

Vlaams
Parlement

stuk **2468** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 17 februari 2014 (2013-2014)

Ontwerp van decreet

houdende wijziging
van het decreet van 29 maart 2002
tot bescherming van varend erfgoed
en het decreet van 24 januari 2003
houdende bescherming van het roerend
cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet d.d. 22 november 2013	25
Advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media	37
Advies van de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed ...	43
Voorontwerp van decreet d.d. 10 januari 2014	53
Advies van de Raad van State	65
Ontwerp van decreet	79
Bijlage bij de memorie van toelichting: Reguleringsimpactanalyse.....	91

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. Korte historiek van de totstandkoming van een varenderfgoedbeleid

Nog voor het bestaan van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van het varend erfgoed (hierna: Varenderfgoeddecreet) was er al sprake van een beginnend beleid rond het behoud en beheer van het varend erfgoed. Het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten voorzag namelijk al dat onroerende objecten konden beschermd worden vanwege hun industrieel-archeologische waarde. Een deelaspect van het industrieel erfgoed zijn de materiële getuigen van de geschiedenis van de transportinfrastructuur. Bij de inhoudelijke behandeling van dit erfgoed is de juridische grens tussen de grondgebonden infrastructuur en het ‘roerend’ transportmiddel niet relevant. Het ‘onroerend’ decreet op de monumentenzorg werd lang als beperkend ervaren voor het ruime industrieel patrimonium. Dit verklaart waarom er door gebrek aan een wetgevend alternatief sinds begin 1990 pogingen werden ondernomen om een aantal vaartuigen toch met dit decreet te vatten. Om evidente juridische redenen ging het telkens om vaartuigen die uit de vaart genomen waren waardoor er toch een vorm van grondgebondenheid kon aangehaald worden. Zo werden er vijf vaartuigen als monument beschermd. Het echt nog bewegend, historisch relevant, nautisch patrimonium bleef evenwel in de kou staan. De noodzaak voor een specifiek ‘roerend’ decreet voor dit varend erfgoed was dus reeds lang gedetecteerd. Het decreet van 24 maart 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang (hierna: Topstukkendecreet) is pas een jaar na het Varenderfgoeddecreet in voege getreden.

De aanzet voor een apart decreet over het roerende varend erfgoed gaat terug tot de regeerperiode 1992-1995. Er werd gestart met de opmaak van een eerste voorontwerp maar dit werd niet gefinaliseerd. In 1999 werd opnieuw aan een voorontwerp van decreet tot bescherming van varende monumenten gewerkt. In de memorie van toelichting van 29 februari 2000 wordt vastgesteld dat er een ruime publieke belangstelling voor het varend erfgoed bestond en dat er in dit domein een aantal verenigingen en particulieren actief waren. De memorie verduidelijkte dat de decretale bescherming van het varend erfgoed niet repressief wilde zijn. De doelstellingen waren om te stimuleren en te begeleiden. De erfdiensbaarheid die aan de eigenaar werd opgelegd, bleef bijgevolg beperkt. De eigenaar moest het vaartuig in standhouden en mocht het niet ontsieren. Het voorontwerp stelde dat het varend erfgoed (roerend erfgoed met een hypotheekwaarde) als onroerend erfgoed kon worden beschouwd, zodat het blijvend aan de grondgebonden monumentenzorg kon worden gelinkt.

Voordat het voorontwerp van decreet kon bekrachtigd worden, moest er nog een belangrijke juridische horde worden genomen. Het advies 30.263/3 van 6 februari 2001 van de afdeling Wetgeving van de Raad van State stelde ondubbelzinnig dat het varend erfgoed roerende materie en dus gemeenschapsmaterie was. Het Burgerlijk Wetboek stelt immers dat schepen, boten en drijvende inrichtingen verplaatsbaar zijn en dus roerend. Het Wetboek van Koophandel bepaalt voorts dat zeeschepen roerende goederen zijn (tenzij ze door palen bevestigd zijn). De argumenten over de mogelijkheid om een hypotheek te vestigen en de ruimtelijke verankering gingen niet op voor de Raad van State. Het voorontwerp van decreet moest worden aangepast. In principe lag de bevoegdheid voortaan bij de minister van Cultuur, die het decretaal initiatief met inhoudelijke ondersteuning van de minister bevoegd voor Monumenten en Landschappen in het parlement indiende. Het decreet werd bekrachtigd op 29 maart 2002. Gezien de expertise bij de cel Industrieel Erfgoed van de afdeling Monumenten en Landschappen werd de uitvoering van het decreet toevertrouwd aan deze afdeling (nu agentschap Onroerend Erfgoed). Het uitvoeringsbesluit werd door de Vlaamse Regering definitief goedgekeurd op 4 juni 2004. De aanstel-

ling van de vierde afdeling Varend Erfgoed in 2004 binnen de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) was de opstart voor verdere implementatie van het beleid.

2. Internationale kadering van het varenderfgoedbeleid

De belangrijkste internationale verdragen en initiatieven die ofwel direct ofwel indirect een uitwerking kunnen hebben op het varend erfgoed worden hierbij weergegeven. Dit overzicht toont tevens aan waar de klemtonen op internationaal niveau gelegd worden.

2.1. *Internationaal verdrag voor de beveiliging van mensenlevens op zee (1974)*

Binnen de Internationale Maritieme Organisatie, een gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties, worden allerhande normen en standaarden voor de zeescheepvaart uitgewerkt. De meest relevante in deze context is het internationaal verdrag voor de beveiliging van mensenlevens op zee (SOLAS). Het is de belangrijkste internationale rechtsbron met betrekking tot de veiligheid van schepen.

Het doel van het SOLAS-verdrag is het opleggen van minimumnormen voor de constructie, uitrusting en bediening van schepen met het oog op de veiligheid. De voorschriften zijn in principe van toepassing op alle schepen die internationale reizen maken, maar een groot deel van de Belgische historische schepen vallen onder de uitzonderingscategorieën die in het verdrag voorzien zijn. Dit neemt niet weg dat een aantal individuele hoofdstukken van het SOLAS-verdrag wel degelijk hun impact kunnen hebben op het uitzicht van historische vaartuigen.

2.2. *Europese normen voor pleziervaartuigen (1994)*

De richtlijn 94/25/EG van de Europese Gemeenschap beoogt de harmonisatie van de nationale wetgevingen inzake veiligheidskenmerken van pleziervaartuigen. De richtlijn is in belangrijke mate niet van toepassing op originelen en individuele replica's van voor 1950 ontworpen historische vaartuigen en op stoomschepen. Op beleidsvlak heeft ze een belangrijke precedentswaarde omdat ze expliciet rekening houdt met de specificiteit van historische schepen.

2.3. *Havenstaatcontrole (1995)*

De richtlijn 95/21/EG van de Europese Gemeenschap legt zelf geen scheepsbouwtechnische eisen op aan schepen, maar is bedoeld om de naleving van de internationale wetgeving op het gebied van veiligheid, bescherming van het milieu en leef- en werkomstandigheden aan boord te verbeteren. De gemeenschappelijke criteria voor de controle door havenstaten en de inspectie- en aanhoudingsprocedures werden in deze richtlijn opgenomen. De richtlijn bepaalt ook dat schepen van meer dan dertien jaar oud bij voorrang geïnspecteerd moeten worden. Indien het schip niet in orde blijkt, kan de aanhouding of de stopzetting van de activiteit bevolen worden.

Een aanzienlijk aantal historische vaartuigen wordt van de toepassing van de richtlijn uitgesloten.

2.4. *Veiligheidsvoorschriften voor vissersvaartuigen (1997)*

De richtlijn 97/70/EG van de Europese Gemeenschap legt normen op in verband met de constructie, waterdichtheid en uitrusting van vissersvaartuigen enzovoort.

De meeste voorschriften zijn slechts van toepassing op vissersvaartuigen gebouwd na 1 januari 1999.

2.5. *Veiligheidsvoorschriften en -normen voor passagiersschepen (1998)*

De richtlijn 98/18/EG van de Europese Gemeenschap vormt een aanvulling op het SOLAS-verdrag. Zij legt veiligheidsnormen op aan passagiersschepen die voor binnenlandse reizen over zee worden gebruikt, terwijl het SOLAS-verdrag gelijkaardige normen oplegt aan passagiersschepen die voor internationale reizen worden gebruikt.

In deze richtlijn wordt een uitzondering gemaakt voor het varend erfgoed, waarbij de grens op het jaar 1965 wordt gelegd. Voor oudere schepen worden de ingrijpende wijzigingen niet wenselijk geacht, gezien de economische onhaalbaarheid. Omdat deze regelgeving expliciet rekening houdt met historische schepen, heeft ze een belangrijke precedentswaarde op beleidsvlak.

2.6. *Raad van Europa, Recommendation No 1486 (2000)*

In zijn 'Recommendation 1486 Maritime and Fluvial Cultural Heritage (2000)' heeft de Raad van Europa nota genomen van de toenemende interesse voor traditionele zee- en binnenschepen. De Raad van Europa erkende dan ook de Memorandum of Understanding. De Raad drukte ook haar bezorgdheid uit over het risico dat schepen van groot historisch belang zouden verloren gaan bij gebrek aan middelen voor onderhoud.

De Raad van Europa verklaarde betrokken te willen worden bij de voorbereiding op Europees of internationaal niveau, van rechtsnormen met betrekking tot maritiem en fluviaal erfgoed. De Raad van Europa deed ook enkele aanbevelingen aan alle bevoegde overheden.

2.7. *Memorandum of Understanding for Traditional Ships (2000)*

Op Europees niveau werden verschillende initiatieven genomen in verband met de toepassing van veiligheidsnormen voor traditionele vaartuigen die nog steeds in gebruik zijn. Maar sommige staten zoals Nederland, Duitsland, Denemarken en Zweden hebben in dit verband ook op nationaal niveau een specifieke regelgeving uitgewerkt.

Om te vermijden dat historische schepen bij veiligheidscontroles in buitenlandse havens moeilijkheden zouden ondervinden, hebben de maritieme administraties van Denemarken, Finland, Duitsland, Zweden, Spanje en het Verenigd Koninkrijk op 8 september 2000 te Willemshaven een Memorandum of Understanding (MoU) gesloten. Later volgden ook Nederland, Estland en Noorwegen (Londen, 2005).

Door middel van het MoU bevestigen de ondertekenende landen dat ze elkaars nationale bijzondere normen en certificaten voor zogenaamde traditionele schepen als geldig erkennen. Op die manier kunnen traditionele schepen aanmeren in havens van bovenvermelde landen als ze voldoen aan hun nationale regelgeving inzake de veiligheid van traditionele vaartuigen in gebruik en in het bezit zijn van de nodige certificaten die de vaardigheid van de bemanning kunnen aantonen.

Het MoU werd ondersteund door de Europese Commissie DG Move, Frankrijk, Polen en ook België. Deze landen waren betrokken tijdens de voorbereidende gesprekken, maar ondertekenden het MoU niet.

2.8. *Het Charter van Barcelona (2002)*

Op het vierde congres van European Maritime Heritage te Barcelona in 2001, werd het 'Europees handvest voor het behoud en de restauratie van historische, in gebruik zijnde schepen', beter bekend als het 'Barcelona Charter', aangenomen. Dit Charter moest de

maritieme tegenhanger vormen van het Charter van Venetië (1964) en bevat eerder een visietekst.

2.9. *Monitoring- en informatiesysteem voor de scheepvaart (2002)*

De richtlijn 2002/59/EG van de Europese Gemeenschap voorziet in de instelling van een monitoring- en informatiesysteem om de veiligheid en de efficiëntie van het zeeverkeer in de Gemeenschap te verhogen. Passagiersschepen en alle schepen van ten minste 300 bruto ton moeten over een Automatisch Identificatiesysteem beschikken. Dit kan als een anachronisme worden beschouwd, maar vormt geen fundamentele hinderpaal. Bovendien gelden er opnieuw uitzonderingen die van toepassing zijn op vele historische vaartuigen.

2.10. *Technische voorschriften voor binnenschepen (2006)*

De richtlijn 2006/87/EG van de Europese Gemeenschap legt de technische voorschriften voor binnenschepen vast waarmee een complete harmonisatie verwezenlijkt is van de technische voorschriften voor binnenschepen met de Rijnvoorschriften. In de richtlijn is een bijzonder hoofdstuk (19) voorzien met ‘bijzondere bepalingen voor historische schepen’. Dit hoofdstuk is tot op heden leeg gebleven, maar het inlassen van dit hoofdstuk geeft wel aan dat de Europese regelgever bereid is met het erfgoedkarakter van historische schepen rekening te houden.

De technische voorschriften voor historische zeevaartuigen blijken een veelbesproken onderwerp op internationaal niveau. Het uitgangspunt daarbij is dat historische schepen niet gebouwd zijn met de toepassing van de huidige, steeds verder evoluerende veiligheidsnormen en dat het alsnog opleggen van die hedendaagse normen onmogelijk is zonder de eigen aard van deze schepen teniet te doen. De noodzaak om de normen te verzachten of gepaste alternatieven uit te denken, tekent zich duidelijk af. Nochtans is duidelijk dat niet alle internationale actoren rekening (willen) houden met deze problematiek.

3. *Aanleiding voor de herziening van het Varenderfgoeddecreet*

Het Varenderfgoeddecreet dat tot stand kwam in samenspraak met deskundigen en vertegenwoordigers van verenigingen, is intussen meer dan tien jaar oud. Het bestaan van dit decreet heeft een evolutie teweeggebracht in de wereld van het varend erfgoed. Deze evolutie wordt positief ervaren door alle betrokken partijen: de eigenaars, de gebruikers, het middenveld, maar ook de liefhebbers van dit erfgoed. Toch is dit decreet vandaag aan actualisering toe. Het decreet van 2002 is immers het eerste decreet dat specifiek voorzag in de bescherming van het varend erfgoed. Enkele verbeteringen en uitbreidingen aan het decreet zijn nodig op basis van de voorbije ervaringen met deze regelgeving.

De vierde afdeling van de KCML heeft op talrijke vergaderingen elementen tot herziening van het decreet aangereikt. Meerdere elementen werden meegenomen bij deze herziening van het decreet. Bijkomend heeft zich sinds enkele jaren een sterk middenveld ontwikkeld. Ook vanuit deze organisaties komen heel wat voorstellen om verbeteringen aan het beleid en aan de juridische instrumenten aan te brengen.

Naar aanleiding van verschillende adviezen is er gekozen voor een bijsturing van het Varenderfgoeddecreet en niet voor een fundamentele herziening ervan. Aan de hand van een discussienota, die ruim werd verspreid, werden verschillende adviezen ingewonnen voorafgaand aan het opstellen van dit ontwerp van wijzigingsdecreet. Er werden adviezen ingewonnen van de KCML Afdeling Varend (12 juni 2012 en 26 april 2013), van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (5 november 2012), van het agentschap Kunsten en Erfgoed (7 november 2012 en 12 april 2013) en een gezamenlijk advies van de Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO) en

de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) (24 april 2013). De discussienota werd ook vanaf 14 maart 2013 ter beschikking gesteld op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij werd gepeild naar reacties van alle geïnteresseerden. Alle suggesties en adviezen werden mee in overweging genomen bij het uitwerken van dit ontwerp van wijzigingsdecreet.

Bij het uitwerken van het ontwerp van wijzigingsdecreet werd ook rekening gehouden met de internationale context. Er werd nagegaan hoe deze thematiek behandeld wordt door internationale organisaties en vertaald wordt in internationale verdragen. Tevens werd onderzocht hoe in een aantal buurlanden omgegaan wordt met het maritieme en fluviale erfgoed.

4. Verhouding van het Varenderfgoeddecreet tot het Onroerenderfgoeddecreet en het Topstukkendecreet

Vandaag kunnen vaartuigen in principe op verschillende manieren beschermd worden en is er ook enige overlap tussen deze beschermingsstatuten. De definitie in het decreet tot bescherming van varend erfgoed is vandaag: “het nautisch erfgoed, inzonderheid de schepen, de boten en de drijvende inrichtingen met inbegrip van hun uitrusting en van hun voortstuwingsmiddelen, waarvan het behoud van algemeen belang is wegens hun historische, wetenschappelijke, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde”. Dit impliceert dat alle vaartuigen met erfgoedwaarde, ongeacht of zij nog kunnen varen of niet, in toepassing van dit decreet kunnen worden beschermd als varend erfgoed. Het uitvoeringsbesluit bij dit decreet voorziet echter enkel ondersteuning voor vaartuigen die effectief varen of op korte termijn in de vaart zullen worden gebracht. Er zijn geen uitvoeringsbepalingen, en dus ook geen ondersteunende maatregelen, voor vaartuigen die bijvoorbeeld op de kade liggen of zich in een museale context bevinden. Vaartuigen met een definitieve (her)bestemming op het vasteland kunnen vandaag op basis van het Monumentendecreet van 3 maart 1976 als monument worden beschermd. Zij zijn immers onroerend van aard geworden. Er is eveneens interferentie met het Topstukkendecreet van 24 januari 2003 dat de bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang regelt. Ook het mobiele erfgoed kan voor een bescherming als topstuk in aanmerking komen. Zo werden bijvoorbeeld een reeks luchtvaarterfgoed en een stoomlocomotief op de Topstukkenlijst opgenomen. Dit kan in feite ook voor het varend erfgoed van uitzonderlijk belang.

Vlak na de totstandkoming van het Varenderfgoeddecreet werd ook het zogenaamde Topstukkendecreet goedgekeurd, met name het decreet van 24 januari 2003 houdende de bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang in Vlaanderen. Het Topstukkendecreet moet ervoor zorgen dat zeldzame en onmisbare voorwerpen en verzamelingen in Vlaanderen niet verloren gaan. Op basis van dit decreet wordt een Topstukkenlijst samengesteld met voorwerpen en verzamelingen waarvoor speciale beschermingsmaatregelen en uitvoerbeperkingen gelden. Deze voorwerpen en verzamelingen komen ook in aanmerking voor restauratiesubsidies. Het gaat om cultuurgoederen die voor de Vlaamse Gemeenschap zeldzaam én onmisbaar zijn. Zeldzaam betekent dat er zich weinig gelijksoortige voorwerpen of verzamelingen in dezelfde staat in Vlaanderen bevinden. Onmisbaar betekent dat het voorwerp of de verzameling minstens een van de volgende vier eigenschappen bezit: een bijzondere waarde voor het collectieve geheugen, een schakelfunctie, een ijkwaarde of een bijzondere artistieke waarde. Het nautisch erfgoed kan dus ook door middel van het Topstukkendecreet bescherming genieten maar enkel indien aan de bovenstaande criteria voldaan wordt. Het varend erfgoed, dat vandaag onder de bescherming van het decreet tot bescherming van het varend erfgoed valt, komt veelal niet in aanmerking om te worden beschermd door het Topstukkendecreet. Ook het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang ligt vandaag voor wijziging voor. De Vlaamse Regering

verleende op 31 januari 2014 haar definitieve goedkeuring aan het ontwerp van wijzigingsdecreet. De stukken werden ingediend bij het Vlaams Parlement. Dit ontwerp van wijzigingsdecreet is er gekomen om de verordening (EG) nr. 116/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de uitvoer van cultuurgoederen om te zetten en stelt veranderingen voor aan de definitie van ‘topstuk’. Deze veranderingen werden al meegenomen bij de uitwerking van voorliggend ontwerp van wijzigingsdecreet.

Op 3 juli 2013 werd het Onroerenderfgoeddecreet aangenomen in het Vlaams Parlement en op 12 juli 2013 werd het bekrachtigd door de Vlaamse Regering. Dit decreet integreert het Monumentendecreet van 3 maart 1976, het Archeologiedecreet van 30 juni 1993 en het Landschapsdecreet van 16 april 1996. Gezien het varend erfgoed in zijn geheel gemeenschapsmaterie betreft en gezien de eigenheid van dit varend erfgoed, werd het varend erfgoed niet mee opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet. In de meeste gevallen is het ook niet mogelijk en/of niet wenselijk om het nautisch erfgoed ruimtelijk te verankeren. Het varend houden van dit erfgoed is namelijk van essentieel belang voor de erfgoedbeleving van deze vaartuigen. Erfgoed met een nautisch verleden, dat evenwel niet meer varend is en definitief ruimtelijk verankerd is, kan onder de bepalingen van het Onroerenderfgoeddecreet vallen.

Het vrijwaren van het varend erfgoed volgt vandaag in grote mate de logica van het beleid rond het onroerend erfgoed. Er wordt vertrokken van een algehele inventarisatie van het varend erfgoed van belang voor Vlaanderen en van daaruit worden de meest waardevolle exemplaren, op basis van een set van erfgoedwaarden, decretaal beschermd. Er wordt expliciet voor gekozen om deze logica te behouden om zo een objectief en afgewogen kader te bieden voor het beschermingsbeleid. Het varend erfgoed heeft bovendien een beeldbepalende impact op de omgeving en heeft, ondanks het intrinsiek roerende karakter, een belangrijke ruimtelijke component gezien een vaartuig vaak gebonden is aan een min of meer vaste ligplaats.

Dit ontwerp van wijzigingsdecreet brengt het Varend erfgoeddecreet in de mate van het mogelijke en wenselijke in overeenstemming met het Onroerenderfgoeddecreet, zodat de instrumenten die het behoud van het erfgoed nastreven zoveel mogelijk gelijkend zijn. Er wordt ook naar gestreefd om het Varend erfgoeddecreet af te stemmen met het Topstukkendecreet. In het ontwerp van wijzigingsdecreet wordt met name een toelatingsregeling voorzien om beschermde vaartuigen (periodiek) buiten Vlaanderen te kunnen brengen. Er wordt ook een regeling getroffen om dubbele toelatingsprocedures en premiereregelingen te voorkomen in geval van dubbele bescherming als varend erfgoed en als topstuk, net zoals dit nu al is geregeld voor roerende goederen die een dubbele bescherming genieten, enerzijds als integrerend deel uitmakend van een beschermd monument en anderzijds als topstuk. Om deze mogelijke dubbele bescherming van vaartuigen te regelen, is een wijziging van het Topstukkendecreet aan de orde.

5. Van afdeling Varend Erfgoed van de KCML naar Vlaamse Commissie voor Varend Erfgoed

Vanaf de inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet zullen de eerste (Monumenten, Stads- en Dorpsgezichten), tweede (Landschappen) en derde (Archeologie) afdeling van de KCML worden samengevoegd met de Expertcommissie Onroerend Erfgoed tot één technische adviesraad, namelijk de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed. Door dit samenvoegen hebben afzonderlijke afdelingen voor heraldiek en varend erfgoed binnen hogergenoemde KCML geen zin meer. De vierde afdeling Varend Erfgoed wordt nu de ‘Vlaamse Commissie voor Varend Erfgoed’ (hierna: Commissie Varend). Zoals alle technische adviesraden van het beleidsveld Onroerend Erfgoed, wordt het secretariaat van de Vlaamse Commissie voor Varend Erfgoed binnen deze van de Strategische Adviesraad Ruimtelijke ordening en Onroerend erfgoed (SARO) geïntegreerd.

6. Belangrijkste wijzigingen aan het decreet tot bescherming van het varend erfgoed

De voornaamste wijzigingen aan het decreet van 29 maart 2002 zijn de volgende:

- verduidelijking van het begrip ‘varend erfgoed’ en een verfijning van enkele definities;
- het decreetaal verankeren van de inventaris van het varend erfgoed en het voorzien van een procedure tot vaststelling van deze inventaris;
- het afstemmen van de beschermingsprocedure op de procedure van het Onroerenderfgoeddecreet, en in het bijzonder ook het voorzien van een procedure tot wijziging of opheffing van de bescherming;
- het verduidelijken en uitbreiden van de rechtsgevolgen van een bescherming waarbij wordt voorzien in een toelatingsprocedure voor het buiten Vlaanderen brengen van beschermd varend erfgoed en in een meldingsprocedure voor het wijzigen van het uitzicht van het beschermd varend erfgoed;
- het uitbreiden van de mogelijkheden tot financiële ondersteuning voor het beheer van het varend erfgoed naast het toekennen van premies voor een goedgekeurd beheersprogramma door te voorzien in een snellere regeling voor het terugkerend eenvoudig onderhoud;
- het voorzien van een handhavingsluik om de bepalingen van dit decreet naar behoren te kunnen handhaven zonder het stimulerende karakter van het decreet aan te tasten.

Tegelijk werd van de gelegenheid gebruikgemaakt om het Varenderfgoeddecreet zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet, om de relatie met het Topstukkendecreet duidelijk te regelen en om opvolging te geven aan het witboek Interne Staatshervorming.

7. Behandeling van de adviezen van de strategische adviesraden

Het advies van de SARC over voorliggend ontwerp werd uitgebracht op 17 december 2013. Het advies van de SARO werd uitgebracht op 18 december 2013. Hieronder worden de belangrijkste punten van deze adviezen weergegeven en wordt aangegeven hoe hiermee werd omgegaan.

7.1. Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vroeg om, minstens in de memorie van toelichting, te verduidelijken of woonboten tot het toepassingsgebied van het Varenderfgoeddecreet dan wel tot het toepassingsgebied van het Onroerenderfgoeddecreet behoren. Dergelijke verduidelijking is opgenomen in de memorie van toelichting (zie artikelsgewijze bespreking artikel 2).

De procedure tot bescherming van varend erfgoed is grotendeels gelijklopend aan de voorlopige en definitieve bescherming van onroerend erfgoed. Enig verschilpunt is dat de Vlaamse Commissie voor Varend Erfgoed bij de voorlopige bescherming advies moet uitbrengen binnen een vervaltermijn van dertig dagen terwijl dit zestig dagen betreft voor de voorlopige bescherming van onroerend erfgoed. De raad merkte op dat hierdoor de normale beschermingsprocedure wordt ingekort van twaalf naar negen maanden. Dit kan als positief beschouwd worden maar anderzijds is een adviestermin van dertig dagen toch zeer kort voor het verlenen van een advies door deze technische adviescommissie die momenteel grotendeels bestaat uit vrijwilligers. De raad vroeg daarom om in voorliggend voorontwerp van decreet toe te voegen dat de termijn van dertig dagen door de Vlaamse Regering eenmalig kan worden verlengd met dertig dagen op vraag van de commissie. Ook de SARO had dezelfde wens. In artikelen 12, 1°, en 12, 2°, werd daarom voor de adviestermin van de commissie voorafgaand aan de voorlopige bescherming, eenzelfde termijnverlenging als bij de adviestermin voor de vaststelling van de inventaris toegevoegd.

7.2. *Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed*

De SARO wees op de belangrijke koppeling tussen het Varend erfgoeddecreet en het Onroerenderfgoeddecreet. De Vlaamse Regering moet de datum van inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet nog vastleggen. Ook voorliggend voorontwerp van decreet zal pas in werking treden op een door de Vlaamse Regering – per artikel – te bepalen datum. Het is evident dat het stappenplan voor de inwerkingtreding van beide decreten (en van de nodige uitvoeringsbesluiten) met de nodige zorg moet gebeuren. Bij de toelichting van de artikelen wordt bij artikel 27 verduidelijkt dat het nieuwe Varend erfgoeddecreet pas in werking zal treden na het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

In zijn advies van 24 april 2013 adviseerde de SARO – samen met de SARC – om nog een derde element toe te voegen aan de definitie. De raden verwezen naar het criterium uit het Topstukkendecreet namelijk ‘het collectief geheugen’. De raad merkte op dat voorliggend voorontwerp van decreet niet is tegemoetgekomen aan deze suggestie. De “bijzondere waarde voor het collectief geheugen”, zoals vandaag aangewend in het Topstukkendecreet, is inderdaad een waarde die impliciet wordt meegenomen bij de evaluatie van het varend erfgoed. Deze waarde voor het collectief geheugen kan echter worden gevat onder de huidige historische of sociaal-culturele waarden en behoeft dus niet toegevoegd te worden.

De raad vroeg om – naar analogie met het Onroerenderfgoeddecreet – artikel 4 te wijzigen naar “de Vlaamse Regering stelt de inventaris van het varend erfgoed geheel of gedeeltelijk vast”. Omdat er geen onmiddellijke rechtsgevolgen aan de vaststelling van de inventaris varend erfgoed worden gekoppeld, is een verplichte delegatieregeling voor de vaststelling van de inventaris echter niet noodzakelijk.

De raad stelde vast dat het voorontwerp van decreet geen verdere verduidelijking biedt over de opname van replica’s in de inventaris, waardoor de dubbelzinnigheid blijft. Bij de artikelsgewijze bespreking wordt onder artikel 2 meer toelichting gegeven over de opname van replica’s.

De raad stelde niet onbelangrijke verschillen vast tussen de procedure tot vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed en deze van de inventarissen vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet. Zo merkte de raad op dat het voorontwerp van decreet niet voorziet in een openbaar onderzoek. In de memorie van toelichting is verdere verduidelijking gegeven over de reden waarom er geen openbaar onderzoek voor de vaststelling van de inventaris wordt voorzien (zie artikelsgewijze bespreking onder artikel 11). Er is immers geen ‘kadas-ter van schepen’ en er bestaat geen sluitend registratiesysteem van vaartuigen. Niet alle vaartuigen behoeven een teboekstelling of registratienummer op de scheepshypotheekbe-paring. Aan naar schatting 20% van alle vaartuigen opgenomen in de huidige inventaris van het varend erfgoed kan geen eigenaar worden gekoppeld.

De raad vindt het positief dat voorzien wordt in een concrete procedure voor de wijzi-ning of opheffing van de inventaris van het varend erfgoed (zie artikel 14). De raad vroeg echter bijkomend om bij deze procedure inzake herziening een adviesvraagplicht aan de commissie in te schrijven. Aan het ontworpen artikel 3/3 van het gewijzigde decreet werd daarom een advies van de commissie ingeschreven.

De SARO stelde vast dat de beoogde afstemming met het Onroerenderfgoeddecreet (op het vlak van inventarisatie, bescherming, financiering en handhaving) niet wordt doorge-voerd inzake het financieel instrumentarium. Het Onroerenderfgoeddecreet kende immers net een omgekeerde beweging, namelijk de schrapping van het begrip ‘onderhoudspremie’ en een opdeling van de werking naargelang de omvang. Aangezien het ontwerp van decreet

een herziening van de bestaande regelgeving voor varend erfgoed beoogt en de bestaande premiereregeling geen stimulans voor onderhoud bevat, is er in dit voorontwerp van decreet volop voor gekozen om het noodzakelijke onderhoud van het beschermd varend erfgoed aan te moedigen, in opvolging van de resultaten van de consultatie. Het betreft hier een premiereregeling voor werken die het essentiële onderhoud omvatten, maar waarvoor het slechts subsidiëren na de goedkeuring van een beheersprogramma te omslachtig is in verhouding tot de grootte van de werken. Het verschil met het Onroerenderfgoeddecreet is in deze te verantwoorden.

De SARO verwijst naar zijn advies van 24 april 2013, waar de raad wees op de noodzaak om naast strenge handhaving ook werk te maken van sensibilisering en voorlichting. Deze opmerking van de SARO wordt meegenomen in het communicatietraject over het vernieuwde decreet. Het is immers correct te stellen dat naast handhaving ook sensibilisering en voorlichting over de wettelijke bepalingen nodig is.

8. Behandeling van het advies van de Raad van State

Op 11 februari 2014 bracht de afdeling Wetgeving van de Raad van State zijn advies uit over het voorliggende ontwerp van decreet (advies nr. 55.051/3). Hieronder wordt kort geschetst hoe er met dit advies werd omgegaan.

8.1. Over de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap

De Raad van State stelt in zijn advies dat de Vlaamse decreetgever inderdaad bevoegd is om de voorgestelde regelgeving aan te nemen (zie punt 3 van het advies). Bij de toelichting van artikel 1 in de artikelsgewijze bespreking wordt hier verder op ingegaan.

8.2. Replik op de algemene opmerkingen

Vervolgens gaat de Raad van State in zijn algemene opmerkingen dieper in op de ontworpen artikelen 13/1, 13/2 en 13/3 van het decreet van 29 maart 2002 (artikelen 22 tot 25 van het voorliggende ontwerp) waarbij de bepalingen van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 van toepassing worden verklaard. De Raad stelt zich vragen bij het van toepassing verklaren van belangrijke delen van het handhavingsluik van het Onroerenderfgoeddecreet, en wijst op een aantal onduidelijkheden die hiervan het gevolg zijn. Volgens de Raad dienen de stellers van het ontwerp zich te beraden over de vraag of deze onduidelijkheden wel kunnen worden weggewerkt zonder dat dit tot een al te ingewikkelde regeling leidt. Zo niet kan best een autonome handhavingsregeling in het decreet van 29 maart 2002 worden uitgewerkt.

De handhavingsregels van het Onroerenderfgoeddecreet zijn echter ontworpen met het oog op een uniforme handhaving van monumenten, stads- en dorpsgezichten, archeologie en landschappen. Deze vormen van onroerend erfgoed zijn uiteraard gerelateerd, maar desalniettemin erg onderscheiden van aard. In die zin is het handhavingsluik van het Onroerenderfgoeddecreet noodzakelijk opgevat als een generiek kader, wat precies toelaat om, zoals in de milieusector, de handhaving van erfgoed te verenigen binnen één uniforme regeling.

De onduidelijkheden, die de Raad terecht aanwijst, hebben dan ook vooral betrekking op het feit dat varend erfgoed, in tegenstelling tot voormelde vormen van onroerend erfgoed, een roerend karakter heeft. Dit verschil laat zich met name gevoelen bij de specifieke regels van het Onroerenderfgoeddecreet in verband met hypothecaire publiciteit enerzijds, en de territoriale bevoegdheid van de aangewezen rechtbanken anderzijds. Deze regels zijn vanuit hun oorsprong specifiek voor onroerende goederen, zodat er een risico op incompatibiliteit dreigt bij hun toepassing op roerende goederen.

Via het nieuw ontworpen tweede lid van artikel 13/3, §1 (artikel 25), ingeschreven naar aanleiding van het advies van de Raad, werden de specifieke regels van het Onroerenderfgoeddecreet in verband met hypothecaire publiciteit en territoriale bevoegdheid van de rechter voor wat betreft het Varenderfgoeddecreet buiten werking gesteld, waardoor het gemene recht van toepassing wordt en het gevaar op procedurele lacunes is geweken.

Daarnaast werden in reactie op het advies van de Raad nog enkele verduidelijkingen en technische correcties aangebracht aan de artikelen 13/1 tot 13/3.

Op volgende opmerkingen van de Raad werd niet ingegaan:

- er werd niet voorzien in een specifieke regeling voor varend erfgoed voor wat de wettelijke hypotheek als zekerheid voor de kosten van ambtshalve uitvoering betreft (advies Raad van State, randnummer 4.2.3.). Een scheepshypotheek kan niet als wettelijke hypotheek gevestigd worden. Anderzijds is de mogelijkheid tot het inschrijven van een wettelijke hypotheek op de zakelijke rechten van de veroordeelde of overtreder een performante zekerheid, die niet vereist dat de schuld die zij waarborgt een ‘onroerende oorsprong’ heeft;
- in tegenstelling tot wat het advies van de Raad laat uitschijnen (advies Raad van State, randnummer 4.2.4.) kan een bepaling die stelt dat de kennisgevings- en meldingsplichten, zoals bepaald door het Varenderfgoeddecreet, kunnen worden bestraft met exclusieve geldboetes volgens de bepalingen van het Onroerenderfgoeddecreet, nooit tot gevolg hebben dat de inbreuken, zoals omschreven door het Onroerenderfgoeddecreet, tevens als inbreuken op het Varenderfgoeddecreet moeten worden beschouwd. Er wordt in dit verband dan ook geen wijziging aangebracht.

8.3. *Aanpassingen naar aanleiding van het onderzoek van de tekst*

Daarnaast formuleert de Raad van State in zijn onderzoek van de decreettekst nog een aantal technische opmerkingen (punten 5 tot en met 16 van het advies). Het ontwerp van decreet is aangepast aan al deze opmerkingen.

Artikel 26 van het ontwerp van decreet werd aangepast aangezien inderdaad zowel het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het in opmaak zijnde wijzigingsdecreet van het Topstukkendecreet van 24 januari 2003 en het voorliggende ontwerp van decreet ingrijpen op het artikel 3, §2, van het Topstukkendecreet. De Raad van State wijst erop dat er moet worden nagegaan wat het stappenplan is voor de inwerkingtreding van de respectievelijke decreten. Voor de inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 wordt de datum van 1 januari 2015 vooropgesteld. Het ontwerp van decreet tot wijziging van het Topstukkendecreet ligt nu ter bespreking voor in het Vlaams Parlement. Het voorliggende ontwerp van decreet zal pas in werking kunnen treden na een grondige wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 4 juni 2004 tot uitvoering van het decreet van 29 maart 2002. De inwerkingtreding wordt aldus na 1 januari 2015 voorzien (zie infra artikel 27). Er wordt nu uitgegaan van de voorliggende tekst van het decreet tot wijziging van het decreet van 24 januari 2003, met name: “art. 3. §2. Voor de roerende goederen die beschermd worden op grond van de monumentenwetgeving zijn artikel 8 tot en met 10 van dit decreet alleen van toepassing als de Vlaamse Regering dat uitdrukkelijk bepaalt.”. Het voorliggende wijzigingsdecreet stelt voor om de woorden “de monumentenwetgeving” te vervangen door de woorden “het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 of het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van varend erfgoed”.

Commentaar bij de artikelen**Artikel 1**

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid gezien het de bescherming van roerende goederen als doelstelling heeft.

Voor wat betreft het eisen van een toelating om beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap te mogen brengen, is er sprake van een samenloop met de federale bevoegdheid op het vlak van de contingenten en vergunningen (artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 8°, van de bijzondere wet van 8 augustus tot hervorming van de instellingen).

De Vlaamse Gemeenschap kan minstens op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, de zogenaamde impliciete bevoegdheden, bevoegd worden geacht om het voorlopig of definitief buiten de Vlaamse Gemeenschap brengen van beschermd varend erfgoed te regelen.

Voor de toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 gelden de volgende voorwaarden:

- 1° de voorgestelde afwijking moet noodzakelijk zijn voor de uitoefening van een aan de gemeenschappen toegewezen bevoegdheid;
- 2° de betrokken aangelegenheid leent zich tot een gedifferentieerde regeling;
- 3° de weerslag van de afwijking op de betrokken aangelegenheid is marginaal.

De voorgestelde afwijking is noodzakelijk. De bescherming van het varend erfgoed heeft slechts zin als de beschermde vaartuigen traceerbaar zijn en als in de toelating voor het buiten de Vlaamse Gemeenschap brengen voorwaarden kunnen gesteld worden die de verdere bescherming veiligstellen. De betrokken aangelegenheid leent zich tot een gedifferentieerde regeling. De voorgestelde regeling is proportioneel en grijpt niet op onredelijke wijze in op de federale bevoegdheden.

Artikel 2

Het Varenderfgoeddecreet is intussen meer dan tien jaar oud en hierdoor zijn enkele van de aangewende juridische termen aan vervanging toe. De huidige definities en begrippen kunnen grotendeels behouden blijven, maar dienen op sommige punten te worden bijgeschaafd en verduidelijkt. Het moet buiten kijf staan wat onder het begrip ‘varend erfgoed’ wordt begrepen en welke objecten onder het toepassingsgebied van het decreet vallen.

De definitie van varend erfgoed wordt gewijzigd. Er worden twee toevoegingen gedaan:

- enerzijds wordt in de definitie bijkomend gesteld dat enkel erfgoed, dat kan varen of drijven, of dat in de vaart kan worden gebracht of drijvend kan worden gemaakt, als varend erfgoed kan worden beschouwd (artikel 2, 1°);
- anderzijds wordt een bijkomende waarde toegevoegd bij de erfgoedwaarden, met name de esthetische erfgoedwaarde. De waarde van een aantal schepen wordt onder andere mede gevormd door een bijzondere of markante esthetische benadering. Dit naar analogie met het huidige Landschapsdecreet van 16 april 1996, waar de esthetische waarde ook is meegenomen, naar analogie met het Topstukkendecreet van 24 januari 2003 en naar analogie met het Onroenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 (artikel 2, 2°).

Dit betekent dat het decreet in hoofdzaak als doel heeft om het varend erfgoed ook werkelijk in de vaart te houden of (op korte of middellange termijn) in de vaart te brengen. Dit neemt niet weg dat ook vaartuigen ‘op het droge’ of woonboten kunnen worden

beschermd als varend erfgoed. Enkel die vaartuigen die een definitieve bestemming op het vasteland hebben gekregen of geen potentieel meer hebben om te varen of te drijven op het water, vallen niet onder de definitie van het decreet. Deze schepen kunnen respectievelijk worden beschermd als monument, gezien zij ruimtelijk verankerd zijn en dus in feite onroerend van aard zijn geworden, of kunnen worden opgenomen in een museumcollectie.

Een bescherming als topstuk blijft tot de mogelijkheden behoren voor deze vaartuigen die als zeldzaam én onmisbaar voor de Vlaamse Gemeenschap worden aangeduid, gezien het varend erfgoed ook deel uitmaakt van het roerend cultureel patrimonium. Dit ontwerp van wijzigingsdecreet voorziet dan ook in een regeling om de toelatingsprocedure en premieregeling in geval van dubbele bescherming af te stemmen (artikel 16, 5°, en artikel 26).

Onder varend erfgoed worden *stricto sensu* geen replica's of historiserende recent gebouwde schepen begrepen. Dergelijke vaartuigen komen niet in aanmerking voor bescherming. Er werd in overweging genomen om, net zoals in sommige buurlanden, een ouderdomsgrens in te stellen voor het beschermen van vaartuigen (bijvoorbeeld in Nederland moeten vaartuigen een ouderdom van minstens vijftig jaar hebben om op het Nationaal Register Varende Monumenten te kunnen belanden). Het is namelijk niet eenvoudig om te oordelen vanaf wanneer dergelijke schepen een historische waarde hebben gekregen. Een dergelijke ouderdomsgrens vergt echter een strikte interpretatie en hierdoor zouden ook enkele beschermenswaardige vaartuigen (tijdelijk) uit de boot vallen. Er dient dus steeds een afweging te worden gemaakt – geval per geval – om te oordelen of een vaartuig nog onder de definitie van varend erfgoed valt. Dit gebeurt aan de hand van een wel onderbouwd methodologisch kader en aan de hand van criteria voor bescherming. De bevoegde administratie hanteert in regel een ouderdomsgrens van veertig jaar, enkele uitzonderingen niet te na gesproken.

De definitie van het agentschap wordt aangepast naar de huidige taakstelling van het agentschap Onroerend Erfgoed, waardoor naast de beleidsuitvoering ook de beleidsvoorbereiding, beleidsmonitoring en beleidsevaluatie als taken worden vermeld (artikel 2, 3°).

Er wordt van de gelegenheid gebruikgemaakt om ook de definitie van de eigenaar van varend erfgoed scherp te stellen. In het decreet van 29 maart 2009 is in de definitie van 'eigenaar' immers sprake van "de naakteromphuurder". Het is niet geheel duidelijk wat hieronder wordt begrepen gezien het Varend erfgoeddecreet de enige regelgevende tekst blijkt te zijn die deze term aanwendt. De gewijzigde definitie duidt de eigenaar aan als de zakelijkrechthouder van een vaartuig, met name de eigenaar, de blote eigenaar, de erfpachthouder of de leasinggever (artikel 2, 4°).

In het decreet van 29 maart 2002 is er doorheen het decreet sprake van het versturen van documenten "per aangetekende brief". Intussen zijn de mogelijkheden om documenten te bezorgen, waarbij de datum van kennisgeving met zekerheid kan worden vastgesteld, uitgebreid en kunnen documenten ook vaak op elektronische wijze worden bezorgd. Het invoeren van de term 'beveiligde zending' maakt het mogelijk dat de communicatie tussen de overheid en de burger op termijn geheel via elektronische weg kan verlopen. Doorheen het decreet worden de woorden "per aangetekende zending" dus vervangen door "per beveiligde zending". Hiertoe moet dit begrip echter worden gedefinieerd. Onder beveiligde zending worden dus zowel een aangetekende brief, een afgifte tegen ontvangstbewijs of "elke andere door de Vlaamse Regering toegelaten betekeniswijze, waarbij de datum van kennisgeving met zekerheid kan worden vastgesteld" begrepen. Het is de bedoeling dat de Vlaamse Regering op basis van deze laatste machtiging vormen van beveiligd elektronisch verkeer aanwijst. In het bijzonder kan daarbij gedacht worden aan het elektro-

nisch toesturen van documenten aan de hand van een digitaal certificaat. Deze term wordt ingevoerd naar analogie met de terminologie uit het Onroerenderfgoeddecreet (artikel 2, 5°).

Artikel 3 tot en met 11

In het Varenderfgoeddecreet is vandaag geen sprake van de inventaris van het varend erfgoed. Het agentschap Onroerend Erfgoed werkt wel een gebiedsdekkende inventaris voor het varend erfgoed uit. Deze inventaris is vergevorderd en biedt een referentiekader voor het opmaken van beschermingsvoorstellen. Het opstellen van deze inventaris gebeurt volgens een wetenschappelijke methodiek, waarbij gewerkt wordt met welbepaalde criteria voor opname. De gebruikte criteria zijn dezelfde als diegene die bij de bescherming van het varend erfgoed worden gehanteerd. Enkele criteria zijn niet van toepassing bij de inventarisatie (meer bepaald uniciteit) en de filters worden minder strikt toegepast. In tegenstelling tot het Monumentendecreet van 3 maart 1976 en het Landschapsdecreet van 16 april 1996 is de inventaris niet decretaal verankerd, hoewel de opzet van de inventaris gelijkaardig is. Ook het Onroerenderfgoeddecreet voorziet in de vaststelling van verschillende inventarissen.

In enkele buurlanden is er sprake van registers, waarbij historische schepen moeten voldoen aan enkele criteria om op dit register te komen. Enkel in Frankrijk wordt dit wettelijk geregeld en is er sprake van een onderverdeling in drie categorieën voor het varend erfgoed (monument historique, bateau d'intérêt patrimonial, les bateaux de conception ancienne). In andere landen nemen verenigingen een belangrijke rol op bij de erkenning en/of registratie van varend erfgoed. Zo is in Nederland bijvoorbeeld sprake van het 'Nationaal Register Varende Monumenten' en werd in het Verenigd Koninkrijk het 'UK National Register of Historic Vessels' in het leven geroepen.

Een decretale verankering van de inventaris van het varend erfgoed is een belangrijk element van de herziening van het Varenderfgoeddecreet. Het verankeren van de criteria in de regelgeving voor opname op de inventaris is raadzaam want dit biedt duidelijkheid en rechtszekerheid aan alle betrokken partijen. De inventaris krijgt op die manier een rechtsgrond zodat de mogelijkheid bestaat om hier juridische bepalingen aan te koppelen. De KCML afdeling Varend Erfgoed, de koepelvereniging Watererfgoed Vlaanderen en vele eigenaars zijn bovendien vragende partij een 'register' tot stand te brengen waarop een ruimer pakket van relevant nautisch patrimonium kan erkend worden. Het statuut 'beschermd varend erfgoed' houdt immers uitsluitend de aanduiding van het meest representatieve segment van dit patrimonium in. De vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed komt tegemoet aan deze verzuchtingen.

De vaststelling van de inventaris voor het varend erfgoed wordt daarom voorzien in het herziene decreet, onder een nieuw hoofdstuk 'Inventaris' (artikel 3 en artikel 4). Deze inventaris geeft een wetenschappelijk verantwoord overzicht van het varend erfgoed aanwezig in Vlaanderen. De inventaris dient tevens als basis voor de opmaak van beschermingsvoorstellen. Op deze manier komt een evenwichtig beschermingsbeleid tot stand. De criteria, zoals nu gebruikt bij de opmaak van de inventaris, worden opgenomen in de regelgeving. Hiervoor wordt een decretale kapstok voorzien (artikel 5). De Vlaamse Regering kan echter op elk ogenblik beslissen om de vastgestelde inventaris te actualiseren of om er varend erfgoed aan toe te voegen of uit te verwijderen, na een voorafgaand advies door de Vlaamse Commissie voor het Varend Erfgoed (artikel 6). De leden van de Vlaamse Commissie voor het Varend Erfgoed, de ambtenaren van het agentschap Onroerend Erfgoed en de door de Vlaamse Regering aangewezen personen hebben, wanneer dit voor het onderzoek ter voorbereiding van de vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed noodza-

kelijk is, toegang tot het varend erfgoed, maar niet tot de gedeelten die gebruikt worden als woongelegenheden of bedrijfslokaal, tenzij de eigenaar hiertoe toestemming geeft (artikel 7). De vastgestelde inventaris bevat minstens de benaming van het varend erfgoed, minstens een foto, voor zover bekend een andere vorm van identificatie en een beschrijving van de waargenomen erfgoedwaarden (artikel 8).

Het decreet zorgt ervoor dat de inventaris varend erfgoed kan worden vastgesteld, net zoals de huidige inventaris van het bouwkundig erfgoed. Nog voor de vaststelling wordt verplicht een advies ingewonnen van de Vlaamse Commissie voor het Varend Erfgoed (artikel 9). Er worden in het decreet geen onmiddellijke rechtsgevolgen verbonden aan opname in de inventaris. Een vastgestelde inventaris heeft wel als voordeel dat andere beleidsvelden en andere overheden welbepaalde (positieve) rechtsgevolgen kunnen verbinden aan opname van een vaartuig in deze inventaris. Er wordt onder meer gedacht aan aangepaste liggelden of aan uitzonderingsbepalingen in de milieuwetgeving. Er wordt daarnaast verder onderzocht hoe eigenaars van vaartuigen het best op de hoogte worden gebracht van de opname van hun goed op de vastgestelde inventaris, bij gebrek aan een globaal register voor alle soorten vaartuigen. Er is immers geen ‘kadaster van schepen’ en er bestaat geen sluitend registratiesysteem van vaartuigen. Niet alle vaartuigen behoeven een teboekstelling of registratienummer op de scheepshypotheekbewaring. Aan naar schatting 20% van alle vaartuigen opgenomen in de huidige inventaris van het varend erfgoed kan geen eigenaar worden gekoppeld. Gezien het varend erfgoed niet ruimtelijk verankerd is, lijkt bovendien een openbaar onderzoek beperkt tot een bepaalde gemeente (of meerdere gemeenten) niet nuttig.

Een actuele versie van de vastgestelde inventaris wordt door het agentschap digitaal beschikbaar gesteld voor het brede publiek (artikel 10). Er wordt een herkenningsteken voorzien voor vaartuigen die zijn opgenomen in de vastgestelde inventaris. Dit herkenningsteken kan worden aangebracht door de eigenaar of gebruiker van het vaartuig (artikel 11).

Artikel 12

Het voorzien van een beschermingsstatuut voor het varend erfgoed heeft als doel om de meest representatieve exemplaren voor Vlaanderen te vatten, deze te kunnen behouden voor de toekomstige generaties en deze ook effectief terug in de vaart te brengen of te houden. De beschermingsprocedure voor het varend erfgoed lijkt in hoofdzaak op de beschermingsprocedure voor monumenten (zie Monumentendecreet van 3 maart 1976). Ook bepaalde elementen uit het Landschapsdecreet van 4 april 1996 werden overgenomen, zoals bijvoorbeeld de opname van ‘beheersdoelstellingen’ in het beschermingsbesluit. Vandaag is er voor de eigenaar en de gebruiker van een beschermd vaartuig een instandhoudings- en onderhoudsplicht om zo het vaartuig in goede staat te behouden en het niet te ontsieren, beschadigen of vernielen. Er zijn echter geen bepalingen opgenomen in het huidige decreet die ervoor zorgen dat het beschermde goed ook effectief (tijdelijk of permanent) beschikbaar is binnen de Vlaamse Gemeenschap, zoals dit wel wordt bepaald in het Topstukkendecreet. In principe kan een beschermd schip definitief uit Vlaanderen vertrekken, zonder dat hier actie kan worden ondernomen om het vaartuig in Vlaanderen te houden.

De mogelijkheid om varend erfgoed te beschermen is een adequaat instrument om aan te duiden welke items van belang zijn op Vlaams niveau. Het behoud van het beschermingsstatuut is daarom wenselijk. Het is echter niet duidelijk bepaald vanaf welk moment de beschermingsprocedure kan worden ingezet: hoe lang moet het schip zich in Vlaanderen bevinden? De bestaande beschermingsprocedure is op dit ogenblik efficiënt en stemt

grotendeels overeen met de beschermingsprocedures voor het onroerend erfgoed. Door enkele specifieke kenmerken van het varend erfgoed, kan de procedure op bepaalde punten worden bijgeschaafd en vereenvoudigd.

Vandaag hanteert het agentschap Onroerend Erfgoed, in samenspraak met de vierde afdeling van de KCML, een achttal criteria bij de beoordeling en afweging van beschermingswaardig patrimonium. Het is immers noodzakelijk om op het ruim geïnventariseerd patrimonium de nodige filters toe te passen waardoor het voor Vlaanderen representatief en authentiek erfgoed van het ruimere patrimonium kan onderscheiden worden. Een vaartuig wordt beschermd omdat het een betekenis heeft voor de Vlaamse Gemeenschap en omwille van die reden in Vlaanderen bewaard moet blijven. Een duurzame geografische, functionele en/of historische band met Vlaanderen dient te worden aangetoond, waarbij een leidraad van een tiental jaar aanwezigheid in Vlaanderen wordt gehanteerd. Een bescherming van het varend erfgoed kan pas als dit object zich effectief binnen de Vlaamse Gemeenschap bevindt op het ogenblik van de bescherming. In regel zal een bescherming dus steeds veronderstellen dat het vaartuig al is opgenomen op de vastgestelde inventaris nog voor de beschermingsprocedure wordt ingezet. Hiermee wordt vermeden dat vaartuigen worden beschermd die zich kortstondig op het Vlaamse grondgebied bevinden. Het mag echter niet zo zijn dat het niet vaststellen van de inventaris voor het varend erfgoed, om welke reden(en) ook, het volledige beschermingsbeleid hypothekeert. De koppeling tussen de inventarisatie en de bescherming wordt in de praktijk door de bevoegde administratie gelegd, maar is niet absoluut. In uitzonderlijke gevallen kan het voorkomen dat er toch een beschermingsprocedure wordt opgestart voor een vaartuig dat niet is opgenomen op de inventaris. Indien dit het geval is, wordt bij het opstarten van de beschermingsprocedure het vaartuig vanzelfsprekend ook opgenomen op de inventaris van het varend erfgoed.

Nog voor de voorlopige bescherming wint de Vlaamse Regering verplicht een advies in van de Commissie voor het Varend Erfgoed, naar analogie met het Onroerenderfgoed-decreet en het Topstukkendecreet (artikel 12, 1°). Op die manier kan de minister rekening houden met de standpunten van zowel zijn administratie als van zijn technische adviesraad. Aan deze adviesvereiste kan worden voorbijgegaan in geval van dringende noodzakelijkheid, zoals bij acute dreiging tot verschroming, moedwillige beschadiging enzovoort.

Het behoud van de gefaseerde beschermingsprocedure met een voorlopige bescherming en een definitieve bescherming blijft aangewezen. Op die manier is er de mogelijkheid voor de eigenaar en/of gebruiker om bezwaar aan te tekenen na de voorlopige bescherming. Vandaag is niet in een openbaar onderzoek voorzien na de voorlopige bescherming, zoals dat bij de bescherming van onroerend erfgoed wel het geval is. Die stap is inderdaad niet nodig omdat het varend erfgoed niet grondgebonden is. In de beschermingsprocedure is wel voorzien dat de voorlopige bescherming dient te worden bekendgemaakt door middel van aanplakking van een bericht op het schip. Een dergelijke regeling is overbodig. De schepen liggen dikwijls op voor het publiek moeilijk of niet-toegankelijke plaatsen. Bovendien kunnen er buiten de eigenaar geen andere personen of instanties de gevolgen dragen van een eventuele bescherming. Deze bepaling wordt opgeheven. De doorlooptijd tussen de voorlopige bescherming en de definitieve bescherming, die vandaag twaalf maanden bedraagt, wordt ingekort tot negen maanden naar analogie met het Onroerenderfgoeddecreet. Bijkomend wordt wel voorzien in een mogelijke termijnverlenging van drie maanden (artikel 12, 6°).

Artikel 13

Er wordt voorzien in een facultatief advies van de Commissie Varend tussen de voorlopige en definitieve bescherming, naar analogie met het Onroerenderfgoeddecreet. Dit advies wordt echter wel verplicht in te winnen indien het advies niet werd ingewonnen voorafgaand aan de voorlopige bescherming omwille van dringende noodzakelijkheid.

Artikel 14

In het Varend erfgoeddecreet werd tot hiertoe weinig tot geen aandacht besteed aan de wijziging of de opheffing van een beschermingsbesluit. Er is enkel bepaald dat de Vlaamse Regering de bescherming van een vaartuig kan opheffen en er kon hiervoor een advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen worden ingewonnen. Erfgoedwaarden vervullen een maatschappelijke functie. Er mag niet lichtzinnig mee worden omgesprongen. Een wijzigings- of opheffingsprocedure rechtvaardigt daarom een vergelijkbaar verloop als deze voor de bescherming. Naar analogie met het Onroerenderfgoeddecreet wordt daarom de opheffings- of wijzigingsprocedure gespiegeld aan de beschermingsprocedure en wordt deze dus ook opgesplitst in twee fasen (voorlopig en definitief). Er wordt ook voorzien in een advies van de Commissie nog voor de ondertekening van het besluit tot voorlopige opheffing of wijziging. Dit wil zeggen dat de Commissie zich altijd eerst zal uitspreken over de noodzaak tot opheffing of wijziging nog voor de formele procedure wordt ingezet. De Vlaamse Regering kan dit advies naast zich neerleggen mits een grondige motivatie.

In alle besluiten tot voorlopige wijziging of opheffing van een bescherming worden volgende gegevens opgenomen:

- 1° het opschrift van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 2° de datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 3° het artikel van teboekstelling of het registratienummer op de scheepshypotheekbewaring of een andere wijze van identificatie van het varend erfgoed;
- 4° de redenen van wijziging of opheffing;
- 5° in geval van wijziging een beschrijving van de impact op de waarden die aanleiding hebben gegeven op de bescherming en een beschrijving van de impact op de beheersdoelstellingen;
- 6° de aanduiding van de te registeren en te documenteren waarden die verloren gaan.

Artikel 15

Het opstarten van een bescherming als varend erfgoed gebeurt vandaag in de regel met medeweten van de eigenaar en de rechthebbenden. Doorgaans is er ook een akkoord over de bescherming. Er kan echter niet vanuitgegaan worden dat dit altijd het geval zal zijn. Bovendien kan een vaartuig ook van eigenaar en/of beheerder veranderen. Onder meer om die reden dienen ook de rechtsgevolgen van een bescherming duidelijker te worden omschreven.

De titel van hoofdstuk 3 van het decreet “Beheer” wordt vervangen door “Rechtsgevolgen van een bescherming” aangezien deze titel de lading beter dekt. Onder dit hoofdstuk wordt naast het actief behoudsbeginsel (zie infra artikel 16) ook het passief behoudsbeginsel (zie infra artikel 17) ingeschreven. Daarnaast worden ook de precieze rechtsgevolgen van een bescherming bepaald: een toelatingsplicht voor het buiten Vlaanderen brengen van beschermd varend erfgoed, een meldingsplicht voor het wijzigen van het uitzicht van beschermd varend erfgoed en een meldingsplicht voor elke wijziging van ligplaats.

Artikel 16

Bij het actief behoudsbeginsel (“De eigenaar en de gebruiker van een voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed zijn verplicht het monument door de nodige instandhoudings- en onderhoudswerken in goede staat te behouden”) wordt bepaald dat de Vlaamse Regering een lijst met algemene voorschriften voor instandhouding en onderhoud zal vaststellen. Het actief behoudsbeginsel vraagt van de eigenaars en de gebruikers een actieve inzet ten aanzien van het beschermde goed. Het betekent dat ze zich vooruitziend en zorgvuldig gedragen. De eigenaars en gebruikers moeten in redelijkheid de nadelige gevolgen van hun handelen of van externe oorzaken voor de beschermde erfgoedwaarden inbeelden en dergelijke nadelige gevolgen voorkomen door de gepaste voorzorgsmaatregelen te nemen.

De algemene voorschriften voor deze instandhouding en voor dit onderhoud zullen dan ook door de Vlaamse Regering worden vastgesteld, naar analogie met het Onroerenderfgoeddecreet (artikel 16, 3°).

In tegenstelling tot het Onroerenderfgoeddecreet en het Topstukkendecreet voorziet het huidige Varenderfgoeddecreet nog niet in vergunnings-, toelatings- of meldingsprocedures.

Er wordt nu wel voorzien in een meldingsprocedure voor het uitvoeren van handelingen aan of in een beschermd vaartuig die het uitzicht van het vaartuig wijzigen (artikel 16, 3°). Deze handelingen dienen uiteraard conform de beheersdoelstellingen te zijn, geformuleerd in het beschermingsbesluit. Ook hier bepalen de nieuwe decretale bepalingen dat de Vlaamse Regering deze handelingen aanwijst waarvoor een melding bij het agentschap noodzakelijk is.

Het wijzigen van de vaste ligplaats wordt bovendien meldingsplichtig (artikel 16, 4°). Het begrip ‘vaste ligplaats’ wordt nader verklaard. Hierbij doen er zich twee mogelijkheden voor: 1) het beschermd varend erfgoed bevindt zich op het water en verblijft ofwel permanent op dezelfde plek of heeft een bepaalde uitvalsbasis van waaruit het uitvaart; of 2) het beschermd varend erfgoed bevindt zich op het land voor langdurige herstellingswerken of voor het tijdelijk uit de vaart nemen van het vaartuig. In beide gevallen is een aanwezigheid van minstens drie maanden een richtlijn voor het melden van deze ligplaats. Immers niet elke wijziging van ligplaats is relevant. Bedoeling is om het beschermd varend erfgoed traceerbaar te maken.

Bij deze herziening wordt eveneens een toelatingsregeling uitgewerkt om vaartuigen tijdelijk en/of op regelmatige tijdstippen buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen (zie Topstukkendecreet), rekening houdend met de specificiteit van verschillende types vaartuigen (artikel 16, 5°). Deze regeling dient voldoende soepel te zijn, zodat vaartuigen ook effectief in de vaart kunnen worden gehouden en zich dus geregeld buiten het grondgebied van Vlaanderen kunnen begeven. De toelatingsregeling is voornamelijk van belang om de beschermde vaartuigen te kunnen traceren. Aan een dergelijke periodieke toelating kunnen enkele voorwaarden worden verbonden. Er wordt gedacht aan een vijfjaarlijkse periodieke toelating. Indien een eigenaar echter de intentie heeft om zijn beschermd goed definitief buiten Vlaanderen te brengen, dient hiervoor ook een toelating te worden aangevraagd. Er wordt niet voorzien in een onderhandelingsprocedure voor de aankoop van het beschermd vaartuig en een aanvraag tot het definitief buiten Vlaanderen brengen zal ook niet per definitie worden geweigerd. In het uitvoeringsbesluit bij dit decreet zal er wel in een regeling worden voorzien om premies terug te vorderen indien een beschermd vaartuig een onderhouds- of beheerspremie heeft genoten en binnen de vijf jaar na beëindiging van de werken definitief buiten Vlaanderen wordt gebracht. Dubbele toelatings- en

meldingsplichten worden vermeden. Zo wordt voorzien dat als een schip buiten Vlaanderen wordt gebracht voor onderhoud of herstel en deze handelingen vallen onder de meldingsplichtige handelingen, zoals aangeduid door de Vlaamse Regering, dat er hier bovenop geen toelating vereist is voor het buiten Vlaanderen brengen van het vaartuig. Een eenvoudige melding volstaat in dit geval (artikel 16, 3°). Bovendien wordt geregeld dat in geval van dubbele bescherming, als beschermd varend erfgoed (conform het decreet van 29 maart 2002) en als topstuk (conform het decreet van 24 januari 2003), slechts deze toelatingsregeling voor het buiten Vlaanderen brengen van het Topstukkendecreet geldt (zie artikel 11 van het Topstukkendecreet) (artikel 16, 5°). De toelatingsregeling van het Varend erfgoeddecreet komt in dit geval te vervallen, tenzij de Vlaamse Regering ook deze regeling uitdrukkelijk van toepassing verklaart.

Het melden van de overdracht van zakelijk recht van een definitief beschermd vaartuig was al geregeld in het huidige Varend erfgoeddecreet onder artikel 3, §3.

In het decreet werd bepaald dat in opdracht van de eigenaar een beheersprogramma kan worden opgesteld. In het uitvoeringsbesluit is een procedure ingeschreven voor de goedkeuring van het beheersprogramma. Daarna diende nog een beheersovereenkomst te worden opgesteld tussen de eigenaar of gebruiker van het varend erfgoed en het agentschap. Het afsluiten van een dergelijke beheersovereenkomst is echter een overbodige stap. De goedkeuring van het beheersprogramma door de bevoegde minister kan immers gelden als overeenkomst. Deze paragraaf werd dan ook geschrapt.

Artikel 17

Naast het actief behoudsbeginsel (zie supra artikel 16) wordt ook het passief behoudsbeginsel geëxpliciteerd door deze herziening van het Varend erfgoeddecreet, ook naar analogie met het Onroerend erfgoeddecreet. Dit betekent dat het voor iedereen verboden is om beschermd varend erfgoed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of andere handelingen te stellen die de erfgoedwaarde ervan aantasten. Het passief behoudsbeginsel betekent dat iedereen, en dus niet enkel de eigenaar en de gebruiker, ten aanzien van het beschermd varend erfgoed geen nadelige handelingen of daden stelt. Het passief behoudsbeginsel impliceert de verplichting tot het voorkomen van schade aan de erfgoedwaarden door gepast te handelen.

Artikel 18 en 19

In het huidige decreet staat regelmatig de term ‘beheersprogramma’ vermeld. In feite wordt hier het beheersprogramma bedoeld dat werd goedgekeurd door de minister conform de procedure vermeld in het uitvoeringsbesluit van 4 juni 2004 (artikel 18, 1° en 3°, en artikel 19).

In artikel 9, §1, van het Varend erfgoeddecreet wordt het tweede lid verplaatst naar artikel 11/2, zodat de staat, de gemeenschappen en de gewesten en de openbare instellingen die ervan afhangen niet alleen van de beheerspremie worden uitgesloten, maar ook van de nieuw ingeschreven onderhoudspremie (artikel 18, 2°, en artikel 21).

Artikel 20

Zoals dit het geval is voor het onroerend erfgoed, zijn ook de eigenaar en de gebruiker van een voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed onderworpen aan de actieve behoudsplicht en dus verplicht het door de nodige instandhoudings- of onderhoudswerken in goede staat te behouden. Bewust werden de rechtsgevolgen beperkt gehouden om

het decreet een stimulerende en niet-repressieve rol te laten spelen. Om een erfgoedgericht beheer te verwezenlijken kan er door, of in opdracht van de eigenaar, een beheersprogramma worden opgesteld dat wordt goedgekeurd door de minister. Na goedkeuring van het beheersprogramma kunnen door de minister beheerspremies worden toegekend met het oog op de uitvoering van het afgesproken programma.

Het opstellen van een beheersprogramma voor een beschermd vaartuig is vandaag volledig vrijblijvend. Enkel in het geval de eigenaar aanspraak wil maken op een premie, dient hij een overeenkomst te sluiten met het agentschap. Indien de eigenaar dit niet wenst, dan blijft een bescherming relatief vrijblijvend. Het uitvoeringsbesluit van 4 juni 2004 maakt overigens geen onderscheid in procedures tussen werkzaamheden in functie van onderhoud en instandhouding en meer fundamentele herstellings- of restauratiewerken. Ook de eigenaars van beschermd varend erfgoed, dat enkel en hoofdzakelijk periodieke onderhoudswerkzaamheden behoeft, dienen de zware procedure om beheerspremies te bekomen, te volgen.

Aangezien het opstellen van het beheersprogramma vandaag op vrijwillige basis gebeurt, blijft het beheer van het beschermd varend erfgoed relatief vrijblijvend. Er kunnen weinig acties worden ondernomen om eigenaars en beheerders aan te manen hun eigendom in goede staat te houden, mede door het ontbreken van een handhavingsluik (zie infra artikel 22 tot en met artikel 25). De opmaak van een beheersprogramma blijft facultatief. Enkel voor het verkrijgen van een premie voor restauratiewerken blijft de opmaak van een beheersprogramma verplicht. De procedure voor het opstellen en goedkeuren van een beheersprogramma is vrij log en neemt veel tijd in beslag. Deze procedure, de termijn en de draagwijdte van de tegemoetkoming kunnen bij het uitwerken van het uitvoeringsbesluit worden vereenvoudigd.

Om tegemoet te komen aan de vraag naar een snelle en eenvoudige procedure voor betoelaging van kleinere onderhoudswerken, wordt wel voorzien in een lijst van werken waarvoor een beperkte vergoeding kan worden verkregen, mits per beschermd vaartuig een specifiek (licht) onderhoudsprogramma wordt opgesteld waardoor kan worden gefocust op de specifieke noodzaken. Hiertoe wordt een lijst vastgesteld van werken die in aanmerking komen voor een dergelijke tegemoetkoming.

De subsidiëring blijft gericht op het concrete behoud, beheer en herstel van een varend object door de eigenaars/beheerders.

Artikel 21

In navolging van de afspraken in het witboek Interne Staatshervorming en in uitvoering van de implementatie van de bestuursakkoorden met alle Vlaamse provincies worden de provincies en de autonome provinciebedrijven uitgesloten voor het krijgen van een premie voor werkzaamheden aan beschermd varend erfgoed in hun eigendom. Onder premie worden zowel de al bestaande beheerspremie begrepen als de nieuw ingeschreven onderhoudspremie. Ook de staat, de gemeenschappen en de gewesten en de openbare instellingen die ervan afhangen, worden van alle premies uitgesloten.

Artikel 22 tot en met 25

Het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van varend erfgoed bevat wel reeds een hoofdstuk met als titel 'Handhaving', maar voorziet geen enkele sanctie of maatregel, waardoor handhaving de facto onmogelijk is. Deze situatie is niet langer houdbaar.

Hoofdstuk V wordt integraal vervangen door een nieuw hoofdstuk. De miskenning van de verplichtingen, besloten in dit decreet, zijn voortaan sanctioneerbaar, hetzij via vervolging voor de correctionele rechter, hetzij via het opleggen van een alternatieve of exclusieve bestuurlijke geldboete.

Het nieuwe handhavingsluik beperkt zich tot het identificeren van misdrijven en inbreuken op dit decreet, en het bepalen van de toepasselijke sancties. Voor het overige worden de regels van het handhavingsluik van het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet integraal van toepassing gesteld. Voor wat de handhaving betreft, functioneert het Onroerenderfgoeddecreet bijgevolg als kaderdecreet, vergelijkbaar met het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) in de milieusector.

Het onderscheid tussen misdrijven en inbreuken wordt, zoals in het Onroerenderfgoeddecreet, afgelijnd op het onderscheid tussen materiële plichten enerzijds (artikel 23) en kennisgevingsplichten of administratieve tekortkomingen anderzijds (artikel 24).

Het brede pallet van herstellvormen, zoals voorzien in artikel 11.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet, laat een efficiënt herstel toe van schade, veroorzaakt door misdrijven en inbreuken zoals omschreven door dit decreet. Volledigheidshalve wordt bevestigd dat het feitelijk herstel in een oorspronkelijke, goede staat, voor de toepassing van dit decreet ook het terugbrengen van voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed binnen de Vlaamse Gemeenschap kan worden begrepen. Aan deze maatregel, waartoe conform het handhavingsluik van het Onroerenderfgoeddecreet zowel gerechtelijk als bestuurlijk kan worden besloten, kan een dwangsom worden gekoppeld (artikel 25).

Artikel 26

In de inleiding werd uitvoerig ingegaan op de relatie van het Varend erfgoeddecreet tot het Topstukkendecreet, waaruit blijkt dat er een mogelijkheid bestaat dat een vaartuig zowel onder de beschermingsmaatregelen van het Varend erfgoeddecreet als onder die van het Topstukkendecreet kan vallen. In geval van dubbele bescherming moet erover worden gewaakt dat er geen dubbele beschermingsvoorschriften, toelatingsregelingen en/of premie- of subsidieregelingen gelden. Daarom wordt een wijziging aan het Topstukkendecreet voorgesteld, waarin al is voorzien in een dergelijke regeling voor die roerende goederen die op grond van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten reeds beschermd zijn.

Artikel 3, §2, van het Topstukkendecreet regelt al de samenloop van de beschermingsmaatregelen van de gemeenschaps- en de gewestwetgevingen op het vlak van de bescherming van de fysische staat van de beschermde roerende goederen (artikel 8 tot en met artikel 10 van het Topstukkendecreet). Zonder uitdrukkelijke beslissing daartoe van de Vlaamse Regering zijn de artikelen 8 tot en met 10 niet van toepassing op deze beschermde voorwerpen. Deze benadering laat de Vlaamse Regering toe om, voor de bescherming van de fysische staat van deze objecten, het beschermingsregime van het Topstukkendecreet enkel van toepassing te verklaren wanneer dit expliciet nodig geacht wordt. Hierdoor wordt een ongewenste proliferatie van beschermingsmaatregelen op het terrein vermeden, terwijl anderzijds de Vlaamse Regering wel over de mogelijkheid beschikt om, zo en wanneer zij dit noodzakelijk acht, de artikelen 8 tot en met 10 van dit decreet op bepaalde objecten van toepassing te verklaren. Deze regeling die al in het Topstukkendecreet staat ingeschreven voor deze roerende goederen die zijn beschermd door het Monumentendecreet van 3 maart 1976, als integrerend deel uitmakend van een beschermd monument, wordt door dit wijzigingsdecreet uitgebreid met het varend erfgoed dat is beschermd door het Varend erfgoeddecreet van 29 maart 2002.

Artikel 11 van het Topstukkendecreet regelt de toelating voor het buiten Vlaanderen brengen van topstukken. In het geval een dergelijk topstuk ook beschermd is als varend erfgoed primeert echter de toelatingsregeling van het Topstukkendecreet aangezien deze regeling meer mogelijkheden voorziet om deze roerende goederen van uitzonderlijk belang binnen de Vlaamse Gemeenschap te houden (artikel 16, 5°).

Artikel 27

De Vlaamse Regering bepaalt per artikel de inwerkingtreding van dit decreet houdende wijziging van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van het varend erfgoed. Bij de inwerkingtreding wordt ermee rekening gehouden dat het vernieuwde Varenderfgoed-decreet pas in werking treedt na het gewijzigde Topstukkendecreet van 24 januari 2003 en na het Onroenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur

Joke SCHAUVLIEGE

VOORONTWERP VAN DECREET

d.d. 22 november 2013

Ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van varend erfgoed en het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand en de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 2 van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van varend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 1° wordt tussen de woorden “nautisch erfgoed” en de zinsnede “, inzonderheid” de zinsnede “dat kan varen of drijven, of dat in de vaart kan worden gebracht of drijvend kan worden gemaakt” ingevoegd;

2° in punt 1° wordt tussen het woord “industrieel-archeologische” en het woord “of” de zinsnede “, esthetische” ingevoegd;

3° punt 2° wordt vervangen door wat volgt:

“2° het agentschap: de entiteit die door de Vlaamse Regering belast wordt met de beleidsvoorbereiding, de beleidsuitvoering, de beleidsmonitoring en de beleidsevaluatie inzake onroerend erfgoed;”;

4° punt 3° wordt vervangen door wat volgt:

“3° eigenaar: de zakelijkrechthouder zijnde de eigenaar, blote eigenaar, erfpachthouder of leasinggever;”;

5° er wordt een punt 6° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“6° beveiligde zending: een van de volgende betekeningswijzen:

- a) een aangetekende brief;
- b) een afgifte tegen ontvangstbewijs;
- c) elke andere door de Vlaamse Regering toegestane betekeningswijze, waarbij de datum van kennisgeving met zekerheid kan worden vastgesteld.”.

Art. 3. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een hoofdstuk I/1, ingevoegd, dat luidt als volgt:

“HOOFDSTUK I/1. INVENTARIS VAN HET ONROEREND ERFGOED”.

Art. 4. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hoofdstuk I/1, ingevoegd bij artikel 3, een artikel 3/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/1. De Vlaamse Regering kan de inventaris van het varend erfgoed geheel of gedeeltelijk vaststellen.”.

Art. 5. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/2. De Vlaamse Regering bepaalt de criteria voor het opnemen en schrappen van varend erfgoed in de inventaris van het varend erfgoed.”.

Art. 6. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/3. De Vlaamse Regering kan de vastgestelde inventaris van het varend erfgoed actualiseren of er varend erfgoed aan toevoegen of uit verwijderen.”.

Art. 7. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/4 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/4. De leden van de commissie, de ambtenaren van het agentschap en de door de Vlaamse Regering aangewezen personen hebben, als dat voor het onderzoek ter voorbereiding van de vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed noodzakelijk is, toegang tot het varend erfgoed, maar niet tot de gedeelten die gebruikt worden als woongelegenheid of bedrijfslokaal.”.

Art. 8. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/5. De vastgestelde inventaris van het varend erfgoed bevat over elk goed dat erin opgenomen is, minstens de volgende gegevens:

1° de benaming;

2° een foto;

3° voor zover dat bekend is, het artikel van teboekstelling, het registratienummer op de scheepshypotheekbewaring of een andere wijze van identificatie;

4° een beschrijving op basis van de waarden, vermeld in artikel 2, 1°.

De Vlaamse Regering kan de gegevens die voor elk varend erfgoed in de vastgestelde inventaris moeten worden opgenomen, nader omschrijven of uitbreiden.”.

Art. 9. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/6 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/6. De Vlaamse Regering wint voorafgaand aan de vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed advies in bij de commissie. Dat advies wordt uitgebracht binnen een vervaltermijn van dertig dagen, die ingaat de dag na de ontvangst van de adviesvraag. Als die termijn wordt overschreden, mag aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan. De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor de adviesprocedure bepalen.”.

Art. 10. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/7 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/7. Het agentschap stelt de vastgestelde inventaris van het varend erfgoed digitaal beschikbaar voor het publiek. De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen.”.

Art. 11. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/8 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/8. Op het varend erfgoed dat in de vastgestelde inventaris van het varend erfgoed is opgenomen, kan een herkenningsteken worden aangebracht. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor het model en het gebruik van dit herkenningsteken.”.

Art. 12. In artikel 4 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt tussen het eerste en het tweede lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering wint vóór de voorlopige bescherming het advies in bij de commissie. Dat advies wordt uitgebracht binnen een vervaltermijn van dertig dagen, die ingaat op de dag na de ontvangst van de adviesvraag. Als de termijn wordt overschreden, wordt het advies geacht gunstig te zijn. Aan de adviesvereiste kan worden voorbijgegaan in geval van dringende noodzakelijkheid.”;

2° in paragraaf 1, derde lid, 1°, worden voor de woorden “het artikel” de woorden “voor zover bekend” ingevoegd;

3° in paragraaf 2 wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

“1° per beveiligde zending ter kennis van de eigenaar gebracht;”;

4° in paragraaf 3 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“De eigenaar meldt in voorkomend geval binnen tien dagen te rekenen vanaf de dag na de kennisgeving, de voorlopige bescherming per beveiligde zending aan de gebruiker.”;

5° in paragraaf 3, tweede lid, wordt het woord “betekening” vervangen door de woorden “de kennisgeving”;

6° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. Vanaf de dag van de ontvangst van de kennisgeving, vermeld in paragraaf 2, 1°, zijn op het varend erfgoed, vermeld in het besluit tot voorlopige bescherming, gedurende een termijn van maximaal negen maanden de rechtsgevolgen van een bescherming voorlopig van toepassing.

De Vlaamse Regering kan die termijn eenmalig met maximaal drie maanden verlengen. De eigenaar wordt per beveiligde zending op de hoogte gebracht van het besluit tot verlenging van de voorlopige bescherming van varend erfgoed.

De rechtsgevolgen van een besluit tot voorlopige bescherming van varend erfgoed zijn van toepassing:

1° op de eigenaars vanaf de kennisgeving, vermeld in paragraaf 2, 1°;

2° op de gebruikers vanaf de melding door de eigenaars, vermeld in paragraaf 3;

3° op iedereen vanaf de bekendmaking, vermeld in paragraaf 2, 3°.

Het besluit tot voorlopige bescherming van varend erfgoed vervalt van rechtswege als de Vlaamse Regering binnen de termijnen, vermeld in het voormelde besluit, geen besluit tot definitieve bescherming genomen heeft.

De Vlaamse Regering kan de voorlopige bescherming van het varend erfgoed opheffen. Dat besluit wordt ter kennis gebracht op de wijze, vermeld in paragraaf 2.”;

7° aan paragraaf 5 worden de woorden “of bedrijfslokaal” toegevoegd.

Art. 13. In artikel 5 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt tussen het eerste en het tweede lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering kan over de definitieve bescherming advies inwinnen bij de commissie. Als er met toepassing van artikel 4, §1, tweede lid, vanwege dringende

noodzakelijkheid geen voorafgaand advies werd gevraagd, wint de Vlaamse Regering advies in bij de commissie over de definitieve bescherming. Dat advies wordt uitgebracht binnen een vervaltermijn van dertig dagen, die ingaat de dag na de ontvangst van de adviesvraag. Als die termijn wordt overschreden, mag aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan. De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor de adviesprocedure bepalen.”;

2° in paragraaf 1, derde lid, 1°, worden voor de woorden “het artikel” de woorden “voor zover bekend” ingevoegd;

3° in paragraaf 2 wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

“1° per beveiligde zending ter kennis van de eigenaar gebracht, die dat in voorkomend geval aan de gebruiker meldt binnen tien dagen te rekenen vanaf de dag na de kennisgeving. Die verplichting wordt in de beveiligde zending vermeld.”;

4° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. De rechtsgevolgen van een besluit tot definitieve bescherming van varend erfgoed zijn van toepassing:

1° op de eigenaars vanaf de kennisgeving, vermeld in paragraaf 2, 1°;

2° op de gebruikers vanaf de melding, vermeld in paragraaf 2, 1°;

3° op iedereen vanaf de bekendmaking, vermeld in artikel paragraaf 2, 2°.”.

Art. 14. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 5/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 5/1. §1. De Vlaamse Regering kan een besluit tot definitieve bescherming van varend erfgoed wijzigen of opheffen.

§2. De voorwaarden en de vorm voor de voorlopige en definitieve bescherming, vermeld in artikel 4, §1, eerste en tweede lid, artikel 4, §2, §3 en §4, en artikel 5, §1, §2 en §3, zijn van overeenkomstige toepassing op de wijziging of opheffing van een besluit tot definitieve bescherming

Het besluit tot voorlopige wijziging of opheffing bevat minstens de volgende gegevens:

1° het opschrift van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;

2° de datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;

3° voor zover dat bekend is, het artikel van teboekstelling of het registratienummer op de scheepshypotheekbewaring of een andere wijze van identificatie van het varend erfgoed;

4° de redenen van wijziging of opheffing;

5° in geval van wijziging, een beschrijving van de impact op de waarden die aanleiding hebben gegeven tot de bescherming en een beschrijving van de impact op de beheersdoelstellingen;

6° de aanduiding van de te registeren en te documenteren waarden die verloren gaan.

Het besluit tot definitieve wijziging of opheffing bevat minstens de volgende gegevens:

- 1° het opschrift van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 2° de datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 3° voor zover dat bekend is, het artikel van teboekstelling of het registratienummer op de scheepshypotheekbewaring of een andere wijze van identificatie van het varend erfgoed;
- 4° de redenen van wijziging of opheffing;
- 5° in geval van wijziging, een beschrijving van de impact op de waarden die aanleiding hebben gegeven tot de bescherming en een beschrijving van de impact op de beheersdoelstellingen;
- 6° de aanduiding van de te registeren en te documenteren waarden die verloren gaan.

§3. Tot de datum van vaststelling van het besluit tot definitieve wijziging of opheffing blijven de rechtsgevolgen van het besluit tot definitieve bescherming van kracht.

De rechtsgevolgen van een besluit tot wijziging of opheffing zijn van toepassing:

- 1° op de eigenaars vanaf de kennisgeving, vermeld in artikel 5, §2, 1°;
- 2° op de gebruikers vanaf de melding, vermeld in artikel 5, §2, 1°;
- 3° op iedereen vanaf de bekendmaking van het besluit tot wijziging of opheffing in het Belgisch Staatsblad, vermeld in artikel 5, §2, 2°.

Art. 15. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt het opschrift van hoofdstuk III vervangen door wat volgt:

“HOOFDSTUK III. RECHTSGEVOLGEN VAN EEN BESCHERMING”.

Art. 16. In artikel 8 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt het woord “monument” vervangen door de woorden “beschermd varend erfgoed”;

2° in paragraaf 1 wordt de zinsnede “en het niet te ontsieren, te beschadigen of te vernielen” opgeheven;

3° aan paragraaf 1 worden een tweede en een derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De Vlaamse Regering stelt de algemene voorschriften voor instandhouding en onderhoud vast.

Handelingen aan of in voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed kunnen niet worden aangevat zonder melding aan het agentschap. De Vlaamse Regering wijst de handelingen aan die onder de toepassing van dit lid vallen en kan nadere regels bepalen voor de meldingsprocedure. Als voor het uitvoeren van de door de Vlaamse Regering aangewezen handelingen het voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap wordt gebracht, moet voor de

hiervoor vereiste periode geen toelating overeenkomstig paragraaf 5 worden aangevraagd.”;

4° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. De eigenaar meldt aan het agentschap elke wijziging van vaste ligplaats van voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed. De Vlaamse Regering kan daarvoor de nadere regels bepalen.

In het eerste lid wordt verstaan onder vaste ligplaats: een van de volgende mogelijkheden:

1° de plaats op het water waar het voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed permanent aanwezig is of gedurende minstens drie maanden per jaar een feitelijke uitvalsbasis heeft;

2° de berging op het land gedurende minstens drie maanden voor langdurige herstellingswerken of voor het tijdelijk uit de vaart nemen.”;

5° er wordt een paragraaf 5 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§5. Het is verboden voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen zonder toelating van het agentschap. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor het aanvragen en afleveren van de toelating en de geldigheidsduur en periodieke vernieuwing ervan.

Als het voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed ook beschermd is op grond van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang is deze paragraaf slechts van toepassing als de Vlaamse Regering dit uitdrukkelijk bepaalt.”.

Art. 17. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 8/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 8/1. Het is verboden voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed te ontsieren, te beschadigen of te vernielen.”.

Art. 18. In artikel 9 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt tussen de woorden “van het” en het woord “beheersprogramma” het woord “goedgekeurde” ingevoegd;

2° in paragraaf 1 wordt het tweede lid opgeheven;

3° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen het woord “het” en het woord “beheersprogramma” het woord “goedgekeurde” ingevoegd.

Art. 19. In artikel 10 van hetzelfde decreet wordt tussen het woord “een” en het woord “beheersprogramma” het woord “goedgekeurd” ingevoegd.

Art. 20. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 11/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 11/1. De Vlaamse Regering kan binnen de kredieten die daarvoor beschikbaar zijn op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, onderhoudspremies toekennen voor werkzaamheden aan of in beschermd varend erfgoed. De Vlaamse Regering stelt een lijst vast van werkzaamheden die daarvoor in aanmerking komen en bepaalt de nadere regels voor het aanvragen en het toekennen van de onderhoudspremie.”.

Art. 21. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden een artikel 11/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 11/2. Er kunnen overeenkomstig artikel 9, §1, en artikel 11/1 geen premies worden toegekend voor werkzaamheden en voor diensten die ondernomen worden voor varend erfgoed door of in opdracht van de staat, de gemeenschappen en de gewesten, en de openbare instellingen die ervan afhangen of die eigendom zijn van de provincies of de autonome provinciebedrijven.”.

Art. 22. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 13/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13/1. §1. De volgende handelingen of nalatigheden worden bestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot vijf jaar en met een geldboete van 26 euro tot 400.000 euro of met een van die straffen alleen:

1° het niet naleven door de eigenaar en de gebruiker van het actief behoudsbeginsel, vermeld in artikel 8, §1;

2° het niet naleven van het passief behoudsbeginsel, vermeld in artikel 8/1;

3° het niet naleven van de toelatingsplicht, vermeld in artikel 8, §6;

4° het in stand houden van schade aan erfgoedwaarden, veroorzaakt door de misdrijven, vermeld in punt 1° tot en met 3°;

5° het toestaan of aanvaarden door de eigenaar dat een van de misdrijven, vermeld in punt 1° tot en met 4°, wordt gepleegd of in stand gehouden.

§2. De misdrijven, vermeld in paragraaf 1, kunnen bestraft worden met een alternatieve bestuurlijke geldboete volgens de bepalingen van hoofdstuk 11, afdeling 2 onderafdeling 4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Die alternatieve geldboete kan worden opgelegd aan alle deelnemers aan het misdrijf en bedraagt maximaal 50.000 euro.

Een alternatieve bestuurlijke geldboete wordt vermeerderd met de opdecimen die van toepassing zijn voor de strafrechtelijke geldboeten. Het bedrag van de bestuurlijke geldboete wordt afgestemd op de ernst van het misdrijf en eventuele verkregen vermogensvoordelen.”.

Art. 23. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 13/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13/2. Het niet naleven van de kennisgevings- en meldingsplichten, vermeld in artikel 4, §3, artikel 5, §2, en §3, en artikel 8, §1 en §4, van dit decreet, kan worden bestraft met een exclusieve bestuurlijke geldboete volgens de bepalingen van

hoofdstuk 11, afdeling 2, onderafdeling 3 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Die exclusieve bestuurlijke geldboete kan worden opgelegd aan alle deelnemers aan de inbreuk en bedraagt maximaal 10.000 euro.

Een exclusieve bestuurlijke geldboete wordt vermeerderd met de opdecimen die van toepassing zijn voor de strafrechtelijke geldboeten. Het bedrag van de bestuurlijke geldboete wordt afgestemd op de ernst van het misdrijf en eventuele verkregen vermogensvoordelen.”.

Art. 24. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 13/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13/3. De bepalingen van hoofdstuk 11, afdeling 3 tot 7, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, zijn van toepassing op de misdrijven en inbreuken, vermeld in artikel 13/1 en 13/2 van dit decreet.

Voor de toepassing van dit decreet kan het feitelijke herstel in een oorspronkelijke, goede staat, vermeld in artikel 11.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het terugbrengen van voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed binnen de Vlaamse Gemeenschap omvatten.”.

Art. 25. In artikel 3, §2, van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang wordt tussen het woord “erfgoed” en de zinsnede “, en” de woorden “of varend erfgoed” ingevoegd.

Art. 26. Dit decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering per artikel te bepalen datum.

Brussel,...

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme
en Vlaamse Rand,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur

Joke SCHAUVLIEGE

ADVIES VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD VOOR CULTUUR,
JEUGD, SPORT EN MEDIA

ADVIES Sectorraad Kunsten en Erfgoed

17 december 2013

Advies over het ontwerp van decreet tot wijziging van het Varend-erfgoeddecreet en het Topstukkendecreet

Op 22 november 2013 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan het ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van varend erfgoed en het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang. Vlaams minister Geert Bourgeois vroeg per brief van 6 december 2013 de SARC om advies. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed besprak het ontwerpdecreet op zijn vergadering van 17 december 2013.

Situering

Het wijzigingsdecreet is het resultaat van een traject dat reeds in 2012 werd opgestart, en waar verschillende instanties van in het begin bij betrokken werden (o.a. het Agentschap Kunsten en Erfgoed). Een discussienota met een evaluatie en voorstellen tot herziening van het Varend-erfgoeddecreet werd in maart 2013 ruim verspreid en voor advies voorgelegd aan de SARO, de SARC en de KCML. Op 24 april 2013 brachten de SARO en de SARC gezamenlijk advies uit over de nota¹. Het advies werd, samen met andere suggesties en adviezen, mee in overweging genomen bij de uitwerking van het wijzigingsdecreet.

Het ontwerpdecreet voorziet in een aantal wijzigingen, waaronder definitiewijzigingen, verankering van de inventaris, afstemming op het Onroenderfgoeddecreet, uitbreiden van de mogelijkheden voor financiële ondersteuning en invoegen van een handhavingsluik. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed maakt een algemene opmerking over woonboten, en beperkt zich in zijn advies verder tot de wijzigingen inzake de afstemming van het Varend-erfgoeddecreet met het Topstukkendecreet in geval van dubbele bescherming voor wat betreft:

1. de afstemming van toelatings- en meldingsplichtige handelingen (artikel 16, 5°)
2. de premiereregeling (artikel 25)

¹Advies van 24 april 2013 over de discussienota inzake de herziening van het decreet varend erfgoed: http://www.cjsm.vlaanderen.be/raadcjsm/SR_ke/adviezen/20120424-SAR-KE-SARO-advies-discussienota-varend-erfgoed.pdf

Advies

1. Onduidelijkheid voor woonboten

De definitie van varend erfgoed wordt met het ontwerpdecreet aangepast tot *“het nautisch erfgoed dat kan varen of drijven, of dat in de vaart kan worden gebracht of drijvend kan worden gemaakt [...]”*.

Het is de Sectorraad Kunsten en Erfgoed onduidelijk of woonboten en tot woonboot omgebouwde (binnen)schepen door het Varenderfgoeddecreet beschermd kunnen worden. Deze vaartuigen zijn immers ruimtelijk verankerd, hebben een (zo goed als) vaste ligplaats, maar drijven nog steeds op het water.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vraagt om, minstens in de Memorie van Toelichting, te verduidelijken of woonboten tot het toepassingsgebied van het Varenderfgoeddecreet dan wel tot het toepassingsgebied van het Onroenderfgoeddecreet behoren.

2. Artikel 16, 5°: afstemming van toelatings- en meldingsplichtige handelingen

Artikel 11 van het Topstukkendecreet bepaalt dat het verboden is een beschermd voorwerp buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen zonder de toestemming van *de Vlaamse Regering*.

Artikel 16, 5° van voorliggend wijzigingsdecreet voegt aan artikel 8 van het Varenderfgoeddecreet een vijfde paragraaf toe, die bepaalt dat toelating van *het agentschap* vereist is om voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen. Het artikel bepaalt echter eveneens dat indien een vaartuig ook beschermd is op grond van het Topstukkendecreet, de paragraaf slechts van toepassing is als de Vlaamse Regering dit uitdrukkelijk bepaalt. Voor dubbel beschermde vaartuigen die men buiten Vlaanderen wil brengen, wordt daarmee de uitvoerregeling uit het Topstukkendecreet de enige geldende.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vindt het positief dat met de overlap rekening wordt gehouden, en de regeling van het Topstukkendecreet in geval van dubbele bescherming de voorkeur krijgt.

3. Artikel 25: premiereregeling

Artikel 3 van het Topstukkendecreet, gewijzigd door artikel 12.1.31 van het Onroerend-erfgoeddecreet van 12 juli 2013, bepaalt dat artikelen 8 tot 10 van het Topstukkendecreet niet van toepassing zijn op roerende goederen die ook beschermd zijn door Vlaamse of Brusselse regelgeving betreffende onroerend erfgoed. Artikel 25 van voorliggend wijzigingsdecreet voegt aan dit artikel 3 dezelfde uitzondering toe voor varend erfgoed. Concreet betekent dit dat voor dubbel beschermde vaartuigen de premiereregeling van het Varend-erfgoeddecreet van tel zal zijn.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed steunt ook deze wijziging, die duidelijkheid schept voor vaartuigen die een dubbele bescherming genieten.

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Heidi De Nijn, voorzitter

Herman Baeten, ondervoorzitter

Lieselotte Moortgat, secretaris

ADVIES VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD
RUIMTELIJKE ORDENING - ONROEREND ERFGOED

ADVIES
VAN 18 DECEMBER 2013
OVER HET VOORONTWERP VAN DECREET TOT
WIJZIGING VAN HET VARENDERFGOEDDECREET

SARO | Koning Albert II-laan 19 bus 24 | 1210 Brussel

INHOUD

I.	SITUERING	46
II.	ALGEMENE BEOORDELING	46
III.	VERFIJNING VAN BEGRIPPEN	47
IV.	DECRETALE VERANKERING VAN DE INVENTARIS VAREND ERFGOED	47
V.	VOORLOPIGE EN DEFINITIEVE BESCHERMING	48
VI.	RECHTSGEVOLGEN VAN EEN BESCHERMING	49
VII.	BEHEER EN STEUNMAATREGELEN	49
VIII.	HANDHAVING	50
IX.	DIVERSE BEPALINGEN	51

I. SITUERING

1. SARO ontving op 25 november 2013 een adviesvraag van Vlaams minister Geert Bourgeois over het voorontwerp van decreet houdende wijziging van het Varenderfgoeddecreet.¹ Met voorliggend advies, goedgekeurd op de raadszitting van 18 december 2013, komt de raad tegemoet aan de reguliere adviestermijn van dertig dagen.
2. De beleidsbrief Onroerend Erfgoed 2012-2013 kondigde een herziening van het Varenderfgoeddecreet aan. Ter voorbereiding van deze herziening werd een discussienota uitgewerkt. Deze nota werd in april 2013 voor advies aan SARO en andere adviesraden (o.a. SARC, KCML) voorgelegd. SARO bracht hierover - samen met SARC - advies uit.²
3. Het voorliggend voorontwerp van decreet voert volgende wijzigingen door aan het Varenderfgoeddecreet: (1) de verfijning van het begrip 'varend erfgoed', (2) de decretale verankering van de inventaris van het varend erfgoed, (3) de afstemming van de beschermingsprocedure op de procedure van het Onroerenderfgoeddecreet, (4) de verduidelijking en uitbreiding van de rechtsgevolgen van een bescherming, (5) de uitbreiding van de mogelijkheden tot financiële ondersteuning voor het beheer van het varend erfgoed en (6) de invoering van een handhavingsluik.

II. ALGEMENE BEOORDELING

4. SARO ondersteunt in grote lijnen de voorgestelde wijzigingen aan het Varenderfgoeddecreet. De raad vindt het positief dat een goede afstemming wordt nagestreefd tussen voorliggend decreet en het Onroerenderfgoeddecreet. De instrumenten en procedures worden grotendeels op elkaar afgestemd. Er zijn nog een beperkt aantal verschilpunten waarvan de raad vraagt om deze alsnog weg te werken. De raad gaat hierna verder in op de voorgestelde wijzigingen aan het Varenderfgoeddecreet.

Voorafgaand wenst de raad nog te wijzen op de belangrijke koppeling tussen het Varenderfgoeddecreet en het Onroerenderfgoeddecreet. De Vlaamse Regering moet de datum van inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet nog vastleggen. Ook voorliggend voorontwerp van decreet zal pas in werking treden op een door de Vlaamse Regering - per artikel - te bepalen datum. Het is evident dat het stappenplan voor de inwerkingtreding van beide decreten (én van de nodige uitvoeringsbesluiten) met de nodige zorg moet gebeuren. In

¹ Decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van het varend erfgoed.

² SARO 2013|12. Advies van SARO en SARC van 24 april 2013 over de discussienota herziening decreet varend erfgoed.

het voorliggend voorontwerp van decreet is bijvoorbeeld sprake van de Vlaamse Commissie Varend Erfgoed. De opstart van deze commissie is vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet en de datum voor inwerkingtreding van dit artikel moet nog door de Vlaamse Regering worden vastgelegd. Voorafgaand is nog een uitvoeringsbesluit nodig dat onder meer de samenstelling en organisatie van deze commissie moet vastleggen.

III. VERFIJNING VAN BEGRIPPEN

5. Definitie varend erfgoed. Het voorliggend voorontwerp van decreet (artikel 2) wijzigt de definitie van 'varend erfgoed'.³ Aan de definitie wordt toegevoegd dat enkel nautisch erfgoed dat *'kan varen of drijven, of dat in de vaart kan worden gebracht of drijvend kan worden gemaakt'* als varend erfgoed kan worden beschouwd. In zijn advies van 24 april 2013 heeft de raad deze toevoeging reeds ondersteund. De scherpere omschrijving van het begrip 'varend erfgoed' impliceert dat vaartuigen die geen potentieel meer hebben om te varen of te drijven op het water, niet meer beschermd kunnen worden als varend erfgoed. Ze kunnen eventueel wel worden gevat met het Onroerenderfgoeddecreet (en kunnen eventueel worden beschermd als monument) of kunnen worden opgenomen in een museumcollectie.

Een tweede wijziging betreft de toevoeging van een bijkomende erfgoedwaarde nl. de esthetische waarde. Ook deze toevoeging heeft SARO in zijn eerder advies reeds ondersteund; aangezien ook het Onroerenderfgoeddecreet en het Topstukkendecreet deze erfgoedwaarde mee in beschouwing neemt.

In zijn advies van 24 april 2013 adviseerde SARO - samen met SARC - om nog een derde element toe te voegen aan de definitie. De raden verwezen naar het criterium uit het Topstukkendecreet namelijk 'het collectief geheugen'. De bijzondere waarde voor het collectieve geheugen houdt in dat het voorwerp of de verzameling een duidelijke herinnering is aan onder meer personen, instellingen, gebeurtenissen of tradities die belangrijk zijn voor de cultuur, de geschiedenis of de wetenschapsoefening in Vlaanderen. De raad merkt op dat voorliggend voorontwerp van decreet niet is tegemoet gekomen aan deze suggestie. De memorie van toelichting geeft hieromtrent geen verdere verduidelijking.

6. Definitie eigenaar. Naast een wijziging van de definitie van 'varend erfgoed' wordt ook de definitie van 'eigenaar' gewijzigd. Een eigenaar wordt gedefinieerd als *'de zakelijkrechthouder zijnde de eigenaar, blote eigenaar, erfpachthouder of leasinggever'*. SARO ondersteunt deze definitie; die grotendeels analoog is aan de definitie van het Onroerenderfgoeddecreet.⁴

IV. DECRETALE VERANKERING VAN DE INVENTARIS VAREND ERFGOED

7. Vaststellen inventaris. Het voorontwerp van decreet (artikel 3 t.e.m. 11) voorziet dat de inventaris van het varend erfgoed - dat tot nu toe een vrijblijvend instrument is - een decretale verankering krijgt. Artikel 4 bepaalt dat de Vlaamse Regering de inventaris van het varend erfgoed geheel of gedeeltelijk *kan* vaststellen. De raad vraagt om - naar analogie met het Onroerenderfgoeddecreet - dit te wijzigen naar: *'de Vlaamse Regering stelt de inventaris van het varend erfgoed geheel of gedeeltelijk vast'*. De inventaris van het varend erfgoed is immers een cruciaal instrument in voorliggend decreet. De inventaris wordt een volwaardig en officieel instrument dat het opgenomen erfgoed een minimumstatuut verleent.

³ Het decreet omschrijft varend erfgoed momenteel als: *'het nautisch erfgoed, inzonderheid de schepen, de boten en de drijvende inrichtingen met inbegrip van hun uitrusting en van hun voortstuwingsmiddelen, waarvan het behoud van algemeen belang is wegens hun historische, wetenschappelijke, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde'*.

⁴ Onroerenderfgoeddecreet: artikel 2,§1, 47°: *'zakelijkrechthouder: de eigenaar, blote eigenaar, erfpachthouder, opstalhouder of leasinggever'*.

8. Criteria inventaris. Artikel 5 van het voorontwerp van decreet bepaalt dat de Vlaamse Regering de criteria zal bepalen voor het opnemen en schrappen van varend erfgoed in de inventaris. De raad wijst op het belang van dit uitvoeringsbesluit dat nog zal moeten worden opgemaakt en vraagt dat het ontwerp van uitvoeringsbesluit voor advies zal worden voorgelegd aan SARO.
9. Replica. In het gezamenlijk advies van SARO en SARC van 24 april 2013 wezen de raden op de dunne grens tussen historische schepen, historische schepen waar serieuze wijzigingen zijn uitgevoerd en replica's. De discussienota stelde dat er steeds - geval per geval - een afweging zal worden gemaakt en dit op basis van een onderbouwd methodologisch kader en de criteria voor bescherming. Replica's zullen aldus kunnen worden opgenomen in de inventaris. De raad stelt nu vast dat het voorontwerp van decreet hieromtrent geen verdere verduidelijking biedt, waardoor de dubbelzinnigheid blijft.
10. Procedure. De memorie van toelichting stelt dat het decreet voorziet dat de inventaris varend erfgoed kan worden vastgesteld, net zoals de huidige inventaris bouwkundig erfgoed. De raad stelt echter niet onbelangrijke verschillen vast.

Zo merkt de raad op dat het voorontwerp van decreet niet voorziet in een openbaar onderzoek. In de discussienota werd onder meer gesteld dat een openbaar onderzoek niet nodig is omdat het varend erfgoed niet grondgebonden is. De raad vroeg in zijn advies hieromtrent verduidelijking en betreurt dat de memorie van toelichting hierover geen verdere duiding geeft.

De raad vindt het positief dat het voorontwerp van decreet (artikel 9) voorziet dat de Vlaamse Regering, voorafgaand aan de vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed, advies inwint bij de commissie. De adviesprocedure is gelijklopend aan de vaststelling van de inventarissen in het Onroerenderfgoeddecreet. Enig verschilpunt is dat niet voorzien wordt in een eventuele verlenging van de adviestermin. De raad vraagt om - naar analogie met het Onroerenderfgoeddecreet (artikel 4.1.3) - in artikel 9 van voorliggend voorontwerp van decreet toe te voegen: *'De termijn van dertig dagen kan door de Vlaamse Regering eenmalig worden verlengd met dertig dagen op vraag van de commissie'*.

De raad vindt het positief dat voorzien wordt in een concrete procedure voor de wijziging of opheffing van de inventaris van het varend erfgoed (cf. artikel 6 van het voorontwerp van decreet). De raad vraagt echter om bij deze procedure inzake herziening een adviesvraagplicht aan de commissie in te schrijven.
11. Rechtsgevolgen. In tegenstelling tot het Onroerenderfgoeddecreet worden met voorliggend decreet geen rechtsgevolgen verbonden aan de opname van varend erfgoed in de vastgestelde inventaris. De memorie van toelichting stelt verder dat in het decreet geen *onmiddellijke* rechtsgevolgen worden verbonden aan de opname in de inventaris maar dat andere beleidsvelden nog bepaalde (positieve) rechtsgevolgen kunnen koppelen aan opname in de inventaris (vb. aangepaste lidgelden of uitzonderingsbepalingen in de milieuwetgeving).
12. Herkenningssteken. Het voorontwerp van decreet (artikel 11) voorziet dat op het varend erfgoed, dat in de vastgestelde inventaris is opgenomen, een herkenningsteken kan worden aangebracht. De raad vindt dit positief. De inventaris van het varend erfgoed wordt immers een volwaardig en officieel instrument, dat het opgenomen erfgoed een minimumstatuut verleent. Eigenaars of beheerders die dat statuut waarderen kunnen nu een specifiek herkenningsteken aanbrengen om dat duidelijk te maken. Dit is positief voor de sensibilisering en publiekswerking. De raad merkt verder op dat voor beschermd varend erfgoed er reeds een herkenningsteken bestaat.

V. VOORLOPIGE EN DEFINITIEVE BESCHERMING

13. Voorlopige en definitieve bescherming. Het voorontwerp van decreet voert enkele wijzigingen door aan de procedure voor voorlopige bescherming van varend erfgoed. Deze wijzigingen zijn onder meer gericht op een betere afstemming met de beschermingsprocedure in het

Onroerenderfgoeddecreet.

Het voorontwerp van decreet (artikel 12) voorziet dat de Vlaamse Regering vóór de voorlopige bescherming advies moet inwinnen van de commissie. Aan deze adviesvereiste kan enkel worden voorbij gegaan in geval van dringende noodzakelijkheid. In dit uitzonderlijk geval legt het voorontwerp van decreet (artikel 13) een verplichte adviesvraag aan de commissie op bij de definitieve bescherming van varend erfgoed. In alle andere gevallen kan de Vlaamse Regering bij de definitieve bescherming een advies vragen aan de commissie; maar is dat niet verplicht.

De procedure is grotendeels gelijklopend aan de voorlopige en definitieve bescherming van onroerend erfgoed. Enig verschilpunt is dat de Vlaamse Commissie voor Varend Erfgoed bij de voorlopige bescherming advies moet uitbrengen binnen een vervaltermijn van dertig dagen; terwijl dit zestig dagen betreft voor de voorlopige bescherming van onroerend erfgoed. De raad merkt op dat hierdoor de normale beschermingsprocedure wordt ingekort van 12 naar 9 maanden. Dit kan als positief beschouwd worden; maar anderzijds is een adviestermijn van dertig dagen toch zeer kort voor het verlenen van een advies door deze technische adviescommissie; die momenteel grotendeels bestaat uit vrijwilligers. De raad vraagt daarom om in voorliggend voorontwerp van decreet toe te voegen dat de termijn van dertig dagen door de Vlaamse Regering eenmalig kan worden verlengd met dertig dagen op vraag van de commissie.

VI. RECHTSGEVOLGEN VAN EEN BESCHERMING

14. Rechtsgevolgen. Het voorontwerp van decreet koppelt nieuwe rechtsgevolgen aan de voorlopige of definitieve bescherming van varend erfgoed: (1) een meldingsplicht voor handelingen, (2) een meldingsplicht voor de wijziging van de ligplaats en (3) een toelatingsplicht voor het buiten Vlaanderen brengen van beschermd varend erfgoed.
15. Meldingsplicht voor handelingen. Het voorontwerp van decreet (artikel 16) voorziet dat handelingen aan of in een voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed niet kunnen worden aangevat zonder melding aan het agentschap. De Vlaamse Regering zal de handelingen vastleggen waarvoor een melding bij het agentschap noodzakelijk is. In de memorie van toelichting is sprake van *‘een meldingsplicht voor het uitvoeren van handelingen aan of in een beschermd vaartuig die het uitzicht van het vaartuig wijzigen.’*⁵
16. Meldingsplicht voor wijziging van ligplaats. Het voorontwerp van decreet (artikel 16) voorziet tevens dat de eigenaar aan het agentschap elke wijziging van vaste ligplaats van beschermd varend erfgoed meldt.
17. Toelatingsplicht voor het buiten Vlaanderen brengen van beschermd varend erfgoed. Ten slotte voert het voorontwerp van decreet in dat het verboden is zonder toestemming van het agentschap om beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen.

VII. BEHEER EN STEUNMAATREGELEN

18. Beheerspremie. Het Varend erfgoeddecreet (artikel 9) voorziet dat een beheerspremie kan worden toegekend aan de eigenaar of gebruiker voor werkzaamheden of diensten, die verbonden zijn aan de uitvoering van een goedgekeurd beheersprogramma. Het besluit van 4 juni 2004 regelt hieromtrent momenteel de modaliteiten. Op basis van de memorie van toelichting kan de raad opmaken dat een wijziging van dit besluit momenteel in voorbereiding is. De raad beschikt evenwel niet over verdere informatie hieromtrent.
19. Onderhoudspremie. Nieuw is dat daarnaast in het Varend erfgoeddecreet ook de mogelijkheid

⁵ Memorie van Toelichting: pag. 14.

wordt ingebouwd voor het toekennen van een onderhoudspremie voor werkzaamheden aan of in beschermd varend erfgoed. De Vlaamse Regering zal een lijst vaststellen van werkzaamheden die daarvoor in aanmerking komen. De memorie van toelichting verduidelijkt dat hiermee wordt tegemoet gekomen aan de vraag naar een snelle en eenvoudige procedure voor betoelaging van kleinere onderhoudswerken. Deze premie wordt niet gekoppeld aan een goedgekeurd beheersprogramma. In de memorie van toelichting is sprake van *'mits per beschermd vaartuig en specifiek (licht) onderhoudsprogramma wordt opgesteld'*.⁶

De raad heeft enkele bedenkingen bij voorliggende wijzigingen. Het is momenteel onduidelijk welke financiële middelen zullen beschikbaar zijn voor de ondersteuning van het varend erfgoed. De raad merkt in die zin op dat het advies van Inspectie van Financiën niet was toegevoegd aan het adviesdossier.

Bovendien wordt met de voorziene wijziging geen oplossing gecreëerd voor de ongelijke behandeling van actoren op het vlak van subsidiërmogelijkheden. De financiële ondersteuning van projecten en organisaties vanuit het Onroerenderfgoeddecreet zouden een equivalent moeten kennen voor het varend erfgoed. En ten slotte stelt de raad vast dat de beoogde afstemming met het Onroerenderfgoeddecreet (op het vlak van inventarisatie, bescherming, financiering en handhaving) niet wordt doorgevoerd inzake het financieel instrumentarium. Het Onroerenderfgoeddecreet kende immers net een omgekeerde beweging namelijk de schrapping van het begrip onderhoudspremie en een opdeling van de werking naargelang de omvang.

20. De memorie van toelichting bij artikel 21 vermeldt verder dat in navolging van de afspraken in het Witboek Interne Staatshervorming en in uitvoering van de bestuursakkoorden met alle Vlaamse provincies, de provincies en de autonome *gemeentebedrijven* worden uitgesloten voor het verkrijgen van een premie voor werkzaamheden aan beschermd varend erfgoed. De raad merkt op dat in artikel 21 van het voorontwerp van decreet sprake is van *'de provincies en de autonome provinciebedrijven'*. De raad vermoedt aldus dat er een fout is geslopen in de memorie van toelichting en vraagt om dit alsnog te verduidelijken.

VIII. HANDHAVING

21. Het handhavingsluik in het huidige Varenderfgoeddecreet is zeer beperkt. Het decreet stelt enkel dat de aangewezen ambtenaren toegang hebben tot het definitief beschermd varend erfgoed om de nodige vaststellingen te verrichten met betrekking tot de toepassing van het decreet. Volgens de discussienota was het een bewuste keuze om het handhavingsluik heel minimaal te houden om zo geen spanningsveld te creëren met de eigenaars en het middenveld. De discussienota kondigde aan dat de handhaving in het decreet verder zal aangevuld worden.

De raad vindt het positief dat het handhavingsluik in het Varenderfgoeddecreet wordt uitgebreid. Het nieuwe handhavingsluik beperkt zich tot het identificeren van misdrijven en inbreuken en het bepalen van de sancties. Voor het overige worden de regels van het handhavingsluik van het Onroerenderfgoeddecreet integraal van toepassing gesteld voor het varend erfgoed.

SARO verwijst naar zijn advies van 24 april 2013 waar de raad wees op de noodzaak om naast strenge handhaving ook werk te maken van sensibilisering en voorlichting. Een decreet is hiervoor allicht niet het meest geschikte instrument, maar de noodzaak aan sensibilisering en voorlichting bij de toepassing van het decreet door het agentschap Onroerend Erfgoed blijft groot.

⁶ Memorie van Toelichting: pag. 17.

IX. DIVERSE BEPALINGEN

22. Topstukkendecreet. Het Topstukkendecreet van 24 januari 2003 regelt de bescherming van roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang in Vlaanderen. Met voorliggend voorontwerp van decreet wordt een afstemming nagestreefd van het Varenderfgoeddecreet met het Topstukkendecreet. Artikel 3,§2 van het Topstukkendecreet wordt zodanig gewijzigd dat er geen dubbele beschermingsvoorschriften, toelatingsregelingen of premie- en subsidieregelingen gelden. De raad ondersteunt de voorgestelde wijziging van het Topstukkendecreet.
23. Internationale verdragen. De raad merkt aanvullend op dat in de discussienota werd gesteld dat: *'ook rekening wordt gehouden met de internationale context. Er werd nagegaan hoe deze thematiek behandeld wordt door internationale organisaties en vertaald wordt in internationale verdragen. Tevens werd gekeken hoe in een aantal buurlanden omgegaan wordt met het varend erfgoed.'* Het is voor de raad niet duidelijk wat de resultaten van deze internationale vergelijking zijn. De raad vraagt om dit in de memorie van toelichting alsnog te verduidelijken.

VOORONTWERP VAN DECREET

d.d. 10 januari 2014

Ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van varend erfgoed en het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand en de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 2 van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van varend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 1° wordt tussen de woorden “nautisch erfgoed” en de zinsnede “, inzonderheid” de zinsnede “dat kan varen of drijven, of dat in de vaart kan worden gebracht of drijvend kan worden gemaakt” ingevoegd;

2° in punt 1° wordt tussen het woord “industrieel-archeologische” en het woord “of” de zinsnede “, esthetische” ingevoegd;

3° punt 2° wordt vervangen door wat volgt:

“2° het agentschap: de entiteit die door de Vlaamse Regering belast wordt met de beleidsvoorbereiding, de beleidsuitvoering, de beleidsmonitoring en de beleidsevaluatie inzake onroerend erfgoed;”;

4° punt 3° wordt vervangen door wat volgt:

“3° eigenaar: de zakelijkrechthouder zijnde de eigenaar, blote eigenaar, erfpachthouder of leasinggever;”;

5° er wordt een punt 6° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“6° beveiligde zending: een van de volgende betekeningswijzen:

- a) een aangetekende brief;
- b) een afgifte tegen ontvangstbewijs;
- c) elke andere door de Vlaamse Regering toegestane betekeningswijze, waarbij de datum van kennisgeving met zekerheid kan worden vastgesteld.”.

Art. 3. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een hoofdstuk I/1, ingevoegd, dat luidt als volgt:

“HOOFDSTUK I/1. INVENTARIS VAN HET ONROEREND ERFGOED”.

Art. 4. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hoofdstuk I/1, ingevoegd bij artikel 3, een artikel 3/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/1. De Vlaamse Regering kan de inventaris van het varend erfgoed geheel of gedeeltelijk vaststellen.”.

Art. 5. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/2. De Vlaamse Regering bepaalt de criteria voor het opnemen en schrappen van varend erfgoed in de inventaris van het varend erfgoed.”.

Art. 6. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/3. De Vlaamse Regering kan de vastgestelde inventaris van het varend erfgoed actualiseren of er varend erfgoed aan toevoegen of uit verwijderen.

De Vlaamse Regering wint hierover voorafgaand het advies in bij de commissie. Dit advies wordt uitgebracht binnen een vervaltermijn van dertig dagen, die ingaat de dag na de ontvangst van de adviesvraag. Als die termijn wordt overschreden, mag aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan. De termijn van dertig dagen kan door de Vlaamse Regering eenmalig worden verlengd met dertig dagen op vraag van de commissie. De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor de adviesprocedure bepalen.”.

Art. 7. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/4 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/4. De leden van de commissie, de ambtenaren van het agentschap en de door de Vlaamse Regering aangewezen personen hebben, als dat voor het onderzoek ter

voorbereiding van de vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed noodzakelijk is, toegang tot het varend erfgoed, maar niet tot de gedeelten die gebruikt worden als woongelegenheden of bedrijfslokaal.”.

Art. 8. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/5. De vastgestelde inventaris van het varend erfgoed bevat over elk goed dat erin opgenomen is, minstens de volgende gegevens:

1° de benaming;

2° een foto;

3° voor zover dat bekend is, het artikel van teboekstelling, het registratienummer op de scheepshypotheekbewaring of een andere wijze van identificatie;

4° een beschrijving op basis van de waarden, vermeld in artikel 2, 1°.

De Vlaamse Regering kan de gegevens die voor elk varend erfgoed in de vastgestelde inventaris moeten worden opgenomen, nader omschrijven of uitbreiden.”.

Art. 9. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/6 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/6. De Vlaamse Regering wint voorafgaand aan de vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed advies in bij de commissie. Dat advies wordt uitgebracht binnen een vervalltermijn van dertig dagen, die ingaat de dag na de ontvangst van de adviesvraag. Als die termijn wordt overschreden, mag aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan. De termijn van dertig dagen kan door de Vlaamse Regering eenmalig worden verlengd met dertig dagen op vraag van de commissie. De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor de adviesprocedure bepalen.”.

Art. 10. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/7 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/7. Het agentschap stelt de vastgestelde inventaris van het varend erfgoed digitaal beschikbaar voor het publiek. De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen.”.

Art. 11. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/8 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/8. Op het varend erfgoed dat in de vastgestelde inventaris van het varend erfgoed is opgenomen, kan een herkenningsteken worden aangebracht. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor het model en het gebruik van dit herkenningsteken.”.

Art. 12. In artikel 4 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt tussen het eerste en het tweede lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering wint vóór de voorlopige bescherming het advies in bij de commissie. Dat advies wordt uitgebracht binnen een vervaltermijn van dertig dagen, die ingaat op de dag na de ontvangst van de adviesvraag. Als de termijn wordt overschreden, wordt het advies geacht gunstig te zijn. De termijn van dertig dagen kan door de Vlaamse Regering eenmalig worden verlengd met dertig dagen op vraag van de commissie. Aan de adviesvereiste kan worden voorbijgegaan in geval van dringende noodzakelijkheid.”;

2° in paragraaf 1, derde lid, 1°, worden voor de woorden “het artikel” de woorden “voor zover bekend” ingevoegd;

3° in paragraaf 2 wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

“1° per beveiligde zending ter kennis van de eigenaar gebracht;”;

4° in paragraaf 3 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“De eigenaar meldt in voorkomend geval binnen tien dagen te rekenen vanaf de dag na de kennisgeving, de voorlopige bescherming per beveiligde zending aan de gebruiker.”;

5° in paragraaf 3, tweede lid, wordt het woord “betekening” vervangen door de woorden “de kennisgeving”;

6° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. Vanaf de dag van de ontvangst van de kennisgeving, vermeld in paragraaf 2, 1°, zijn op het varend erfgoed, vermeld in het besluit tot voorlopige bescherming, gedurende een termijn van maximaal negen maanden de rechtsgevolgen van een bescherming voorlopig van toepassing.

De Vlaamse Regering kan die termijn eenmalig met maximaal drie maanden verlengen. De eigenaar wordt per beveiligde zending op de hoogte gebracht van het besluit tot verlenging van de voorlopige bescherming van varend erfgoed.

De rechtsgevolgen van een besluit tot voorlopige bescherming van varend erfgoed zijn van toepassing:

1° op de eigenaars vanaf de kennisgeving, vermeld in paragraaf 2, 1°;

2° op de gebruikers vanaf de melding door de eigenaars, vermeld in paragraaf 3;

3° op iedereen vanaf de bekendmaking, vermeld in paragraaf 2, 3°.

Het besluit tot voorlopige bescherming van varend erfgoed vervalt van rechtswege als de Vlaamse Regering binnen de termijnen, vermeld in het voormelde besluit, geen besluit tot definitieve bescherming genomen heeft.

De Vlaamse Regering kan de voorlopige bescherming van het varend erfgoed opheffen. Dat besluit wordt ter kennis gebracht op de wijze, vermeld in paragraaf 2.”;

7° aan paragraaf 5 worden de woorden “of bedrijfslokaal” toegevoegd.

Art. 13. In artikel 5 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt tussen het eerste en het tweede lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering kan over de definitieve bescherming advies inwinnen bij de commissie. Als er met toepassing van artikel 4, §1, tweede lid, vanwege dringende noodzakelijkheid geen voorafgaand advies werd gevraagd, wint de Vlaamse Regering advies in bij de commissie over de definitieve bescherming. Dat advies wordt uitgebracht binnen een vervaltermijn van dertig dagen, die ingaat de dag na de ontvangst van de adviesvraag. Als die termijn wordt overschreden, mag aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan. De termijn van dertig dagen kan door de Vlaamse Regering eenmalig worden verlengd met dertig dagen op vraag van de commissie. De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor de adviesprocedure bepalen.”;

2° in paragraaf 1, derde lid, 1°, worden voor de woorden “het artikel” de woorden “voor zover bekend” ingevoegd;

3° in paragraaf 2 wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

“1° per beveiligde zending ter kennis van de eigenaar gebracht, die dat in voorkomend geval aan de gebruiker meldt binnen tien dagen te rekenen vanaf de dag na de kennisgeving. Die verplichting wordt in de beveiligde zending vermeld;”;

4° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. De rechtsgevolgen van een besluit tot definitieve bescherming van varend erfgoed zijn van toepassing:

1° op de eigenaars vanaf de kennisgeving, vermeld in paragraaf 2, 1°;

2° op de gebruikers vanaf de melding, vermeld in paragraaf 2, 1°;

3° op iedereen vanaf de bekendmaking, vermeld in artikel paragraaf 2, 2°.”.

Art. 14. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 5/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 5/1. §1. De Vlaamse Regering kan een besluit tot definitieve bescherming van varend erfgoed wijzigen of opheffen.

§2. De voorwaarden en de vorm voor de voorlopige en definitieve bescherming, vermeld in artikel 4, §1, eerste en tweede lid, artikel 4, §2, §3 en §4, en artikel 5, §1, §2 en §3, zijn van overeenkomstige toepassing op de wijziging of opheffing van een besluit tot definitieve bescherming

Het besluit tot voorlopige wijziging of opheffing bevat minstens de volgende gegevens:

1° het opschrift van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;

- 2° de datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 3° voor zover dat bekend is, het artikel van teboekstelling of het registratienummer op de scheepshypotheekbewaring of een andere wijze van identificatie van het varend erfgoed;
- 4° de redenen van wijziging of opheffing;
- 5° in geval van wijziging, een beschrijving van de impact op de waarden die aanleiding hebben gegeven tot de bescherming en een beschrijving van de impact op de beheersdoelstellingen;
- 6° de aanduiding van de te registeren en te documenteren waarden die verloren gaan.

Het besluit tot definitieve wijziging of opheffing bevat minstens de volgende gegevens:

- 1° het opschrift van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 2° de datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 3° voor zover dat bekend is, het artikel van teboekstelling of het registratienummer op de scheepshypotheekbewaring of een andere wijze van identificatie van het varend erfgoed;
- 4° de redenen van wijziging of opheffing;
- 5° in geval van wijziging, een beschrijving van de impact op de waarden die aanleiding hebben gegeven tot de bescherming en een beschrijving van de impact op de beheersdoelstellingen;
- 6° de aanduiding van de te registeren en te documenteren waarden die verloren gaan.

§3. Tot de datum van vaststelling van het besluit tot definitieve wijziging of opheffing blijven de rechtsgevolgen van het besluit tot definitieve bescherming van kracht.

De rechtsgevolgen van een besluit tot wijziging of opheffing zijn van toepassing:

- 1° op de eigenaars vanaf de kennisgeving, vermeld in artikel 5, §2, 1°;
- 2° op de gebruikers vanaf de melding, vermeld in artikel 5, §2, 1°;
- 3° op iedereen vanaf de bekendmaking van het besluit tot wijziging of opheffing in het Belgisch Staatsblad, vermeld in artikel 5, §2, 2°.

Art. 15. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt het opschrift van hoofdstuk III vervangen door wat volgt:

“HOOFDSTUK III. RECHTSGEVOLGEN VAN EEN BESCHERMING”.

Art. 16. In artikel 8 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 wordt het woord “monument” vervangen door de woorden “beschermd varend erfgoed”;
- 2° in paragraaf 1 wordt de zinsnede “en het niet te ontsieren, te beschadigen of te vernielen” opgeheven;
- 3° aan paragraaf 1 worden een tweede en een derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De Vlaamse Regering stelt de algemene voorschriften voor instandhouding en onderhoud vast.

Handelingen aan of in voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed kunnen niet worden aangevat zonder melding aan het agentschap. De Vlaamse Regering wijst de handelingen aan die onder de toepassing van dit lid vallen en kan nadere regels bepalen voor de meldingsprocedure. Als voor het uitvoeren van de door de Vlaamse Regering aangewezen handelingen het voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap wordt gebracht, moet voor de hiervoor vereiste periode geen toelating overeenkomstig paragraaf 5 worden aangevraagd.”;

4° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. De eigenaar meldt aan het agentschap elke wijziging van vaste ligplaats van voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed. De Vlaamse Regering kan daarvoor de nadere regels bepalen.

In het eerste lid wordt verstaan onder vaste ligplaats: een van de volgende mogelijkheden:

1° de plaats op het water waar het voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed permanent aanwezig is of gedurende minstens drie maanden per jaar een feitelijke uitvalsbasis heeft;

2° de berging op het land gedurende minstens drie maanden voor langdurige herstellingswerken of voor het tijdelijk uit de vaart nemen.”;

5° er wordt een paragraaf 5 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§5. Het is verboden voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen zonder toelating van het agentschap. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor het aanvragen en afleveren van de toelating en de geldigheidsduur en periodieke vernieuwing ervan.

Als het voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed ook beschermd is op grond van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang is deze paragraaf slechts van toepassing als de Vlaamse Regering dit uitdrukkelijk bepaalt.”.

Art. 17. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 8/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 8/1. Het is verboden voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed te ontsieren, te beschadigen of te vernielen.”.

Art. 18. In artikel 9 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt tussen de woorden “van het” en het woord “beheersprogramma” het woord “goedgekeurde” ingevoegd;

2° in paragraaf 1 wordt het tweede lid opgeheven;

3° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen het woord “het” en het woord “beheersprogramma” het woord “goedgekeurde” ingevoegd.

Art. 19. In artikel 10 van hetzelfde decreet wordt tussen het woord “een” en het woord “beheersprogramma” het woord “goedgekeurd” ingevoegd.

Art. 20. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 11/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 11/1. De Vlaamse Regering kan binnen de kredieten die daarvoor beschikbaar zijn op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, onderhoudspremies toekennen voor werkzaamheden aan of in beschermd varend erfgoed. De Vlaamse Regering stelt een lijst vast van werkzaamheden die daarvoor in aanmerking komen en bepaalt de nadere regels voor het aanvragen en het toekennen van de onderhoudspremie.”.

Art. 21. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden een artikel 11/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 11/2. Er kunnen overeenkomstig artikel 9, §1, en artikel 11/1 geen premies worden toegekend voor werkzaamheden en voor diensten die ondernomen worden voor varend erfgoed door of in opdracht van de staat, de gemeenschappen en de gewesten, en de openbare instellingen die ervan afhangen of die eigendom zijn van de provincies of de autonome provinciebedrijven.”.

Art. 22. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 13/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13/1. §1. De volgende handelingen of nalatigheden worden bestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot vijf jaar en met een geldboete van 26 euro tot 400.000 euro of met een van die straffen alleen:

1° het niet naleven door de eigenaar en de gebruiker van het actief behoudsbeginsel, vermeld in artikel 8, §1;

2° het niet naleven van het passief behoudsbeginsel, vermeld in artikel 8/1;

3° het niet naleven van de toelatingsplicht, vermeld in artikel 8, §6;

4° het in stand houden van schade aan erfgoedwaarden, veroorzaakt door de misdrijven, vermeld in punt 1° tot en met 3°;

5° het toestaan of aanvaarden door de eigenaar dat een van de misdrijven, vermeld in punt 1° tot en met 4°, wordt gepleegd of in stand gehouden.

§2. De misdrijven, vermeld in paragraaf 1, kunnen bestraft worden met een alternatieve bestuurlijke geldboete volgens de bepalingen van hoofdstuk 11, afdeling 2 onderafdeling 4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Die alternatieve geldboete kan worden opgelegd aan alle deelnemers aan het misdrijf en bedraagt maximaal 50.000 euro.

Een alternatieve bestuurlijke geldboete wordt vermeerderd met de opdecimen die van toepassing zijn voor de strafrechtelijke geldboeten. Het bedrag van de bestuurlijke

geldboete wordt afgestemd op de ernst van het misdrijf en eventuele verkregen vermogensvoordelen.”.

Art. 23. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 13/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13/2. Het niet naleven van de kennisgevings- en meldingsplichten, vermeld in artikel 4, §3, artikel 5, §2, en §3, en artikel 8, §1 en §4, van dit decreet, kan worden bestraft met een exclusieve bestuurlijke geldboete volgens de bepalingen van hoofdstuk 11, afdeling 2, onderafdeling 3 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Die exclusieve bestuurlijke geldboete kan worden opgelegd aan alle deelnemers aan de inbreuk en bedraagt maximaal 10.000 euro.

Een exclusieve bestuurlijke geldboete wordt vermeerderd met de opdecimen die van toepassing zijn voor de strafrechtelijke geldboeten. Het bedrag van de bestuurlijke geldboete wordt afgestemd op de ernst van het misdrijf en eventuele verkregen vermogensvoordelen.”.

Art. 24. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 13/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13/3. De bepalingen van hoofdstuk 11, afdeling 3 tot 7, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, zijn van toepassing op de misdrijven en inbreuken, vermeld in artikel 13/1 en 13/2 van dit decreet.

Voor de toepassing van dit decreet kan het feitelijke herstel in een oorspronkelijke, goede staat, vermeld in artikel 11.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het terugbrengen van voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed binnen de Vlaamse Gemeenschap omvatten.”.

Art. 25. In artikel 3, §2, van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang wordt tussen het woord “erfgoed” en de zinsnede “, en” de woorden “of varend erfgoed” ingevoegd.

Art. 26. Dit decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering per artikel te bepalen datum.

Brussel,...

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme
en Vlaamse Rand,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur

Joke SCHAUVLIEGE

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 55.051/3
van 11 februari 2014

over

een voorontwerp van decreet ‘houdende wijziging van het
decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van varend erfgoed
en het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van
het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang’

Op 14 januari 2014 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘houdende wijziging van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van varend erfgoed en het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang’.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 4 februari 2014. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Jan SMETS en Jeroen VAN NIEUWENHOVE, staatsraden, Jan VELAERS en Lieven DENYS, assessoren, en Annemie GOOSSENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Rein THIELEMANS, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 11 februari 2014.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het ontwerp strekt ertoe het decreet van 29 maart 2002 ‘tot bescherming van varend erfgoed’ op verscheidene uiteenlopende punten te wijzigen. Tevens wordt één artikel uit het decreet van 24 januari 2003 ‘houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang’ aangepast.

De wijzigingen aan het decreet van 29 maart 2002 omvatten onder meer:

- de wijziging van de definitie van het begrip “varend erfgoed”;
- het invoegen van een hoofdstuk met betrekking tot het vaststellen door de Vlaamse Regering van de inventaris van het varend erfgoed;
- het invoeren van een verplicht advies van de Vlaamse Commissie voor Varend Erfgoed² (hierna: de commissie) alvorens de Vlaamse Regering overgaat tot de voorlopige bescherming van varend erfgoed en van een facultatief advies bij de definitieve bescherming ervan;
- het beperken van de termijn gedurende welke de rechtsgevolgen van een voorlopige bescherming van toepassing zijn tot negen maanden, zij het verlengbaar met maximaal drie maanden;
- het preciseren van het moment waarop de rechtsgevolgen van een voorlopige en van een definitieve bescherming van toepassing zijn;
- het nader regelen van de voorlopige en definitieve opheffing van een besluit tot definitieve bescherming;
- het machtigen van de Vlaamse Regering om de algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd varend erfgoed vast te stellen en het invoeren van een meldingsplicht voor het uitvoeren van handelingen aan of in beschermd varend erfgoed en voor het wijzigen van de vaste ligplaats;

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Thans nog de afdeling Varend Erfgoed van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, vermeld in het decreet van 3 maart 1976 ‘tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten’ (zie het huidige artikel 2, 5°, van het decreet van 29 maart 2002, dat gewijzigd zal worden bij de inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013).

- het invoeren van het verbod om beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen zonder toelating van het agentschap³;
- het invoeren van de mogelijkheid om onderhoudspremies toe te kennen voor werkzaamheden aan of in beschermd varend erfgoed (naast de reeds bestaande beheerspremies voor het uitvoeren van het beheersprogramma);
- het strafbaar stellen van bepaalde handelingen;
- het invoeren van een alternatieve bestuurlijke geldboete en een exclusieve bestuurlijke geldboete die opgelegd kunnen worden met toepassing van de regels bepaald in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 (hierna: het Onroerenderfgoeddecreet);
- het van toepassing verklaren van de handhavingsregels uit dat laatste decreet inzake raadgeving, aanmaning en vaststelling van misdrijven en inbreuken, rechterlijke herstelmaatregelen, bestuurlijke maatregelen (stakingsbevel, bestuursdwang en last onder dwangsom) en minnelijke schikking;
- het bepalen voor beschermd varend erfgoed wanneer het decreet van 24 januari 2003 van toepassing is, dan wel het decreet van 29 maart 2002, in het bijzonder inzake de toelating om beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen.

BEVOEGDHEID VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

3. Het ontwerp heeft in beginsel betrekking op de aangelegenheid van het cultureel patrimonium als bedoeld bij artikel 4, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’.⁴

Wat betreft artikel 16, 5°, van het ontwerp (ontworpen artikel 8, § 5, van het decreet van 29 maart 2002), waarbij een verbod wordt ingesteld om beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen zonder toelating van het agentschap, moet worden verwezen naar hetgeen de Raad van State over een gelijkaardige bepaling heeft uiteengezet in advies 54.908/3 van 24 januari 2014 over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang, wat betreft de definitie van ‘topstuk’ en tot omzetting van de verordening (EG) nr. 116/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de uitvoer van cultuuroederen’⁵:

“Een afzonderlijk onderzoek dient evenwel te worden gewijd aan de artikelen 8 tot 12 en 24 van het ontwerp. De vraag rijst immers of het regelen van de toestemming om een topstuk buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen en van de vergunning voor

³ Dit is de entiteit die door de Vlaamse Regering belast wordt met de beleidsvoorbereiding, de beleidsuitvoering, de beleidsmonitoring en de beleidsevaluatie inzake onroerend erfgoed, zijnde het agentschap Onroerend Erfgoed.

⁴ Zie daarover omstandig adv.RvS 30.263/3 van 6 februari 2001 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 29 maart 2002, *Parl.St.* VI.Parl. 2001-02, nr. 998/1, 16-21.

⁵ *Parl.St.* VI.Parl. 2013-14, nr. 2431/1.

uitvoer buiten het douanegebied van de Europese Unie tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap behoort, dan wel valt onder de federale bevoegdheid inzake contingenten en vergunningen (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 8°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980).

In de memorie van toelichting wordt dienaangaande het volgende vooropgesteld:

‘Voor wat betreft het vanuit de Vlaamse Gemeenschap buiten de Europese Unie brengen van cultuurgoederen is er sprake van een samenloop met de federale bevoegdheid op het vlak van de contingenten en vergunningen (artikel, § 1, VI, tweede lid, 8° van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, ook verder aangehaald).

De bescherming van het roerend cultureel erfgoed bestaat uit twee pijlers. Enerzijds moet er voor gezorgd worden dat het erfgoed in goede staat bewaard blijft, hetgeen impliceert dat er een beleid wordt gevoerd dat goede bewaarcondities creëert (zo bijvoorbeeld in goed uitgeruste musea) en dat ook de nodige conservatoire en restauratieve maatregelen voorziet voor cultuurvoorwerpen en verzamelingen die materieel dreigen teloor te gaan. Anderzijds moet er voor gezorgd worden dat het belangrijkste roerend cultureel erfgoed binnen de Gemeenschap en het land bewaard blijft. Deze laatste doelstelling wordt binnen de Europese Unie nagestreefd door de uitvoer van cultuurgoederen te onderwerpen aan een voorafgaandelijke vergunning.

Uitvoervergunningen in hun algemeenheid vormen, in toepassing van artikel 6, § 1, VI, tweede lid, 8° van de bijzondere Wet van 8 augustus 1980 een bevoegdheid van de Federale overheid. Voor wat specifiek de uitvoervergunningen voor cultuurvoorwerpen betreft, is er echter ook sprake van een duidelijke impliciete bevoegdheid voor de gemeenschappen (artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen).

Voor de toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 gelden volgende voorwaarden

1° de voorgestelde afwijking moet noodzakelijk zijn voor de uitoefening van een aan de gemeenschappen toegewezen bevoegdheid;

2° de betrokken aangelegenheid leent zich tot een gedifferentieerde regeling,

3° de weerslag van de afwijking op de betrokken aangelegenheid is marginaal.

Zonder een regeling die de Gemeenschappen toelaat om te toetsen of cultuurvoorwerpen die buiten België gebracht zullen worden, al dan niet behoren tot het 'nationaal erfgoed', is het voor de Gemeenschappen immers onmogelijk om een adequaat beleid te voeren op het vlak van de bescherming van hun roerend cultureel erfgoed. Het vermijden van de ongewenste uitvoer van cultuurvoorwerpen vormt het cruciale onderdeel van de diverse wetgevingen tot bescherming van het roerend cultureel erfgoed binnen de EU. Het is dan ook noodzakelijk dat de voor de bescherming van het cultureel erfgoed bevoegde overheden in België over dit voor hun beleid noodzakelijke en onmisbare instrument kunnen beschikken.

De betrokken aangelegenheid leent zich tot een gedifferentieerde regeling. De voorgestelde regeling is proportioneel en grijpt niet op onredelijk wijze in op de federale bevoegdheden.

Ook de Federale overheid is overigens die mening toegedaan. Dit blijkt onder meer uit het Europees Publicatieblad van 10 maart 2012 (2012/C72/08). In dat nummer werden de instanties bevoegd voor het afleveren van vergunningen tot uitvoer van cultuurgoederen buiten de Europese Unie. Het gaat om door de lidstaten aangeleverde lijsten. De Federale overheid gaf, voor wat België betreft, aan dat het de drie Gemeenschappen zijn die deze vergunningen afleveren. Deze melding is ook consistent met de praxis in deze. Sedert 1993 leveren de Gemeenschappen voor België de vergunningen af die de EU oplegt voor het EU brengen van cultuurgoederen.’

De gemeenschappen kunnen inderdaad, minstens op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, bevoegd worden geacht om het (definitief) brengen van een topstuk naar het buitenland aan een toestemming te verbinden en om de vergunning, als bedoeld bij verordening (EG) nr. 116/2009, om een topstuk buiten het douanegebied van de Europese Unie te brengen, nader te regelen.”

Dezelfde redenering kan worden gevolgd voor artikel 16, 5°, van het ontwerp.

ALGEMENE OPMERKINGEN

4.1. Bij de ontworpen artikelen 13/1, 13/2 en 13/3 van het decreet van 29 maart 2002 (artikelen 22 tot 24 van het ontwerp) worden bepalingen van het Onroerendergoeddecreet van toepassing verklaard. Er wordt bepaald dat de misdrijven vermeld in het ontworpen artikel 13/1, § 1, van het decreet van 29 maart 2002 bestraft worden met een bestuurlijke boete volgens de bepalingen van hoofdstuk 11, afdeling 2, onderafdeling 4, van het Onroerendergoeddecreet, dat het niet naleven van de kennisgevings- en meldingsplichten, vermeld in de opgesomde (deels te wijzigen) bepalingen van het decreet van 29 maart 2002, wordt bestraft met een exclusieve bestuurlijke geldboete volgens de bepalingen van hoofdstuk 11, afdeling 2, onderafdeling 3, van het Onroerendergoeddecreet, en dat de bepalingen van hoofdstuk 11, afdeling 3 tot 7, van het Onroerendergoeddecreet (zijnde de bepalingen inzake raadgeving, aanmaning en vaststelling van misdrijven en inbreuken, rechterlijke herstelmaatregelen en bestuurlijke maatregelen als stakingsbevel, bestuursdwang en last onder dwangsom, en de bepalingen inzake de minnelijke schikking) van toepassing zijn op de misdrijven en de inbreuken vermeld in de ontworpen artikelen 13/1 en 13/2 van het decreet van 29 maart 2002.

4.2.1. Het van toepassing verklaren van bepalingen van een ander decreet kan leiden tot toepassingsproblemen, hetgeen te vermijden is, zeker in bepalingen met betrekking tot handhaving en sancties, waarbij de rechten en de plichten van alle betrokkenen zeer duidelijk moeten worden bepaald. Indien dit niet het geval is, kan dat leiden tot rechtsonzekerheid bij de betrokkenen. Bovendien bestaat het risico dat deze betrokkenen de geldigheid van bepaalde handhavingsmaatregelen en sancties in rechte zullen betwisten indien de draagwijdte van de ter zake toepasselijke ontworpen bepalingen niet duidelijk is.

Dat er effectief onduidelijkheden bestaan bij de van toepassing verklaarde bepalingen, moge blijken uit de volgende voorbeelden.

4.2.2. Bij het ontworpen artikel 13/1, § 2, van het decreet van 29 maart 2002 wordt artikel 11.2.6, § 4, van het Onroerenderfgoeddecreet van toepassing verklaard. Overeenkomstig die bepaling wordt de bestuurlijke geldboete “opgelegd en ingevorderd overeenkomstig artikel 11.2.5”, hetgeen onder meer impliceert dat een beroep kan worden ingesteld tegen de beslissing om die bestuurlijke geldboete op te leggen bij de rechtbank van eerste aanleg van de plaats waar de goederen gelegen zijn.

Bij het ontworpen artikel 13/3, eerste lid, van het decreet van 29 maart 2002 wordt artikel 11.5.11, § 2, van het Onroerenderfgoeddecreet van toepassing verklaard. In deze bepaling wordt gerefereerd aan de mogelijkheid om een dwangbevel aan te vechten door dagvaarding voor de beslagrechter van het arrondissement van de plaats waar de goederen liggen.

In de twee geschetste gevallen is het onduidelijk of deze territoriale bevoegdheidsregels zonder meer kunnen worden toegepast op varend erfgoed (dat niet gebonden is aan een vaste plaats) en zo ja, hoe dit in de praktijk in alle gevallen kan worden bepaald.

4.2.3. Bij het ontworpen artikel 13/3, eerste lid, van het decreet van 29 maart 2002 worden de artikelen 11.4.3, § 3, en 11.5.7, § 8, van het Onroerenderfgoeddecreet van toepassing verklaard, waarin wordt gerefereerd aan een overschrijving in het hypotheekkantoor van het gebied waar het (onroerend) goed ligt, alsook artikel 11.4.4, § 3, van dat decreet, waarin wordt verwezen naar een wettelijke hypotheek op het onroerend goed dat het voorwerp uitmaakt van de opgelegde herstelmaatregel. Op de vraag hoe deze bepalingen toegepast kunnen worden op het varend erfgoed, verklaarde de gemachtigde het volgende:

“Gelet op het roerend karakter van het varend erfgoed, is het inderdaad bijzonder moeilijk om regels die steunen op hypothecaire publiciteit, van overeenkomstige toepassing te verklaren. (...) De hypotheek wordt gelegd op de zakelijke rechten van de veroordeelde. Omdat een zakelijk recht enkel betrekking kan hebben op een onroerend goed, zal deze zekerheid uiteraard geen betrekking [hebben] op het varend erfgoed zelf. Wat niet verhindert dat de decreetgever in een zekerheid (*in casu* een hypotheek op het onroerend vermogen van de overtreder of veroordeelde) kan voorzien, als waarborg voor de kosten van een gedwongen uitvoering van het bevolen herstel.”

Uit deze uiteenzetting blijkt dat ter zake een specifieke regeling voor het varend erfgoed vereist is, veeleer dan het van toepassing verklaren van bepalingen waarvan de gemachtigde zelf ook heeft erkend dat ze bijzonder moeilijk of zelfs niet kunnen worden toegepast op het varend erfgoed.

4.2.4. Bij het ontworpen artikel 13/1, § 2, van het decreet van 29 maart 2002 wordt artikel 11.2.6 van het Onroerenderfgoeddecreet van toepassing verklaard op de misdrijven bedoeld in het ontworpen artikel 13/1, § 1. In artikel 11.2.6 wordt evenwel gewag gemaakt van “andere misdrijven en inbreuken, bepaald door dit decreet” (waarvan een overzicht moet worden bezorgd door de verbalisant aan de procureur des Konings). Wellicht moet “dit decreet” dan worden gelezen als “het decreet van 29 maart 2002”, maar de andere interpretatie (namelijk dat het Onroerenderfgoeddecreet wordt bedoeld) is ook verdedigbaar, hetgeen leidt tot rechtsonzekerheid over de omvang van de betrokken informatieverplichting.

Een gelijkaardig probleem rijst bij artikel 11.2.4, §§ 1, 2 en 3, van het Onroerenderfgoeddecreet, dat van toepassing wordt verklaard bij het ontworpen artikel 13/2, eerste lid, van het decreet van 29 maart 2002. In de eerstgenoemde bepaling wordt het niet naleven van een aantal bepalingen van het Onroerenderfgoeddecreet strafbaar gesteld met een exclusieve bestuurlijke geldboete. Ook indien men zou voorhouden dat het niet de bedoeling is om die gevallen van strafbaarstelling toe te voegen aan de reeds in het ontworpen artikel 13/2, eerste lid, vermelde gevallen, moet worden vastgesteld dat sommige van die bepalingen van het Onroerenderfgoeddecreet wel degelijk van toepassing zijn verklaard bij het ontworpen artikel 13/3, eerste lid, van het decreet van 29 maart 2002. Hierdoor ontstaat rechtsonzekerheid over de precieze gevallen van strafbaarstelling.

4.2.5. Bij het ontworpen artikel 13/3, eerste lid, van het decreet van 29 maart 2002 worden de artikelen 11.3.1 en 11.3.3 van het Onroerenderfgoeddecreet van toepassing verklaard. Daarin komen bepalingen voor met betrekking tot de aanwijzing van toezichthoudende personen en de toegang door toezichthoudende personen tot bepaalde plaatsen. Precies hierover komt ook een – weliswaar uiterst summiere – regeling voor in het huidige artikel 13 van het decreet van 29 maart 2002. Die overlapping moet worden weggewerkt.

Deze opmerking geldt eveneens voor artikel 11.5.5, § 1, van het Onroerenderfgoeddecreet, dat een regeling bevat over de mogelijkheid voor de toezichthoudende personen om een stakingsbevel op te leggen.

4.2.6. De stellers van het ontwerp moeten nagaan welke onderdelen van de van toepassing verklaarde artikelen niet zonder meer kunnen worden toegepast in het kader van het decreet van 29 maart 2002 en dienen in het ontwerp bepalingen op te nemen die regelen hoe deze artikelen dan wel moeten worden toegepast. Indien dit tot een te ingewikkelde regeling leidt, kan het best een autonome handhavingsregeling in het decreet van 29 maart 2002 worden uitgewerkt.

4.3. Sommige bepalingen van het Onroerenderfgoeddecreet die bij de ontworpen artikelen 13/1, § 2, en 13/2, eerste lid, van het decreet van 29 maart 2002 van toepassing worden verklaard, worden in de ontworpen regeling herhaald. Dit is bijvoorbeeld het geval voor het ontworpen artikel 13/2, tweede lid, dat inhoudelijk overeenstemt met artikel 11.2.4, § 1, tweede lid, tweede en derde zin, van het Onroerenderfgoeddecreet. De gemachtigde verklaarde in dat verband het volgende:

“Om de rechtsonderhorige toe te laten op een eenvoudige manier vast te stellen welke (straf)sanctie verbonden is aan een door het decreet Varend Erfgoed verboden gedraging, werd het nuttig geacht om de strafmaat / de hoogte van de bestuurlijke geldboete, gesteld op de misdrijven en inbreuken zoals omschreven in het decreet Varend Erfgoed, in het decreet zelf op te nemen, ook al worden daardoor (enkele) bepalingen van de van toepassing gestelde gedeelten van het Onroerenderfgoeddecreet (meer bepaald: art. 11.2.4 §1, 2de lid en artikel 11.2.6 §4, 1ste en 2de lid) herhaald.

Het (woordelijk) herhalen van de betreffende bepalingen doet geen afbreuk aan de toepasselijkheid van hoofdstuk 11, afdeling 2, onderafdeling 4 en hoofdstuk 11 afdeling 2, onderafdeling 3 bij het opleggen van respectievelijk alternatieve en exclusieve bestuurlijke geldboetes wegens schendingen van het Decreet Varend Erfgoed. In het andere geval was de verwijzing naar de betreffende onderafdelingen overigens zinloos.”

Het is desalniettemin raadzaam om de bepalingen waarnaar verwezen wordt en die overlappen met bepalingen die reeds in de ontworpen regeling voorkomen, uit te zonderen van die verwijzing.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 3

5. In artikel 3 van het ontwerp schrijve men “Inventaris van het varend erfgoed” in plaats van “Inventaris van het onroerend erfgoed”.

Artikel 7

6. In de memorie van toelichting wordt met betrekking tot artikel 7 van het ontwerp uiteengezet dat de in die bepaling vermelde personen enkel toegang krijgen tot de als woongelegenheid of bedrijfslokaal gebruikte gedeelten als de eigenaar ervan daarvoor toestemming verleent. Dit wordt het best ook uitdrukkelijk bepaald in het ontworpen artikel 3/4 zelf.

Aangezien daarenboven ook de persoonlijke levenssfeer van de gebruikers van de betrokken gedeelten in het gedrang kan komen, moet ook worden bepaald dat deze gebruikers hun toestemming moeten verlenen.

Artikel 11

7. In het ontworpen artikel 3/8 wordt bepaald dat op het varend erfgoed dat in de inventaris is opgenomen, een herkenningsteken kan worden aangebracht. Er kan beter ook worden bepaald wie dat teken kan aanbrengen; volgens de gemachtigde kan dat de eigenaar of de gebruiker van het varend erfgoed zijn.

Artikel 12

8. In het ontworpen artikel 4, § 1, tweede lid, wordt bepaald dat de Vlaamse Regering vóór de voorlopige bescherming het advies inwint van de commissie. Een aantal aspecten van de adviesprocedure worden in de ontworpen bepaling geregeld, maar indien een meer gedetailleerde regeling bij een besluit van de Vlaamse Regering wordt beoogd, kan het best voorzien worden in een uitdrukkelijke delegatie aan de Vlaamse Regering om de nadere bepalingen met betrekking tot de adviesprocedure vast te stellen.

9. De verplichting voor de eigenaar, in het ontworpen artikel 4, § 3, eerste lid, om de gebruiker bij een beveiligde zending op de hoogte te brengen van de voorlopige bescherming, kan het best worden vermeld in de kennisgeving aan de eigenaar, naar analogie van hetgeen in het ontworpen artikel 5, § 2, 1°, wordt bepaald met betrekking tot de definitieve bescherming.

10. In het ontworpen artikel 4, § 4, tweede lid, kan worden bepaald dat de eigenaar de gebruiker op de hoogte moet brengen van de verlenging van de voorlopige bescherming, en binnen welke termijn hij dat moet doen, naar analogie van hetgeen bepaald wordt voor de melding van de voorlopige bescherming in het ontworpen artikel 4, § 3, eerste lid.

Tevens kan in het ontworpen artikel 4, § 4, vijfde lid, worden bepaald dat de eigenaar de gebruiker op de hoogte brengt van de opheffing van de voorlopige bescherming.

11. In het ontworpen artikel 4, § 5, wordt bepaald dat de toegang tot de vaartuigen voor de in de bepaling genoemde personen niet alleen is uitgesloten voor de gedeelten die gebruikt worden als woongelegenheden, maar voortaan ook voor de gedeelten die gebruikt worden als bedrijfslokalen. De gemachtigde verklaarde in dat verband het volgende:

“Het is ook de bedoeling dat er toegang kan zijn tot de als woongelegenheden of bedrijfslokalen gebruikte gedeelten als er toestemming is van de eigenaar en in voorkomend geval van de gebruiker.”

Dit kan het best uitdrukkelijk worden bepaald naar analogie van het ontworpen artikel 3/4, rekening houdend met hetgeen daarover *sub* 6 is opgemerkt.

Artikel 13

12. In het ontworpen artikel 5, § 2, 1°, wordt bepaald dat de eigenaar “in voorkomend geval” de gebruiker op de hoogte brengt van de definitieve bescherming. De gemachtigde beaamde dat de woorden “in voorkomend geval” moeten worden weggelaten. Zoals de bepaling nu is geformuleerd, lijkt het immers alsof de eigenaar zelf kan beslissen of hij de gebruiker op de hoogte brengt of niet. Uiteraard is de ontworpen bepaling, ook in de aangepaste versie, zonder voorwerp indien er geen gebruikers zijn van het varend erfgoed.

Artikel 14

13. Op de vraag wat in het ontworpen artikel 5/1, § 2, eerste lid, wordt bedoeld met “[d]e voorwaarden en de vorm voor de voorlopige en definitieve bescherming”, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Hiermee worden de procedure en de verplichtingen voor de eigenaars bedoeld. De procedure tot wijziging of opheffing van een besluit tot definitieve bescherming is dezelfde procedure die wordt doorlopen als voor de bescherming. De eigenaar heeft bovendien dezelfde kennisgevingsplichten aan de gebruiker.”

De ontworpen bepaling zou duidelijker zijn indien kortweg bepaald wordt dat de erin vermelde bepalingen van overeenkomstige toepassing zijn op de besluiten tot voorlopige en definitieve wijziging of opheffing van een besluit tot definitieve bescherming.

Artikel 16

14. Overeenkomstig het ontworpen artikel 8, § 5, eerste lid, is het verboden om voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen zonder toelating van het agentschap. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de nadere regels voor het aanvragen en het toekennen van de toelating en de geldigheidsduur en de periodieke vernieuwing ervan te bepalen. De gemachtigde verklaarde in dit verband het volgende:

“Het is de bedoeling dat in de nadere regelen voor het aanvragen en afleveren van de toelating en de geldigheidsduur en periodieke vernieuwing ervan te bepalen op welke gronden een toelating wordt gegeven. Het is geenszins het opzet om toelatingen om beschermd varend erfgoed buiten Vlaanderen brengen te weigeren, maar wel om voorwaarden te koppelen aan het verlaten van het Vlaamse grondgebied.”

Indien het effectief de bedoeling is om de Vlaamse Regering ook te machtigen om voorwaarden vast te stellen voor het verlenen van de toelating, moet dat met zoveel woorden aan de ontworpen delegatiebepaling worden toegevoegd.

Artikel 22

15. In het ontworpen artikel 13/1, § 1, 3°, moet allicht verwezen worden naar artikel 8, § 5, en niet naar artikel 8, § 6.

Artikel 25

16. Artikel 25 van het ontwerp strekt tot het aanbrengen van een wijziging in artikel 3, § 2, van het decreet van 24 januari 2003. Die laatste bepaling wordt vervangen bij artikel 12.1.31 van het Onroerenderfgoeddecreet, maar die wijzigingsbepaling treedt overeenkomstig artikel 12.4.1 van hetzelfde decreet pas in werking op een datum die door de Vlaamse Regering wordt bepaald.

Artikel 3, § 2, van het decreet van 24 januari 2003 zou bovendien ook gewijzigd worden bij het reeds vermelde voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang, wat betreft de definitie van ‘topstuk’ en tot omzetting van de verordening (EG) nr. 116/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de uitvoer van cultuurgoederen’, waarover de Raad van State op 24 januari 2014 advies 54.908/3 heeft gegeven. De bepaling zou dan luiden: “§ 2. Voor de roerende goederen die beschermd worden op grond van de

monumentenwetgeving⁶, zijn artikel 8 tot en met 10 van dit decreet alleen van toepassing als de Vlaamse Regering dat uitdrukkelijk bepaald.” Die wijzigingsbepaling zou eveneens pas in werking treden op een datum die door de Vlaamse Regering wordt bepaald.

De wijziging waartoe artikel 25 van het ontwerp strekt, is alleszins onverzoenbaar met de hiervoor weergegeven wijziging, maar kan wel doorgang vinden ten aanzien van artikel 3, § 2, van het decreet van 24 januari 2003, zoals die bepaling zal worden gewijzigd bij artikel 12.1.31 van het Onroerenderfgoeddecreet, tenminste als die wijzigingsbepaling in werking wordt gesteld voordat de ontworpen wijziging in werking treedt. Het zou eenvoudigheidshalve wellicht beter zijn als de stellers van het ontwerp de wijziging zoals die bij artikel 12.1.31 van het Onroerenderfgoeddecreet zou worden aangebracht, integreren in de ontworpen wijzigingsbepaling en dat artikel 12.1.31 opheffen.

Voorts moeten de stellers van het ontwerp nagaan of het die (al dan niet gecombineerde) wijziging, dan wel de hiervoor weergegeven wijziging (in het voorontwerp waarover advies 54.908/3 is gegeven) is die zij uiteindelijk beogen en moet de inwerkingtreding van de respectieve wijzigingsbepalingen dienovereenkomstig worden vastgesteld door de Vlaamse Regering. Het is uiteraard ook mogelijk om af te zien van bepaalde van deze wijzigingsbepalingen, maar dat gebeurt dan het best door ze op te heffen, veeleer dan door ze nooit in werking te laten treden.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Annemie GOOSSENS

Jo BAERT

⁶ “Monumentenwetgeving” wordt in dat voorontwerp van decreet gedefinieerd als “de regelgeving die de gewesten hebben uitgevaardigd ter bescherming van het onroerend cultureel erfgoed”.

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand en de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 2 van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van varend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in punt 1° wordt tussen de woorden “nautisch erfgoed” en de zinsnede “, inzonderheid” de zinsnede “dat kan varen of drijven, of dat in de vaart kan worden gebracht of drijvend kan worden gemaakt” ingevoegd;
- 2° in punt 1° wordt tussen het woord “industrieel-archeologische” en het woord “of” de zinsnede “, esthetische” ingevoegd;
- 3° punt 2° wordt vervangen door wat volgt:

“2° het agentschap: de entiteit die door de Vlaamse Regering belast wordt met de beleidsvoorbereiding, de beleidsuitvoering, de beleidsmonitoring en de beleidsevaluatie inzake onroerend erfgoed;”;
- 4° punt 3° wordt vervangen door wat volgt:

“3° eigenaar: de zakelijkrechthouder zijnde de eigenaar, blote eigenaar, erfpachthouder of leasinggever;”;
- 5° er wordt een punt 6° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“6° beveiligde zending: een van de volgende betekeningswijzen:
a) een aangetekende brief;
b) een afgifte tegen ontvangstbewijs;
c) elke andere door de Vlaamse Regering toegestane betekeningswijze, waarbij de datum van kennisgeving met zekerheid kan worden vastgesteld.”.

Art. 3. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een hoofdstuk I/1, ingevoegd, dat luidt als volgt:

“HOOFDSTUK I/1. INVENTARIS VAN HET VAREND ERFGOED”.

Art. 4. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hoofdstuk I/1, ingevoegd bij artikel 3, een artikel 3/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/1. De Vlaamse Regering kan de inventaris van het varend erfgoed geheel of gedeeltelijk vaststellen.”.

Art. 5. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/2. De Vlaamse Regering bepaalt de criteria voor het opnemen en schrappen van varend erfgoed in de inventaris van het varend erfgoed.”.

Art. 6. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/3. De Vlaamse Regering kan de vastgestelde inventaris van het varend erfgoed actualiseren of er varend erfgoed aan toevoegen of uit verwijderen.

De Vlaamse Regering wint hierover voorafgaand het advies in bij de commissie. Dit advies wordt uitgebracht binnen een vervaltermijn van dertig dagen, die ingaat de dag na de ontvangst van de adviesvraag. Als die termijn wordt overschreden, mag aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan. De termijn van dertig dagen kan door de Vlaamse Regering eenmalig worden verlengd met dertig dagen op vraag van de commissie. De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor de adviesprocedure bepalen.”.

Art. 7. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/4 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/4. De leden van de commissie, de ambtenaren van het agentschap en de door de Vlaamse Regering aangewezen personen hebben, als dat voor het onderzoek ter voorbereiding van de vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed noodzakelijk is, toegang tot het varend erfgoed, maar niet tot de gedeelten die gebruikt worden als woon-gelegenheid of bedrijfslokaal tenzij ze hiervoor de toestemming hebben van de eigenaar en de gebruiker.”.

Art. 8. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/5. De vastgestelde inventaris van het varend erfgoed bevat over elk goed dat erin opgenomen is, minstens de volgende gegevens:

- 1° de benaming;
- 2° een foto;
- 3° voor zover dat bekend is, het artikel van teboekstelling, het registratienummer op de schepshypotheekbewaring of een andere wijze van identificatie;
- 4° een beschrijving op basis van de waarden, vermeld in artikel 2, 1°.

De Vlaamse Regering kan de gegevens die voor elk varend erfgoed in de vastgestelde inventaris moeten worden opgenomen, nader omschrijven of uitbreiden.”.

Art. 9. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/6 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/6. De Vlaamse Regering wint voorafgaand aan de vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed advies in bij de commissie. Dat advies wordt uitgebracht binnen een ver-

valtermijn van dertig dagen, die ingaat de dag na de ontvangst van de adviesvraag. Als die termijn wordt overschreden, mag aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan. De termijn van dertig dagen kan door de Vlaamse Regering eenmalig worden verlengd met dertig dagen op vraag van de commissie. De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor de adviesprocedure bepalen.”.

Art. 10. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/7 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/7. Het agentschap stelt de vastgestelde inventaris van het varend erfgoed digitaal beschikbaar voor het publiek. De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen.”.

Art. 11. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt in hetzelfde hoofdstuk I/1 een artikel 3/8 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 3/8. Op het varend erfgoed dat in de vastgestelde inventaris van het varend erfgoed is opgenomen, kan een herkenningsteken worden aangebracht door de eigenaar of de gebruiker. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor het model en het gebruik van dit herkenningsteken.”.

Art. 12. In artikel 4 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt tussen het eerste en het tweede lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering wint vóór de voorlopige bescherming het advies in bij de commissie. Dat advies wordt uitgebracht binnen een vervaltermijn van dertig dagen, die ingaat op de dag na de ontvangst van de adviesvraag. Als de termijn wordt overschreden, wordt het advies geacht gunstig te zijn. De termijn van dertig dagen kan door de Vlaamse Regering eenmalig worden verlengd met dertig dagen op vraag van de commissie. Aan de adviesvereiste kan worden voorbijgegaan in geval van dringende noodzakelijkheid. De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor de adviesprocedure bepalen.”;

2° in paragraaf 1, derde lid, 1°, worden voor de woorden “het artikel” de woorden “voor zover bekend” ingevoegd;

3° in paragraaf 2 wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

“1° per beveiligde zending ter kennis van de eigenaar gebracht;”;

4° in paragraaf 3 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“De eigenaar meldt in voorkomend geval binnen tien dagen te rekenen vanaf de dag na de kennisgeving, de voorlopige bescherming per beveiligde zending aan de gebruiker. Die verplichting wordt in de beveiligde zending vermeld.”;

5° in paragraaf 3, tweede lid, wordt het woord “betekening” vervangen door de woorden “de kennisgeving”;

6° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. Vanaf de dag van de ontvangst van de kennisgeving, vermeld in paragraaf 2, 1°, zijn op het varend erfgoed, vermeld in het besluit tot voorlopige bescherming, gedurende een

termijn van maximaal negen maanden de rechtsgevolgen van een bescherming voorlopig van toepassing.

De Vlaamse Regering kan die termijn eenmalig met maximaal drie maanden verlengen. De eigenaar wordt per beveiligde zending op de hoogte gebracht van het besluit tot verlenging van de voorlopige bescherming van varend erfgoed. De eigenaar meldt binnen tien dagen te rekenen vanaf de dag na de kennisgeving, de verlenging van de voorlopige bescherming per beveiligde zending aan de gebruiker. Die verplichting wordt in de beveiligde zending vermeld.

De rechtsgevolgen van een besluit tot voorlopige bescherming van varend erfgoed zijn van toepassing:

- 1° op de eigenaars vanaf de kennisgeving, vermeld in paragraaf 2, 1°;
- 2° op de gebruikers vanaf de melding door de eigenaars, vermeld in paragraaf 3;
- 3° op iedereen vanaf de bekendmaking, vermeld in paragraaf 2, 3°.

Het besluit tot voorlopige bescherming van varend erfgoed vervalt van rechtswege als de Vlaamse Regering binnen de termijnen, vermeld in het voormelde besluit, geen besluit tot definitieve bescherming genomen heeft.

De Vlaamse Regering kan de voorlopige bescherming van het varend erfgoed opheffen. Dat besluit wordt ter kennis gebracht op de wijze, vermeld in paragraaf 2. De eigenaar meldt binnen tien dagen te rekenen vanaf de dag na de kennisgeving, de opheffing van de voorlopige bescherming per beveiligde zending aan de gebruiker. Die verplichting wordt in de beveiligde zending vermeld.”;

- 7° aan paragraaf 5 worden de woorden “of bedrijfslokaal tenzij ze hiervoor de toestemming hebben van de eigenaar en de gebruiker.” toegevoegd.

Art. 13. In artikel 5 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 wordt tussen het eerste en het tweede lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering kan over de definitieve bescherming advies inwinnen bij de commissie. Als er met toepassing van artikel 4, §1, tweede lid, vanwege dringende noodzakelijkheid geen voorafgaand advies werd gevraagd, wint de Vlaamse Regering advies in bij de commissie over de definitieve bescherming. Dat advies wordt uitgebracht binnen een vervaltermijn van dertig dagen, die ingaat de dag na de ontvangst van de adviesvraag. Als die termijn wordt overschreden, mag aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan. De termijn van dertig dagen kan door de Vlaamse Regering eenmalig worden verlengd met dertig dagen op vraag van de commissie. De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor de adviesprocedure bepalen.”;

- 2° in paragraaf 1, derde lid, 1°, worden voor de woorden “het artikel” de woorden “voor zover bekend” ingevoegd;

- 3° in paragraaf 2 wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

“1° per beveiligde zending ter kennis van de eigenaar gebracht, die dat aan de gebruiker meldt binnen tien dagen te rekenen vanaf de dag na de kennisgeving. Die verplichting wordt in de beveiligde zending vermeld;”;

4° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. De rechtsgevolgen van een besluit tot definitieve bescherming van varend erfgoed zijn van toepassing:

- 1° op de eigenaars vanaf de kennisgeving, vermeld in paragraaf 2, 1°;
- 2° op de gebruikers vanaf de melding, vermeld in paragraaf 2, 1°;
- 3° op iedereen vanaf de bekendmaking, vermeld in paragraaf 2, 2°.”

Art. 14. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 5/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 5/1. §1. De Vlaamse Regering kan een besluit tot definitieve bescherming van varend erfgoed wijzigen of opheffen.

§2. De bepalingen in artikel 4, §1, eerste en tweede lid, artikel 4, §2, §3 en §4, en artikel 5, §1, §2 en §3, zijn van overeenkomstige toepassing op de voorlopige en definitieve wijziging of opheffing van een besluit tot definitieve bescherming.

Het besluit tot voorlopige wijziging of opheffing bevat minstens de volgende gegevens:

- 1° het opschrift van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 2° de datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 3° voor zover dat bekend is, het artikel van teboekstelling of het registratienummer op de scheepshypotheekbewaring of een andere wijze van identificatie van het varend erfgoed;
- 4° de redenen van wijziging of opheffing;
- 5° in geval van wijziging, een beschrijving van de impact op de waarden die aanleiding hebben gegeven tot de bescherming en een beschrijving van de impact op de beheersdoelstellingen;
- 6° de aanduiding van de te registreren en te documenteren waarden die verloren gaan.

Het besluit tot definitieve wijziging of opheffing bevat minstens de volgende gegevens:

- 1° het opschrift van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 2° de datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het besluit dat gewijzigd of opgeheven wordt;
- 3° voor zover dat bekend is, het artikel van teboekstelling of het registratienummer op de scheepshypotheekbewaring of een andere wijze van identificatie van het varend erfgoed;
- 4° de redenen van wijziging of opheffing;
- 5° in geval van wijziging, een beschrijving van de impact op de waarden die aanleiding hebben gegeven tot de bescherming en een beschrijving van de impact op de beheersdoelstellingen;
- 6° de aanduiding van de te registreren en te documenteren waarden die verloren gaan.

§3. Tot de datum van vaststelling van het besluit tot definitieve wijziging of opheffing blijven de rechtsgevolgen van het besluit tot definitieve bescherming van kracht.

De rechtsgevolgen van een besluit tot wijziging of opheffing zijn van toepassing:

- 1° op de eigenaars vanaf de kennisgeving, vermeld in artikel 5, §2, 1°;
- 2° op de gebruikers vanaf de melding, vermeld in artikel 5, §2, 1°;
- 3° op iedereen vanaf de bekendmaking van het besluit tot wijziging of opheffing in het Belgisch Staatsblad, vermeld in artikel 5, §2, 2°.”

Art. 15. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt het opschrift van hoofdstuk III vervangen door wat volgt:

“HOOFDSTUK III. RECHTSGEVOLGEN VAN EEN BESCHERMING”.

Art. 16. In artikel 8 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 wordt het woord “monument” vervangen door de woorden “beschermd varend erfgoed”;
- 2° in paragraaf 1 wordt de zinsnede “en het niet te ontsieren, te beschadigen of te vernielen” opgeheven;
- 3° aan paragraaf 1 worden een tweede en een derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De Vlaamse Regering stelt de algemene voorschriften voor instandhouding en onderhoud vast.

Handelingen aan of in voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed kunnen niet worden aangevat zonder melding aan het agentschap. De Vlaamse Regering wijst de handelingen aan die onder de toepassing van dit lid vallen en kan nadere regels bepalen voor de meldingsprocedure. Als voor het uitvoeren van de door de Vlaamse Regering aangewezen handelingen het voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap wordt gebracht, moet voor de hiervoor vereiste periode geen toelating overeenkomstig paragraaf 5 worden aangevraagd.”;

- 4° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. De eigenaar meldt aan het agentschap elke wijziging van vaste ligplaats van voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed. De Vlaamse Regering kan daarvoor de nadere regels bepalen.

In het eerste lid wordt verstaan onder vaste ligplaats: een van de volgende mogelijkheden:

- 1° de plaats op het water waar het voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed permanent aanwezig is of gedurende minstens drie maanden per jaar een feitelijke uitvalsbasis heeft;
- 2° de berging op het land gedurende minstens drie maanden voor langdurige herstelingswerken of voor het tijdelijk uit de vaart nemen.”;

- 5° er wordt een paragraaf 5 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§5. Het is verboden voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen zonder toelating van het agentschap. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor het aanvragen en afleveren van de toelating, de voorwaarden erin en de geldigheidsduur en periodieke vernieuwing ervan.

Als het voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed ook beschermd is op grond van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang is deze paragraaf slechts van toepassing als de Vlaamse Regering dit uitdrukkelijk bepaalt.”.

Art. 17. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 8/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 8/1. Het is verboden voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed te ontsieren, te beschadigen of te vernielen.”.

Art. 18. In artikel 9 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt tussen de woorden “van het” en het woord “beheersprogramma” het woord “goedgekeurde” ingevoegd;

2° in paragraaf 1 wordt het tweede lid opgeheven;

3° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen het woord “het” en het woord “beheersprogramma” het woord “goedgekeurde” ingevoegd.

Art. 19. In artikel 10 van hetzelfde decreet wordt tussen het woord “een” en het woord “beheersprogramma” het woord “goedgekeurd” ingevoegd.

Art. 20. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 11/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 11/1. De Vlaamse Regering kan binnen de kredieten die daarvoor beschikbaar zijn op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, onderhoudspremies toekennen voor werkzaamheden aan of in beschermd varend erfgoed. De Vlaamse Regering stelt een lijst vast van werkzaamheden die daarvoor in aanmerking komen en bepaalt de nadere regels voor het aanvragen en het toekennen van de onderhoudspremie.”.

Art. 21. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 11/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 11/2. Er kunnen overeenkomstig artikel 9, §1, en artikel 11/1 geen premies worden toegekend voor werkzaamheden en voor diensten die ondernomen worden voor varend erfgoed door of in opdracht van de staat, de gemeenschappen en de gewesten, en de openbare instellingen die ervan afhangen of die eigendom zijn van de provincies of de autonome provinciebedrijven.”.

Art. 22. Artikel 13 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt opgeheven.

Art. 23. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 13/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13/1. §1. De volgende handelingen of nalatigheden worden bestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot vijf jaar en met een geldboete van 26 euro tot 400.000 euro of met een van die straffen alleen:

- 1° het niet naleven door de eigenaar en de gebruiker van het actief behoudsbeginsel, vermeld in artikel 8, §1;
- 2° het niet naleven van het passief behoudsbeginsel, vermeld in artikel 8/1;
- 3° het niet naleven van de toelatingsplicht, vermeld in artikel 8, §5;
- 4° het in stand houden van schade aan erfgoedwaarden, veroorzaakt door de misdrijven, vermeld in punt 1° tot en met 3°;

5° het toestaan of aanvaarden door de eigenaar dat een van de misdrijven, vermeld in punt 1° tot en met 4°, wordt gepleegd of in stand gehouden.

§2. De misdrijven, vermeld in paragraaf 1, kunnen bestraft worden met een alternatieve bestuurlijke geldboete volgens de bepalingen van hoofdstuk 11, afdeling 2, onderafdeling 4, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Die alternatieve geldboete kan worden opgelegd aan alle deelnemers aan het misdrijf en bedraagt maximaal 50.000 euro.

Een alternatieve bestuurlijke geldboete wordt vermeerderd met de opdecimen die van toepassing zijn voor de strafrechtelijke geldboeten. Het bedrag van de bestuurlijke geldboete wordt afgestemd op de ernst van het misdrijf en eventuele verkregen vermogensvoordelen.”.

Art. 24. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 13/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13/2. Het niet naleven van de kennisgevings- en meldingsplichten, vermeld in artikel 4, §3, artikel 5, §2 en §3, en artikel 8, §1 en §4, van dit decreet, kan worden bestraft met een exclusieve bestuurlijke geldboete volgens de bepalingen van hoofdstuk 11, afdeling 2, onderafdeling 3, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Die exclusieve bestuurlijke geldboete kan worden opgelegd aan alle deelnemers aan de inbreuk en bedraagt maximaal 10.000 euro.

Een exclusieve bestuurlijke geldboete wordt vermeerderd met de opdecimen die van toepassing zijn voor de strafrechtelijke geldboeten. Het bedrag van de bestuurlijke geldboete wordt afgestemd op de ernst van het misdrijf en eventuele verkregen vermogensvoordelen.”.

Art. 25. In hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een artikel 13/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13/3. §1. De bepalingen van hoofdstuk 11, afdeling 3 tot 7, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 zijn van toepassing op de misdrijven en inbreuken, vermeld in artikel 13/1 en 13/2 van dit decreet. De personen, bedoeld in deze afdelingen, nemen op gelijke wijze hun bevoegdheden waar voor de toepassing van dit decreet, met dien verstande dat de inspecteur Onroerend Erfgoed en de door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren, bedoeld in artikel 11.3.3, eerste lid, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, in het kader van dit decreet optreden namens de Vlaamse Gemeenschap.

In afwijking van het eerste lid, zijn artikel 11.4.3, §3, artikel 11.4.4, §2 en §3, tweede lid, artikel 11.5.7, §8 en §9, artikel 11.5.9, §2, artikel 11.5.11, §2, en artikel 11.6.2, derde lid, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 niet van toepassing, en wordt de territoriale bevoegdheid van de aangewezen rechtbanken bepaald volgens het Gerechtelijk Wetboek.

§2. Voor de toepassing van dit decreet:

- 1° kan het feitelijk herstel in een oorspronkelijke, goede staat, vermeld in artikel 11.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het terugbrengen van voorlopig of definitief beschermd varend erfgoed binnen de Vlaamse Gemeenschap omvatten;
- 2° wordt onder erfgoedwaarden verstaan de historische, wetenschappelijke, industrieel-archeologische, esthetische of andere sociaal-culturele waarde, bedoeld in artikel 2, 1°, van dit decreet.”.

Art. 26. In artikel 3, §2, van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang worden de woorden “de monumentenwetgeving” vervangen door de woorden “het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 of het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van varend erfgoed”.

Art. 27. Dit decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering per artikel te bepalen datum.

Brussel, 14 februari 2014.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur

Joke SCHAUVLIEGE

BIJLAGE BIJ DE MEMORIE VAN TOELICHTING:
Reguleringsimpactanalyse

Reguleringsimpactanalyse voor de herziening van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van het varend erfgoed

1 Gegevens van het advies

1.1 Gegevens van de regelgeving

nummer taal- en wetgevingstechnisch advies	2013.453
bevoegde minister(s) van de regelgeving	- Geert Bourgeois, Viceminister-president en minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand - Joke Schauvliege, minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur
RIA en JoKER	RIA 2013.453
link naar de regelgevingsagenda	http://regelgevingsagenda.bestuurszaken.be/regelgevingsagenda-initiatief/titel-rwo-oe-10208

1.2 Gegevens van de aanvrager

e-mailadres	onroerenderfgoedbeleid@rwo.vlaanderen.be
organisatie	Vlaamse overheid
beleidsdomein	RWO
entiteit	Agentschap Onroerend Erfgoed

2 Titel en fase

Voorontwerp van decreet houdende de wijziging van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van het varend erfgoed en van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang – hierna: herziening Varenderfgoeddecreet .

3 Samenvatting

Het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van het varend erfgoed (hierna Varenderfgoeddecreet) is na meer dan 10 jaar aan actualisering toe. Bovendien zijn er allerlei andere regelgevende processen en tendensen die ook een invloed uitoefenen op het varenderfgoedbeleid zoals de totstandkoming van het Topstukkenbeleid, het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet en de Interne Staatshervorming. Deze herziening kwam tot stand op basis van een consultatieproces. Een discussienota werd binnen de Vlaamse overheid opgesteld en in de loop van maart 2013 beschikbaar gesteld en verspreid naar de betrokken partijen. Op basis van de reacties werd het bestaande decreet aangepast, bijgeschaafd en uitgebreid. Sommige wijzigingen zijn uiteraard ingrijpender dan anderen. Deze RIA gaat niet in op alle wijzigingen die worden voorgesteld maar bespreekt enkel die wijzigingen die een andere wending aan het varenderfgoedbeleid zullen geven.

Volgende thema's komen aan bod:

- 1) de duidelijke aflijning van het begrip “varend erfgoed”;
- 2) de decretale verankering van de inventaris van het varend erfgoed;
- 3) het invoeren van toelatings- en meldingsplichten voor beschermde vaartuigen;
- 4) het invoeren van een onderhoudspremie naast een beheerspremie;
- 5) het uitwerken van een handhavingsluik bij het decreet.

De herziening van het Varenderfgoeddecreet heeft tot doel om het varenderfgoedbeleid van de Vlaamse overheid efficiënter en effectiever te maken. Hierbij wordt een goed evenwicht nagestreefd tussen het handhaafbaar maken van dit decreet en het stimulerende karakter van dit decreet niet te verliezen.

4 Probleembeschrijving

Het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van het varend erfgoed, dat tot stand kwam in samenspraak met deskundigen en vertegenwoordigers van verenigingen, is intussen meer dan tien jaar oud. Het bestaan van dit decreet heeft een positieve evolutie teweeg gebracht in de zorg voor het varend erfgoed. Deze evolutie wordt als positief ervaren door alle betrokken partijen: de eigenaars, gebruikers, het middenveld maar ook de liefhebbers van dit erfgoed. Na tien jaar is dit decreet evenwel aan actualisering toe. Het decreet van 2002 is immers het eerste decreet dat specifiek voorzorg in de bescherming van het varend erfgoed. Het stimuleerde de zorg voor dit specifieke erfgoed. Uit de praktijk blijkt echter dat de huidige regeling te vrijblijvend is. Enkele verbeteringen en uitbereidingen zijn nodig op basis van de voorbije ervaringen met deze regelgeving: o.m. een decreetale verankering van de inventaris van het varend erfgoed, een optimalisatie van de verschillende instrumenten en het voorzien van een effectief handavingsluik. Er heeft zich bovendien sinds enkele jaren een sterk middenveld ontwikkeld. Ook vanuit deze organisaties komen heel wat voorstellen om verbeteringen aan het beleid en aan de juridische instrumenten aan te brengen.

In de beleidsnota Onroerend Erfgoed 2009-2014 gaf minister Geert Bourgeois, bevoegd voor het onroerend erfgoed en voor het varend erfgoed, een beperkte aanzet tot optimalisatie van het Varenderfgoeddecreet ingeschreven. In zijn beleidsbrief voor 2013, werd duidelijk aangegeven dat, na evaluatie van de bestaande wetgeving, een herziening van het varenderfgoeddecreet de aangewezen optie is: *“In 2013 kan gestart worden met de effectieve herziening van het decreet tot bescherming van het varend erfgoed. Op basis van de reacties van onder andere het middenveld bereidt mijn administratie een aangepaste versie van het decreet voor en leg ik een ontwerp van decreet voor principiële goedkeuring aan de Vlaamse Regering voor. Hierna kunnen de adviezen worden ingewonnen en verwerkt met het oog op een definitieve goedkeuring en vertaling in een uitvoeringsbesluit in 2014.”*

Bijkomend zijn de laatste jaren enkele belangrijke ontwikkelingen in het erfgoedveld die rechtstreeks of onrechtstreeks een impact hebben op het varenderfgoedbeleid. Het Varenderfgoeddecreet is er gekomen nog voor het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang in Vlaanderen (hierna: Topstukkendecreet) tot stand kwam. Ook het mobiele erfgoed kan voor een bescherming als topstuk in aanmerking komen. Een vaartuig dat beschermd is door middel van het Varenderfgoeddecreet kan in feite hierboven op beschermd worden door het Topstukkendecreet. De interferentie tussen beide decreten dient aldus te worden uitgeklaard. Daarnaast werd op 12 juli 2013 het Onroerenderfgoeddecreet bekrachtigd door de Vlaamse Regering. Dit decreet integreert het Monumentendecreet van 3 maart 1976, het Archeologiedecreet van 30 juni 1993 en het Landschapsdecreet van 16 april 1996. Het Onroerenderfgoeddecreet voert echter ook enkele vernieuwende principes in. Gezien het varend erfgoed in zijn geheel gemeenschapsmaterie betreft en gezien de eigenheid van dit erfgoed, werd het varend erfgoed niet mee opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet.

Daarnaast werd ook de internationale context van het varenderfgoedbeleid bekeken. Er werd nagegaan hoe deze thematiek behandeld wordt door internationale en Europese organisaties en vertaald wordt in verdragen (zie voor de detailbeschrijving in de memorie van toelichting). Tevens werd onderzocht hoe in een aantal buurlanden (Verenigd Koninkrijk, Nederland en Frankrijk) omgegaan wordt met het maritieme en fluviale erfgoed. Voor een optimalisatie van het Varenderfgoeddecreet kan inspiratie geput worden uit de instrumenten en maatregelen in de buurlanden of uit de Europese en internationale verdragen.

In deze RIA komen niet alle voorstellen tot wijzigingen aan bod. Sommige voorgestelde wijzigingen zijn immers eerder technisch van aard en behoeven niet veel verduidelijking. Andere voorgestelde wijzigingen worden doorgevoerd naar aanleiding van verdere afstemming met het Onroerenderfgoeddecreet of het Topstukkendecreet. Deze hoeven ook niet ten gronde hier behandeld worden aangezien deze keuzes al werden gemaakt bij het totstandkomingsproces van de betreffende regelgeving.

De volgende problematieken werden gedetecteerd tijdens het consultatieproces (cf. infra: 13. Consultatie), zijn meegenomen bij de herziening van het decreet en worden in deze RIA verder uitgewerkt:

- 1) de duidelijke aflijning van het begrip “varend erfgoed”;
- 2) de decretale verankering van de inventaris van het varend erfgoed;
- 3) het invoeren van toelatings- en meldingsplichten voor beschermde vaartuigen;
- 4) het invoeren van een onderhoudspremie naast een beheerspremie;
- 5) het uitwerken van een handhavingsluik bij het decreet.

4.1. Verduidelijken wat onder het begrip “varend erfgoed” wordt gevat

De definitie in het huidige decreet is: “het nautisch erfgoed, inzonderheid de schepen, boten en drijvende inrichtingen met inbegrip van hun uitrusting en hun voortstuwingsmiddelen, waarvan het behoud van algemeen belang is wegens hun historische, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde”. Dit impliceert dat alle vaartuigen, ongeacht of zij (nog) kunnen varen of niet, in toepassing van dit decreet kunnen worden beschermd als varend erfgoed. Het uitvoeringsbesluit bij dit decreet voorziet echter enkel ondersteuning voor vaartuigen die effectief varen of op korte termijn in de vaart zullen worden gebracht. Dit is in feite een discrepantie die enige verwarring creëert. Hoewel de definities en begrippen uit het huidige decreet in essentie nog bruikbaar zijn, is een actualisering en precisering van het begrippenkader op sommige punten nodig. Het begrip “varend erfgoed” moet duidelijker worden gedefinieerd en toegelicht. Op welke objecten is het decreet precies van toepassing? Kan een schip, opgesteld in een museale context, worden beschermd? Vandaag kunnen vaartuigen in principe op verschillende manieren worden beschermd en is er ook enige overlap tussen deze beschermingsstatuten. Vaartuigen met een definitieve (her)bestemming op het vasteland kunnen onder de toepassing van het Monumentendecreet van 3 maart 1976 vallen en als monument worden beschermd. Zij zijn dan onroerend van aard. Er is eveneens interferentie met het Topstukkendecreet van 24 januari 2003 dat de bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang regelt. Het moet duidelijk zijn welke regelgeving op welk ogenblik van toepassing is.

4.2. Ontbreken van een decretale basis voor de inventaris van het varend erfgoed

In het huidige decreet is geen sprake van de inventaris van het varend erfgoed. Het agentschap Onroerend Erfgoed werkt wel een gebiedsdekkende inventaris voor het varend erfgoed uit. Deze inventaris is intussen vergevorderd en biedt een referentiekader voor het opmaken van beschermingsvoorstellen. In tegenstelling tot het Monumentendecreet van 3 maart 1976 en het Landschapsdecreet van 16 april 1996 is de inventaris niet decretaal verankerd, hoewel het opzet van de inventaris gelijkaardig is. De inventaris voor het varend erfgoed heeft dus geen enkel juridisch statuut.

Daarnaast is er in de wereld van het varend erfgoed een grote vraag naar erkenning van deze vaartuigen die waardevol zijn, maar niet voor bescherming in aanmerking komen. Het statuut “beschermd varend erfgoed” houdt immers uitsluitend de aanduiding van het meest representatieve segment van het varend patrimonium in.

4.3. Ontbreken van een opvolgingssysteem voor het behoud van het beschermd varend erfgoed

Het voorzien van een beschermingsstatuut voor het varend erfgoed heeft als doel om de meest representatieve exemplaren voor Vlaanderen te vatten en te behouden voor de toekomstige generaties. Vandaag is er voor de eigenaar en gebruiker van een beschermd vaartuig een instandhoudings- en onderhoudsplicht om zo het vaartuig niet te ontsieren, beschadigen of vernielen. Er zijn echter geen bepalingen opgenomen die ervoor zorgen dat bepaalde ingrepen aan een vaartuig kunnen worden opgevolgd of dat het beschermde goed ook effectief (tijdelijk of permanent) beschikbaar is voor de Vlaamse gemeenschap. In principe kan een beschermd vaartuig definitief uit Vlaanderen vertrekken zonder dat de Vlaamse overheid op de hoogte wordt gesteld en actie kan ondernemen.

Het is op dit ogenblik met andere woorden zeer moeilijk om de beschermde vaartuigen te traceren en om de staat van deze vaartuigen te kennen.

4.4. Trage en logge financieringsmogelijkheden voor het beheer van varend erfgoed

Om een erfgoedgericht beheer van het beschermd varend erfgoed mogelijk te maken kan er vandaag, door of in opdracht van de eigenaar, een beheersprogramma worden opgesteld dat, na goedkeuring door de minister, wordt omgezet in een beheersovereenkomst met het agentschap Onroerend Erfgoed. Met het afsluiten van een beheersovereenkomst kunnen door de minister beheerspremies worden toegekend voor het uitvoeren van het afgesproken programma. Het opstellen van een dergelijk beheersprogramma is vandaag volledig vrijblijvend. Enkel indien de eigenaar aanspraak wil maken op een beheerspremie, dient hij een overeenkomst te sluiten met het agentschap. Het uitvoeringsbesluit van 4 juni 2004 maakt overigens geen onderscheid tussen werkzaamheden in functie van onderhoud en instandhouding en meer fundamentele herstellingswerken. De eigenaars van beschermd varend erfgoed, dat enkel periodieke onderhoudswerkzaamheden behoeft, dienen een omvangrijke procedure te doorlopen om een financiële tegemoetkoming te kunnen verkrijgen: ze moeten op eigen initiatief een beheersprogramma opmaken, daarna volgt een goedkeuringsprocedure, waarna de uitvoering, gestimuleerd door een premiereregeling, kan volgen.

4.5. Ontbreken van handhavingsmogelijkheden

Bij de totstandkoming van het Varenderfgoeddecreet werd het handhavingsluik bij het decreet bewust heel minimaal gehouden om geen spanningsveld te creëren met de eigenaars en het middenveld. In artikel 13 van het decreet wordt dan ook enkel bepaald dat de aangewezen ambtenaren toegang hebben tot het definitief beschermde erfgoed om alle vaststellingen te verrichten met betrekking tot de toepassing van dit decreet. Er zijn echter geen instrumenten voor verdere handhaving voorzien in geval van overtredingen op dit decreet. Zo is er vanuit het middenveld een sterke vraag om tegen te gaan dat waardevolle historische vaartuigen zonder enige kennisgeving permanent buiten Vlaanderen worden gebracht.

5 Beleidsdoelstellingen

ALGEMEEN

De herziening van het Varend(er)goeddecreet heeft tot doel om het varend(er)goedbeleid van de Vlaamse overheid efficiënter en effectiever te maken en enkele vernieuwde inzichten ook in het varend(er)goedbeleid te integreren, zodat de instrumenten die het behoud van het erfgoed nastreven zoveel mogelijk gelijkend zijn. Hierbij wordt een goed evenwicht nagestreefd tussen het handhaafbaar maken van dit decreet en het stimulerende karakter van dit decreet niet te verliezen. Om waardevolle vaartuigen te behouden, beheren en ontsluiten is het noodzakelijk om de eigenaars op allerlei manieren hiertoe aan te zetten. Anderzijds is het ook noodzakelijk dat vaartuigen, die worden beschermd omwille van het algemene belang voor de Vlaamse gemeenschap, ook kunnen worden opgevolgd en getraceerd.

Verder is het noodzakelijk tot een optimale afstemming te komen met de andere relevante erfgoeddecreten, meer bepaald met het Topstukkendecreet en het Onroerenderfgoeddecreet. Ook de principes van de Interne Staatshervorming worden bij de herziening van dit decreet toegepast. .

SPECIFIEK

Volgende concrete operationele doelstellingen worden beoogd bij de herziening van het Varend(er)goeddecreet:

- 5.1. De optimalisatie van de definitie van “varend erfgoed” tot een eenduidig interpreteerbaar begrip
- 5.2. Het toekennen van een statuut voor waardevolle, maar niet beschermenswaardige vaartuigen
- 5.3. Het toezicht op beschermde vaartuigen organiseren en beschermde vaartuigen traceerbaar maken
- 5.4. De premiereregeling voor beschermd varend erfgoed uitbreiden voor eenvoudige onderhoudswerken
- 5.5. Het Varend(er)goeddecreet handhaafbaar maken

Voor elk van deze operationele doelstellingen werden verschillende opties overwogen. Deze opties worden hierna uitgewerkt en aan elkaar afgewogen.

6 Opties

Voor elk van de doelstellingen wordt een nulloptie en minstens twee opties beschreven, die geformuleerd konden worden als antwoord op de resp. doelstellingen na intern en extern overleg (KCML Afdeling Varend, het departement Mobiliteit en Openbare Werken, het agentschap Kunsten en Erfgoed en een gezamenlijk advies van de Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO) en de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC)).

6.1. BEGRIPPEN

→ Nulloptie: voorzetting van een bestaande toestand

Het decreet geeft geen vast omlijnde definitie van wat onder varend erfgoed wordt begrepen.

Het decreet spreekt enkel van nautisch erfgoed waarvan het behoud van algemeen belang is. Er is echter een discrepantie tussen het decreet en het uitvoeringsbesluit. Het uitvoeringsbesluit voorziet immers enkel financiële ondersteuning voor deze vaartuigen die effectief varen of in de vaart worden gebracht.

→ Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel – gekozen optie

Varend erfgoed = nautisch erfgoed dat kan varen of drijven, of dat in de vaart kan worden gebracht of drijvend kan worden gemaakt.

De doelstelling van het Varenderfgoeddecreet wordt verduidelijkt in de definitie. Het doel van dit decreet blijft immers om dit erfgoed in de vaart te houden of in de vaart te brengen. Het nautisch erfgoed dat een definitieve bestemming op het vaste land heeft of krijgt, kan niet worden beschermd door middel van het Varenderfgoeddecreet.

→ Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel

Varend erfgoed = al het erfgoed met een nautisch karakter, ongeacht of dit ooit kan varen of drijven.

Hierdoor wordt de doelstelling van het Varenderfgoeddecreet verruimd. Alle nautische erfgoed, ongeacht of het kan varen of drijven, kan worden beschermd door middel van dit decreet. Dit impliceert ook dat in het uitvoeringsbesluit maatregelen moeten worden opgenomen die het behoud en beheer van dit erfgoed op het vasteland stimuleren.

6.2. INVENTARIS

→ Nulloptie: voorzetting van een bestaande toestand

De inventaris kent geen decretale verankering en kan niet worden vastgesteld.

De inventaris van het varend erfgoed blijft louter een wetenschappelijk instrument en kent geen juridische verankering. De criteria voor het opnemen van een vaartuig in de inventaris worden ook niet in de regelgeving verankerd. Er kunnen geen rechtsgevolgen aan de inventaris worden gekoppeld.

→ Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel – gekozen optie

De inventaris wordt decretaal verankerd en kan worden vastgesteld. Er worden geen onmiddellijke rechtsgevolgen aan de inventaris gekoppeld.

Door het decretaal verankeren van de inventaris van het varend erfgoed krijgt deze inventaris een juridisch statuut, net zoals de andere inventarissen Onroerend Erfgoed in het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet. Er worden geen onmiddellijke rechtsgevolgen gekoppeld aan de inventaris. Andere overheden kunnen wel verwijzen naar de vastgestelde inventaris indien zij bijvoorbeeld uitzonderingen of voordelen willen toestaan ten voordele van het varend erfgoed.

➔ **Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel**

De inventaris wordt decretaal verankerd en kan worden vastgesteld. Er wordt een meldingsplicht gekoppeld aan geïnventariseerde vaartuigen voor het verschroten of definitief buiten Vlaanderen brengen.

Door het decretaal verankeren van de inventaris van het varend erfgoed krijgt deze inventaris een juridisch statuut, net zoals de andere inventarissen Onroerend Erfgoed in het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet. Er wordt echter wel een meldingsplicht gekoppeld aan de vaststelling voor het verschroten of definitief buiten Vlaanderen brengen. Daarnaast kunnen andere overheden ook nog verwijzen naar de vastgestelde inventaris indien zij bijvoorbeeld uitzonderingen of voordelen willen toestaan ten voordele van het varend erfgoed.

6.3. RECHTSGEVOLGEN BESCHERMING

➔ **Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand**

Er zijn geen toelatings- en meldingsplichten verbonden aan een beschermd vaartuig.

Het varend erfgoed kan worden beschermd maar er worden geen toelatings- of meldingsplichten gekoppeld aan deze bescherming (uitgezonderd de overdracht van zakelijk recht). Enkel indien er een beheersprogramma is opgesteld en er een overeenkomst is gesloten met het agentschap, is gerichte opvolging van dit beschermd erfgoed mogelijk. Deze beschermde vaartuigen die geen beheersprogramma opstellen, vallen volledig buiten de scope van de overheid.

➔ **Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel – gekozen optie**

Er komt een toelatingsplicht voor het definitief buiten Vlaanderen brengen van vaartuigen en een meldingsplicht voor het uitvoeren van handelingen aan of in beschermde vaartuigen.

Voor het definitief buiten Vlaanderen brengen komt er een toelatingsplicht. Er moet dus expliciet een toelating worden gevraagd nog voor deze actie kan worden ondernomen. Handelingen moeten worden gemeld, zodat het agentschap een zicht heeft op welke werken worden uitgevoerd en desgevallend hierover toezicht kan houden. In het uitvoeringsbesluit komt een lijst van meldingsplichtige handelingen.

➔ **Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel**

Er komt een meldingsplicht voor het definitief buiten Vlaanderen brengen van vaartuigen en een meldingsplicht voor het uitvoeren van handelingen aan of in beschermde vaartuigen.

Voor het definitief buiten Vlaanderen brengen, komt er een meldingsplicht. Dit betekent dat er geen expliciet toestemming nodig is om het beschermde vaartuig buiten de Vlaamse gemeenschap te brengen en dat de overheid dus ook geen acties kan ondernemen om het vaartuig in Vlaanderen te houden. Handelingen moeten worden gemeld, zodat het agentschap een zicht heeft op welke werken worden uitgevoerd en desgevallend hierover toezicht kan houden. In het uitvoeringsbesluit komt een lijst van meldingsplichtige handelingen.

→ **Optie 4: nieuwe beleidsmaatregel**

Er komt een toelatingsplicht voor het definitief buiten Vlaanderen brengen van vaartuigen en een toelatingsplicht voor het uitvoeren van handelingen aan of in beschermde vaartuigen.

Voor het definitief buiten Vlaanderen brengen komt er een toelatingsplicht. Er moet dus expliciet een toelating worden gevraagd nog voor deze actie kan worden ondernomen.

Ook voor het uitvoeren van handelingen aan of in een beschermd vaartuig is een toelating nodig. De handeling mag pas worden aangevat na het verkrijgen van een dergelijke toelating. In het uitvoeringsbesluit komt een lijst van meldingsplichtige handelingen.

6.4. PREMIES

→ **Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand**

Er kunnen enkel beheerspremies worden toegekend aan eigenaars van beschermde vaartuigen in uitvoering van een goedgekeurd beheersprogramma en na het opstellen van een beheersovereenkomst. Het opstellen van een beheersprogramma is facultatief. Er is geen andere mogelijkheid om een premie te verkrijgen.

Beheerspremies kunnen enkel worden toegekend na het opstellen van een beheersprogramma door de eigenaar/beheerder en het sluiten van een beheersovereenkomst met het agentschap. Kleinere en recurrente onderhoudswerken kunnen maar moeizaam worden gesubsidieerd. Verenigingen, die het behoud van varend erfgoed nastreven, kunnen niet worden gesubsidieerd.

→ **Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel – gekozen optie**

De beheerspremiereregeling wordt versoepeld bij de herziening van het BVR van 4 juni 2004. Daarnaast wordt ook voorzien in een onderhoudspremie.

De opmaak van een beheersovereenkomst is een overbodige stap en wordt geschrapt in het decreet. Het goedgekeurde beheersprogramma kan gelden als overeenkomst. Door een herziening van het uitvoeringsbesluit van 4 juni 2004 wordt de procedure om beheerspremies toe te kennen versoepeld. Voor kleinere en recurrente onderhoudswerkzaamheden wordt de mogelijkheid voorzien om op eenvoudige manier aanspraak te maken op een premie zonder dat de eigenaar/beheerder een beheersprogramma dient op te stellen. Hiertoe wordt in het uitvoeringsbesluit een lijst opgenomen met werken die in aanmerking komen voor een dergelijke tegemoetkoming.

→ **Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel**

De beheerspremiereregeling wordt versoepeld bij de herziening van het BVR van 4 juni 2004. Er wordt daarnaast niet voorzien in een onderhoudspremie.

De opmaak van een beheersovereenkomst is een overbodige stap en wordt geschrapt in het decreet. Het goedgekeurde beheersprogramma kan gelden als overeenkomst. Door een herziening van het uitvoeringsbesluit van 4 juni 2004 wordt de procedure om beheerspremies toe te kennen versoepeld. Naast een vlottere procedure voor de beheerspremie wordt geen ander premiesysteem voorzien. De opmaak van een beheerspremie blijft dus noodzakelijk om in aanmerking te kunnen komen voor een premie.

6.5. HANDHAVING

→ **Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand**

Er is geen handhavingsluik bij het Varendergoeddecreet.

In het huidige Varendergoeddecreet is bij handhaving enkel opgenomen dat de bevoegde ambtenaren toegang hebben tot het beschermde varend erfgoed om alle vaststellingen te verrichten met betrekking tot de toepassing van dit decreet. Indien er onregelmatigheden worden vastgesteld, kan er echter geen actie worden ondernomen.

➔ **Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel – gekozen optie**

Er wordt voorzien in een handhavingsluik, met het Onroerendergoeddecreet als kaderdecreet.

Het nieuwe Onroerendergoeddecreet, bekrachtigd door de Vlaamse Regering op 12 juli 2013, heeft een goed uitgewerkt handhavingsluik, waarin verschillende maatregelen worden voorgesteld om dit decreet te kunnen handhaven en de nadelige gevolgen voor het erfgoed tegen te houden of te beperken. Dit handhavingsluik is uitgebreid omdat op die manier gepast kan worden opgetreden en al naar gelang de omstandigheden het juiste instrument kan worden aangewend.

➔ **Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel**

Er wordt voorzien in een (beperkt) handhavingsluik, los van de instrumenten die door het Onroerendergoeddecreet worden aangereikt.

In het Varendergoeddecreet wordt een afzonderlijk handhavingsinstrumentarium voorzien zonder te verwijzen naar de instrumenten van het Onroerendergoeddecreet. Er worden afzonderlijke instrumenten gecreëerd voor het handhaven van het Varendergoeddecreet.

7 Analyse van de effecten

Doelgroepen

Volgende doelgroepen worden gevat door de wijziging van het Varenderfgoeddecreet:

- de **eigenaars en gebruikers** van varend erfgoed, i.h.b.:
 - van beschermde vaartuigen (16 definitief beschermde en 12 voorlopig beschermde objecten (dd. 31/12/2013);
 - van geïnventariseerde vaartuigen (wanneer de initiële inventarisronde afgewerkt is, zullen ca. 150 à 200 vaartuigen geïnventariseerd zijn);
- de **Vlaamse overheid**, i.h.b. het agentschap Onroerend Erfgoed en het agentschap Inspectie RWO;
- het **middenveld**, i.h.b. de verenigingen (de koepelvereniging Watererfgoed Vlaanderen heeft ca. 100 leden, waarvan meerdere verenigingen en musea die erfgoedzorg in het algemeen als doelstelling hebben of gemeentebesturen, de VCM-brochure 'Behouden Vaart' (2008) vermeldt 32 verenigingen m.b.t. varend erfgoed);
- de **maatschappij** als geheel, i.h.b. de liefhebbers van varend erfgoed.

7.1. BEGRIPPEN

Nuloptie

Het decreet geeft geen vast omlijnde definitie van wat onder varend erfgoed wordt begrepen.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	/	- Het is niet duidelijk wanneer een vaartuig in aanmerking komt voor inventarisatie/bescherming. - Er is een discrepantie tussen het decreet en het BVR: een vaartuig kan worden beschermd zonder ooit te kunnen varen, maar er kan niet worden genoten van financiële ondersteuning. Dit kan verkeerde verwachtingen creëren.
overheid	/	- Discrepantie tussen decreet en BVR is moeilijk vol te houden. - Afstemming met andere beleidsvelden en aanverwante regelgeving is moeilijk gezien begripsverwarring. - Overlapping tussen decreten kan eigenaars/beheerders ertoe aanzetten om te shoppen tussen deze verschillende decreten.
middenveld	- Veel betrokkenen willen graag een zo breed mogelijke invulling van het begrip "varend erfgoed" en dus liever geen verenging van de definitie.	-- Het is niet altijd duidelijk welke regelgeving wanneer van toepassing is.

maatschappij	/	- Het is niet duidelijk wat onder varend erfgoed wordt begrepen.
--------------	---	--

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel – gekozen optie

Varend erfgoed = nautisch erfgoed dat kan varen of drijven, of dat in de vaart kan worden gebracht of drijvend kan worden gemaakt.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- Een duidelijke definitie geeft aan welke vaartuigen kunnen worden beschermd.	- Eigenaars en beheerders van vaartuigen die niet (meer) kunnen varen en die niet bereid zijn hun vaartuig vaarklaar te maken, komen niet meer in aanmerking voor bescherming.
overheid	- Er is geen discrepantie meer tussen het decreet en het BVR. - Duidelijke definities geven aan hoe best afstemming kan worden gezocht met andere relevante regelgeving.	/
middenveld	- Een verenging van de definitie zorgt ervoor dat bepaalde vaartuigen niet meer door het Varenderfgoeddecreet kunnen worden beschermd.	/
maatschappij	- Er is duidelijkheid over waar het decreet varend erfgoed voor staat en wat de doelstelling is van dit decreet.	/

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel

Varend erfgoed = al het erfgoed met een nautisch karakter, ongeacht of dit ooit kan varen of drijven. Ook het uitvoeringsbesluit voorziet maatregelen ten behoeve van het behoud en beheer van deze vaartuigen "op het droge".

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- Alle vaartuigen vallen mogelijk onder het Varenderfgoeddecreet en kunnen dus genieten van ondersteunende maatregelen.	- Er is veel overlap tussen de verschillende regelgevingen, wat maakt dat er begripsverwarring kan zijn.

overheid	- Er hoeft juridisch geen onderscheid meer te worden gemaakt tussen vaartuigen die nog varen/drijven en vaartuigen die een definitieve bestemming op het vasteland hebben verkregen.	- Deze definitie gaat voorbij aan de reden waarom het decreet tot bescherming van het varend erfgoed ooit in het leven is geroepen, m.n. het actief varend houden van dit erfgoed. - Er is veel overlap met andere erfgoedregelgeving, m.n. Topstukkendecreet en Onroerenderfgoeddecreet.
middenveld	- Alle vaartuigen vallen onder het Varenderfgoeddecreet en kunnen dus genieten van ondersteunende maatregelen.	- Er is veel overlap tussen de verschillende regelgevingen, wat maakt dat er begripsverwarring kan zijn.
maatschappij	- Er heerst duidelijkheid over waar het Varenderfgoeddecreet voor staat en wat de doelstelling is van dit decreet.	/

7.2. INVENTARIS

Nuloptie

De inventaris kent geen decretale verankering en kan niet worden vastgesteld.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	/	- De inventaris van het varend erfgoed kan niet worden vastgesteld. Er is geen vorm van erkenning voor waardevolle en niet beschermenswaardige vaartuigen. - Er kunnen moeilijker voordelen worden verbonden aan opname op de inventaris.
overheid	- De inventaris blijft louter een wetenschappelijk instrument. - Er zijn geen beheerskosten voor de overheid aan verbonden.	- Er is minder zekerheid omtrent het bestendigen van de inventaris, gezien deze geen rechtsgrond kent. - Het is moeilijk om in overleg te treden met andere beleidsvelden en overheden om voordelen voor geïnventariseerd varend erfgoed te bekomen als de inventaris niet vastgesteld is.

middenveld	/	- Het middenveld heeft geen officieel inspraakmoment over wat in de inventaris wordt opgenomen. - Er is geen formele erkenning voor en herkenning van geïnventariseerde vaartuigen.
maatschappij	- Geen administratieve lasten.	- Geen formele herkenbaarheid van geïnventariseerd varend erfgoed.

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel – gekozen optie

De inventaris wordt decretaal verankerd en kan worden vastgesteld. Er worden geen onmiddellijke rechtsgevolgen aan de inventaris gekoppeld.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- Er is erkenning voor het geïnventariseerd varend erfgoed. Er kunnen bepaalde voordelen aan dit type erfgoed worden toegekend. Er zijn geen onmiddellijke verplichtingen aan verbonden.	- De vastgestelde inventaris wordt publiek gemaakt (persoonsgevoelige informatie wordt niet bekend gemaakt).
overheid	- Na vaststelling kan er gemakkelijker in overleg worden gegaan met andere beleidsvelden en overheden om bepaalde voordelen te verkrijgen voor de vaartuigen opgenomen op de vastgestelde inventaris.	- De vaststelling van de inventaris betekent een administratieve verzwaring van de procedure. - Gezien er geen directe meldingsplicht is, dient er geen openbaar onderzoek of individuele betekening te worden georganiseerd.
middenveld	- Er is inspraak mogelijk van het middenveld gezien een advies van de Vlaamse Commissie Varend wordt ingewonnen.	/
maatschappij	- Betere herkenbaarheid van geïnventariseerd varend erfgoed.	- Gezien er geen directe meldingsplicht is voor het verschromen van een geïnventariseerd vaartuig, kan er ook geen directe actie worden ondernomen wanneer dit dreigt te gebeuren

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel

De inventaris wordt decretaal verankerd en kan worden vastgesteld. Er wordt een meldingsplicht gekoppeld aan geïnventariseerde vaartuigen voor het verschroten of definitief buiten Vlaanderen brengen.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- Er is erkenning voor het geïnventariseerd varend erfgoed. Er kunnen bepaalde voordelen aan dit type erfgoed worden toegekend.	- De vastgestelde inventaris wordt publiek gemaakt (persoonsgevoelige informatie wordt niet bekend gemaakt). - De meldingsplicht betekent een administratieve last voor de eigenaar op het ogenblik dat hij zijn schip wil verschroten of definitief buiten Vlaanderen brengen.
overheid	- Door meldingsplicht kan de inventaris makkelijker worden geactualiseerd. - Na vaststelling kan er gemakkelijker in overleg worden gegaan met andere beleidsvelden en overheden om bepaalde voordelen te verkrijgen voor de vaartuigen opgenomen op de vastgestelde inventaris.	- Het invoeren van meldingsplicht betekent meteen dat alle eigenaars ook op de hoogte moeten worden gebracht van opname op de inventaris (d.m.v. openbaar onderzoek? Individuele betekening?). Dit is haast onmogelijk te realiseren.
middenveld	- Er is inspraak mogelijk van het middenveld gezien een advies van de Vlaamse Commissie voor Varend Erfgoed wordt ingewonnen.	/
maatschappij	- Betere herkenbaarheid van geïnventariseerd varend erfgoed. - Er kan snel worden gehandeld op het ogenblik dat waardevol varend erfgoed dreigt te verdwijnen.	/

7.3. RECHTSGEVOLGEN BESCHERMING**Nuloptie**

Er zijn geen toelatings- en meldingsplichten verbonden aan een beschermd vaartuig.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- De eigenaars en gebruikers van beschermd varend erfgoed hebben weinig verplichtingen, tenzij ze een beheersovereenkomst afsluiten i.h.k.v. een goedgekeurd beheersprogramma.	- Er is weinig duidelijkheid wat onder de instandhoudings- en onderhoudsplicht precies wordt begrepen.

overheid	- Een minimale administratieve belasting voor het agentschap.	- Het agentschap kan moeilijk zicht krijgen op waar een beschermd vaartuig zich bevindt en in welke toestand het zich bevindt. Dit bemoeilijkt een degelijke opvolging van het beschermde varend erfgoed
middenveld	/	/
maatschappij	- minimale administratieve lasten	- Er is een zeer groot verschil in verplichtingen tussen eigenaars die een beheersprogramma opmaken en eigenaars die dat niet doen. Dit verschil is echter niet gebaseerd op de aanwezigheid van erfgoedwaarden, maar is louter afhankelijk van de wil van de eigenaar. Dit komt het erfgoed, dat moet behouden blijven voor de volgende generaties, niet ten goede.

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel – gekozen optie

Er komt een toelatingsplicht voor het definitief buiten Vlaanderen brengen van vaartuigen en een meldingsplicht voor het uitvoeren van handelingen aan of in beschermd vaartuigen.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- Een meldingsplicht voor het uitvoeren van handelingen is een vlotte procedure waarbij de eigenaar de bepaalde werken moet melden, maar niet moet wachten op goedkeuring om ze uit te voeren.	- Administratieve lasten door procedure voor toelating en melding. - Een toelatingsplicht voor het definitief buiten Vlaanderen brengen betekent een inperking van het vrije genot over een roerend goed door de eigenaar.
overheid	- De toelatingsplicht laat toe pogingen te ondernemen om beschermd varend erfgoed beschikbaar te houden binnen de Vlaamse gemeenschap. - De meldingsplicht maakt de opvolging van werkzaamheden aan beschermd erfgoed mogelijk en vlot toepasbaar.	- Beheerskosten door procedure voor toelating en melding. - Een meldingsplicht betekent echter wel dat er geen goedkeuring nodig is voor de aanvang van de werken. Dit dwingt de administratie om steeds kort op de bal te spelen.
middenveld	/	/

maatschappij	- Het toezicht op het beschermd varend erfgoed wordt groter, waardoor het behoud van de erfgoedwaarden voor de Vlaamse gemeenschap beter kan worden gegarandeerd.	- Door de meldings- en toelatingsplichten zijn er meer administratieve lasten.
--------------	---	--

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel

Er komt een meldingsplicht voor het definitief buiten Vlaanderen brengen van vaartuigen en een meldingsplicht voor het uitvoeren van handelingen aan of in beschermde vaartuigen.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- Het invoeren van een meldingsplicht voor het definitief buiten Vlaanderen brengen, betekent een vrijheid voor de eigenaar inzake beschikking van het vrije genot over een roerend goed.	- Administratieve lasten door procedure voor melding.
overheid	- De beschermde vaartuigen zijn beter te traceren en het toezicht op werken en handelingen is gemakkelijker te controleren.	- Beheerskosten door procedure voor melding. - Bij definitief vertrek van een beschermd vaartuig zit er niks anders op dan het vaartuig in kwestie te declasseren.
middenveld	/	/
maatschappij	- Het toezicht op het beschermd varend erfgoed wordt groter, waardoor het behoud van de erfgoedwaarden voor de Vlaamse gemeenschap beter kan worden gegarandeerd. Het blijft echter moeilijk om het waardevolle erfgoed binnen de Vlaamse Gemeenschap te houden.	- Door de meldingsplichten zijn er meer administratieve lasten. - Het is moeilijk om het waardevolle erfgoed binnen de Vlaamse Gemeenschap te houden.

Optie 4: nieuwe beleidsmaatregel

Er komt een toelatingsplicht voor het definitief buiten Vlaanderen brengen van vaartuigen en een toelatingsplicht voor het uitvoeren van handelingen aan of in beschermde vaartuigen.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	/	- Administratieve lasten door procedure voor toelating. - Minder vrijheden voor eigenaars en gebruikers van beschermde vaartuigen.

overheid	- Goede traceerbaarheid van beschermde vaartuigen en toezicht op werken en handelingen wordt makkelijker.	- Beheerskosten door procedure voor toelating.
middenveld	/	/
maatschappij	- Het toezicht op het beschermd varend erfgoed wordt groter, waardoor het behoud van de erfgoedwaarden voor de Vlaamse gemeenschap beter kan worden gegarandeerd. - Er wordt een instrument ingeschreven waardoor er meer garanties zijn dat het waardevolle erfgoed (periodiek) beschikbaar blijft binnen de Vlaamse Gemeenschap.	- Door de toelatingssplichten zijn er meer administratieve lasten.

7.4. PREMIES

Nuloptie

Er kunnen enkel beheerspremies worden toegekend aan eigenaars van beschermde vaartuigen in uitvoering van een goedgekeurd beheersprogramma. Het opstellen van een beheersprogramma is facultatief. Er is geen andere mogelijkheid om een premie te verkrijgen.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- Er is mogelijkheid tot financiële ondersteuning voor behoud en beheer van beschermde vaartuigen.	- Logge en lange procedure om in aanmerking te kunnen komen voor financiële ondersteuning. - Een eigenaar moet zelf initiatief nemen voor opmaak beheersprogramma en vindt hiervoor niet altijd geschikte specialisten.
overheid	- Een procedure voor het verkrijgen van een premie biedt het voordeel van de duidelijkheid.	- Trage procedure met zware administratieve belasting.
middenveld	/	/
maatschappij	- Er is mogelijkheid tot financiële ondersteuning voor behoud en beheer van beschermde vaartuigen. Dit heeft een positief effect op het behoud van de varend erfgoedwaarden.	- Omwille van deze zware procedurevereisten komt het beheer en behoud van het beschermd varend erfgoed traag (en soms niet) van de grond.

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel – gekozen optie

De beheerspremieregeling wordt versoepeld bij de herziening van het BVR van 4 juni 2004. Daarnaast wordt ook voorzien in een onderhoudspremie.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- De eigenaars/beheerder zal vlot kunnen overgaan tot de opmaak van een beheersprogramma. - Daarnaast kan de eigenaar/beheerder gebruik maken van een onderhoudspremie voor kleinere/recurrente werken en handelingen.	/
overheid	- Verkleining van de administratieve lasten door minder zware procedure. - Er moet niet steeds een goedgekeurd beheersprogramma zijn een premie kan worden toegekend.	- Onderscheid tussen kleine onderhoudswerken en grotere beheerswerken is niet steeds evident te maken.
middenveld	/	/
maatschappij	- Er is mogelijkheid tot financiële ondersteuning voor behoud en beheer van beschermde vaartuigen. Dit heeft een positief effect op het behoud van de varendergoedwaarden.	/

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel

De beheerspremieregeling wordt versoepeld bij de herziening van het BVR van 4 juni 2004. Er wordt daarnaast niet voorzien in een onderhoudspremie.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- De eigenaars/beheerder zal vlot kunnen overgaan tot de opmaak van een beheersprogramma.	- Ook voor kleinere en recurrente werken en handelingen moet nog steeds een beheersprogramma worden goedgekeurd vooraleer in aanmerking te kunnen komen voor een premie.
overheid	- Verkleining van de administratieve lasten door minder zware procedure.	- Ook voor kleinere en recurrente werken en handelingen moet nog steeds een beheersprogramma worden goedgekeurd vooraleer een premie kan worden toegekend.
middenveld	/	/

maatschappij	- Er is mogelijkheid tot financiële ondersteuning voor behoud en beheer van beschermde vaartuigen. Dit heeft een positief effect op het behoud van de varendergoedwaarden.	/
--------------	--	---

7.5. HANDHAVING

Nuloptie

Er is geen handhavingsluit bij het Varendergoeddecreet.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- De eigenaar gebruiker riskeert geen sancties in het kader van het Varendergoeddecreet.	- Ook derden, die schade berokkenen aan het varend erfgoed, kunnen niet worden gesanctioneerd op basis van de erfgoedwetgeving. De passieve behoudsplicht is niet ingeschreven.
overheid	/	- Het decreet kan niet worden gehandhaafd en de doelstellingen kunnen niet steeds worden bereikt.
middenveld	/	/
maatschappij	Het decreet heeft een louter stimulerend en geen afschrikkend effect.	- Er kan niet worden opgetreden t.a.v. overtredingen of inbreuken tegen het Varendergoeddecreet.

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel – gekozen optie

Er wordt voorzien in een handhavingsluit, met het Onroerendergoeddecreet als kaderdecreet.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- Derden, die schade berokken aan het beschermde varend erfgoed, kunnen worden gesanctioneerd.	- De eigenaar kan een sanctie oplopen indien hij niet conform het decreet en uitvoeringsbesluit handelt.
overheid	- De overheid beschikt over een efficiënt en effectief instrumentarium om het decreet te handhaven en kan daar gebruik van maken indien nodig. - Gezien de gelijkstelling met de instrumenten uit het Onroerendergoeddecreet, is het handhavingsbeleid gemakkelijk te realiseren.	/

middenveld	/	/
maatschappij	- Handhaving is het sluitstuk van het beleid en moet ervoor zorgen dat het decreet wordt nageleefd.	- Een uitgebreid handhavingsluit kan de indruk geven repressief te willen zijn i.p.v. stimulerend en deze indruk is nefast voor het draagvlak.

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel

Er wordt voorzien in een beperkt handhavingsluit, los van de instrumenten die door het Onroerendergoeddecreet worden aangereikt.

doelgroepen	voordelen	nadelen
eigenaars en gebruikers	- Derden, die schade berokken aan het beschermde varend erfgoed, kunnen worden gesanctioneerd.	- De eigenaar kan een sanctie oplopen indien hij niet conform het decreet en uitvoeringsbesluit handelt.
overheid	- De overheid beschikt over een efficiënt en effectief instrumentarium om het decreet te handhaven en kan daar gebruik van maken indien nodig.	- Indien het handhavingsluit van het Varendergoeddecreet fundamenteel verschilt dan dat van het Onroerendergoeddecreet, vergt dit een grotere inspanning van de bevoegde overheid. Het creëert bovendien onduidelijkheid.
middenveld	/	/
maatschappij	- Handhaving is het sluitstuk van het beleid en moet ervoor zorgen dat het decreet wordt nageleefd.	/

8 Vergelijking van de opties

Bij de vergelijking van de verschillende opties worden de volgende beslissingscriteria gebruikt:

- Effectiviteit van de beleidsoptie
- De coherentie met het bestaande beleid/ de bestaande en gerelateerde regelgeving
- De doelmatigheid (kosten-baten)

8.1. BEGRIPPEN

De huidige definitie voor varend erfgoed (nuloptie) biedt onvoldoende duidelijkheid over wat onder het decreet kan worden gevat. Er is bovendien een discrepantie tussen het decreet, dat een vrij ruime interpretatiemarge laat, en het uitvoeringsbesluit, dat enkel ondersteunende maatregelen voorziet voor vaartuigen die vaarklaar of drijvend kunnen worden gemaakt.

Bij optie 2 wordt de doelstelling van het decreet tot bescherming van het varend erfgoed het meest gerespecteerd. De bedoeling van het decreet is en blijft het opzet om eigenaars en beheerders ertoe aan te zetten het nautisch erfgoed nog te laten varen. Op die manier komt het erfgoed immers het beste tot zijn recht. Eenmaal een vaartuig een definitieve bestemming op het vasteland heeft, kan het d.m.v. het Onroerenderfgoeddecreet wordt beschermd. Indien opgenomen in een museale context is het Cultureel-Erfgoeddecreet (d.m.v. subsidiëring collectiebeherende instellingen) van toepassing. Optie 2 zorgt ervoor dat er zo min mogelijk overlap bestaat met andere regelgeving.

Het duidelijk omschrijven van wat onder varend erfgoed kan worden begrepen is geen evidentie. Optie 3 gaat verder op de ruime interpretatiemarge van de huidige definitie en stuurt erop aan om voor alle nautisch erfgoed, dus zowel het natte als het droge, verdere instrumenten te ontwikkelen voor het behoud en beheer van dit erfgoed te verzekeren. Gezien de mogelijke interferentie met andere regelgeving is deze verdere uitbreiding van het begrip "varend erfgoed" niet wenselijk. Dit kan er toe leiden dat eigenaars en beheerders tussen verschillende decreten shoppen. Er is ook verwarring over welke regelgeving van toepassing is.

Daarom wordt optie 2 gekozen.

8.2. INVENTARIS

In het huidige decreet is er geen sprake van een inventaris van het varend erfgoed (nuloptie). Deze gebiedsdekkende inventaris wordt echter wel uitgewerkt maar kent geen rechtsgrond, zoals dit voor de andere inventarissen voor onroerend erfgoed wel is voorzien in het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet. Gezien er vanuit het middenveld een grote vraag is naar erkenning van vaartuigen die wel erfgoedwaarden bezitten, maar niet (onmiddellijk) in aanmerking komen voor bescherming, is de vaststelling van deze inventaris naar analogie met de andere inventarissen onroerend erfgoed, wenselijk.

Optie 2 voorziet deze vaststelling van de inventaris en koppelt geen directe rechtsgevolgen aan vast. Deze optie komt tegemoet aan de grote vraag uit het middenveld naar erkenning van vaartuigen die wel erfgoedwaarden bezitten, maar niet (onmiddellijk) in aanmerking komen voor bescherming. De vaststelling van de inventaris is een instrument naar analogie met de inventarissen onroerend erfgoed. Een vaartuig opgenomen in de vastgestelde inventaris kan op termijn misschien wel genieten van bepaalde voordelen of uitzonderingen in andere regelgeving. Om dit te bereiken dient de bevoegde minister in overleg te treden met andere beleidsdomeinen en andere overheden. De vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed biedt een goede kapstok om dit te doen.

Optie 3 voorziet deze vaststelling van de inventaris en koppelt hier meteen ook een rechtsgevolg aan vast, met name een meldingsplicht bij het verschroten of definitief buiten Vlaanderen brengen van deze vaartuigen opgenomen op de vastgestelde inventaris. Dit is gelijkend op de adviesplicht (binnen de stedenbouwkundige vergunning) die verbonden wordt aan het slopen van bouwkundig erfgoed uit de vastgesteld inventaris van het bouwkundig erfgoed. Een dergelijk verregaand rechtsgevolg houdt echter ook in dat de eigenaars van deze vaartuigen op eenduidige wijze op de hoogte moeten worden gebracht van de opname van hun eigendom op deze inventaris. Er is namelijk geen koppeling met een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag. De strategische adviesraden SARO en SARC suggereren het organiseren van een openbaar onderzoek. Dit is echter moeilijk te verwezenlijken gezien het varend erfgoed roerend is van aard en dus niet gebonden is aan een bepaalde gemeente. Een openbaar onderzoek voor heel Vlaanderen organiseren is in dit kader te verregaand. Er werd daarna door de administratie onderzocht in hoeverre een individuele betekening aan de eigenaars tot de mogelijkheden behoort. Er is immers geen “kadaster van schepen” en er bestaat geen sluitend registratiesysteem van vaartuigen. Niet alle vaartuigen behoeven een teboekstelling of registratienummer op de scheepshypotheekbewaring. Aan naar schatting 20 % van alle vaartuigen opgenomen in de huidige inventaris van het varend erfgoed kan geen eigenaar worden gekoppeld.

Er wordt daarom gekozen voor optie 2.

8.3. RECHTSGEVOLGEN BESCHERMING

In het huidige Varenderfgoeddecreet zijn nauwelijks toelatingsplichten of meldingsplichten verbonden aan het beschermde varend erfgoed (nuloptie). Dit is in tegenstelling tot het Onroerenderfgoeddecreet en het Topstukkendecreet. Enkel de overdracht van zakelijk recht dient te worden gemeld aan het agentschap (art. 5 § 3). In feite kan het agentschap Onroerend Erfgoed pas effectief toezicht houden op de instandhoudings- en onderhoudsplicht in het geval de eigenaar een beheersprogramma opmaakt en dit wordt goedgekeurd door de minister. Een eigenaar is hiertoe niet verplicht.

In de voorgestelde opties wordt voorgesteld om twee dingen wel te melden bij het agentschap Onroerend Erfgoed: enerzijds de toestemming om het vaartuig (al dan niet periodiek) buiten de Vlaamse Gemeenschap te brengen en anderzijds het melden van bepaalde handelingen aan of in beschermd varend erfgoed.

De hamvraag bij het uitwerken van de verschillende opties was te bekijken of in deze gevallen toelatingsplichten (optie 4) dan wel meldingsplichten (optie 3) of een combinatie van beide (optie 2) moeten gelden. Een toelatingsplicht houdt in dat er voorafgaand een vraag moet worden gesteld en er pas actie kan worden ondernomen na een uitdrukkelijke toestemming van het agentschap. Een meldingsplicht wil zeggen dat de eigenaar of beheerder zijn voornemen wel moet melden aan het agentschap, maar dat deze in regel geen antwoord van het agentschap moet verkrijgen alvorens tot actie te kunnen overgaan.

In het geval van het buiten Vlaanderen brengen van vaartuigen wordt er uitdrukkelijk gekozen voor een toelatingsplicht (optie 2 en optie 4). De intentie is er echter wel om hier soepel mee om te springen zodat beschermde vaartuigen effectief in de vaart kunnen blijven. De toelatingsplicht is voornamelijk van belang om vaartuigen te kunnen traceren en om beschermde vaartuigen, indien ze onrechtmatig buiten Vlaanderen werden gebracht, terug te kunnen vorderen. Indien een eigenaar van een beschermd vaartuig de intentie heeft om het vaartuig definitief buiten Vlaanderen te brengen, zal hij hiervoor in de toekomst ook een toelating moeten vragen. In dit voorstel tot wijzigingsdecreet is er geen onderhandelingsprocedure tot aankoop aan deze toelatingsplicht verbonden, zoals dat het geval is bij het Topstukkendecreet. Het mag geenszins de bedoeling zijn dat een dergelijke toelating systematisch wordt geweigerd. Indien grondig gemotiveerd kan een beschermd vaartuig definitief Vlaanderen verlaten maar kan dit meteen ook de opheffing van de bescherming inhouden. Enkel de toelatingsplicht houdt een expliciete toestemming van het agentschap in.

Volgens de huidige regeling mogen er werken aan het vaartuig worden uitgevoerd, zolang de eigenaar zijn beschermd goed niet ontsiert, beschadigt of vernielt. Dit wordt echter niet verder gespecificeerd en zorgt voor enige onduidelijkheid over wat er wordt verstaan onder deze actieve behoudsplicht. Daarom wordt ervoor geopteerd om werken te melden aan het agentschap (optie 2 en optie 3). In het te herziene uitvoeringsbesluit van 4 juni 2004 zal een lijst van meldingsplichtige handelingen worden opgenomen. Een effectieve toelatingsplicht lijkt in deze een te zware administratieve last te zijn. In het beschermingsbesluit worden immers al vrij uitgebreid de beheersdoelstellingen van de bescherming geformuleerd. De melding van uit te voeren handelingen laat toe dat het agentschap Onroerend Erfgoed kan controleren of deze handelingen kaderen binnen de beheersdoelstellingen.

Daarom wordt gekozen voor een combinatie van een meldings- en toelatingsplicht zoals beschreven in optie 2.

8.4. PREMIES

Aangezien het opstellen van een beheersprogramma vandaag op vrijwillige basis gebeurt, blijft het goed beheer van beschermd varend erfgoed relatief vrijblijvend (nuloptie). Er kunnen weinig acties worden ondernomen om eigenaars en beheerders aan te manen hun eigendom in goede staat te houden mede ook door het ontbreken van een handhavingsluik. De procedure voor het opstellen en goedkeuren van een beheersprogramma is vrij log en neemt veel tijd in beslag. De huidige situatie zet de eigenaars en beheerders te weinig aan om bepaalde werken uit te voeren omdat het verkrijgen van een premie te veel voeten in de aarde heeft.

In optie 2 wordt, bovenop de vereenvoudiging van de bestaande procedure voor het verkrijgen van een beheerspremie, ook nog een ander premiesysteem voorzien voor het recurrente onderhoud en het uitvoeren van beperkte onderhoudswerkzaamheden. Dit om tegemoet te komen aan de vraag naar een snelle en eenvoudige procedure voor de betoelaging van kleine werken. Er wordt een lijst vastgesteld van werken die in aanmerking komen voor een dergelijke tegemoetkoming.

In optie 3 wordt voorgesteld om de opmaak en de goedkeuring van het beheersprogramma te vereenvoudigen. Dit zal vooral worden verwezenlijkt door het wijzigen van de goedkeuringsprocedure in het uitvoeringsbesluit. In het decreet wordt artikel 8 § 4 al geschrapt. Dit artikel maakt gewag van het opstellen van een beheersovereenkomst tussen de eigenaar/beheerder en het agentschap na de goedkeuring van het beheersprogramma door de minister. In de praktijk blijkt deze beheersovereenkomst echter weinig zinvol te zijn. De goedkeuring van het beheersprogramma door de minister kan gelden als overeenkomst.

Er wordt daarom gekozen voor optie 2.

8.5. HANDHAVING

Vandaag bevinden we ons in de onwenselijke situatie dat het decreet niet kan worden gehandhaafd wegens het ontbreken van een handhavingsluik (nuloptie). Deze situatie is onhoudbaar. De doelstelling van het decreet is om enerzijds het materiële behoud van het varend patrimonium te verzekeren en dit effectief varend of drijvend te houden en anderzijds om dit patrimonium beschikbaar te houden binnen de Vlaamse Gemeenschap. Om dit te verwezenlijken zijn enkele handhavingsbepalingen noodzakelijk. In de eerste plaats moet er op worden toegezien dat het passieve en actieve behoudsbeginsel worden gerespecteerd. Indien dit niet het geval is, moet er kunnen worden opgetreden tegen dergelijke inbreuken. Verder dient ook de naleving van de toelatings- en meldingsplichten te worden gehandhaafd.

In optie 2 worden de handhavingsmogelijkheden en –instrumenten uit het Onroerenderfgoeddecreet van toepassing gemaakt voor het Varend erfgoeddecreet. In essentie zijn inbreuken tegen het Varend erfgoeddecreet

immers analoog aan inbreuken tegen het Onroerendergoeddecreet. Dezelfde procedures en sancties kunnen dus worden overgenomen. Gelijkaardige procedures maken het beleid ook transparanter voor de burger.

In optie 3 wordt geopperd om een handhavingsluik in te schrijven dat volledig los staat van het Onroerendergoeddecreet. Het is echter veel efficiënter om het kader dat het Onroerendergoeddecreet biedt aan te wenden voor het Varendergoeddecreet.

Daarom wordt er gekozen voor optie 2.

9 Uitvoering

De wijziging van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van het varend erfgoed wordt nog voorzien in de regeerperiode 2009-2014. Het vernieuwde decreet kan pas echter later in werking treden aangezien het uitvoeringsbesluit bij het decreet ook nog grondig dient te worden gewijzigd. Deze wijziging wordt voorbereid binnen de administratie in de loop van 2014. Onder meer volgende aanpassingen en uitbreidingen aan het uitvoeringsbesluit worden voorzien:

- het bepalen van de nadere regels voor het vaststellen van de inventaris van het varend erfgoed;
- de opname van de criteria voor het inventariseren van het varend erfgoed;
- het aanwijzen van meldingsplichtige handelingen aan of in beschermd varend erfgoed en het uitwerken van de nadere regels;
- het bepalen van nadere regels voor het melden van de vaste ligplaats;
- het bepalen van nadere regels voor het aanvragen en afleveren van een toelating voor het buiten Vlaanderen brengen van beschermd varend erfgoed;
- de opname van een lijst van werkzaamheden die in aanmerking komen voor een onderhoudspremie.

De inwerkingtreding van het herziene Varend erfgoeddecreet zal pas samen met of korte tijd na de inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet voorzien worden (voorzien voor 1/1/2015). Dit laatste decreet wijzigt immers ook het Varend erfgoeddecreet, m.n. voor wat betreft de Commissie voor het Varend Erfgoed. Deze wijziging moet samen met of voorafgaand aan de herziening van het Varend erfgoeddecreet in uitvoering zijn gebracht.

We kunnen pas een goed zicht krijgen op de beheerskosten en de impact op het personeel naarmate de bovenstaande uitvoeringsbepalingen verder zijn uitgewerkt. Het spreekt voor zich dat de vaststelling van de inventaris van het varend erfgoed en de opvolging van toelatingsplichten en meldingsplichten een impact zullen hebben op de administratieve lasten. De beheerskosten zijn evenwel beperkt, gezien gelijkaardige opvolgingssystemen moeten worden ontwikkeld in het kader van het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet (voorzien van geschikte IT-systemen, voorzien van formulieren en handleidingen, voorzien van interne opleiding en voorzien van communicatie naar middenveld en eigenaars.)

10 Administratieve lasten

Een correcte inschatting van de administratieve lasten kan op dit ogenblik niet worden gegeven. De wijziging van het uitvoeringsbesluit zal hierin allesbepalend zijn. Een administratieve lastenmeting zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering bij de definitieve goedkeuring. Op dat ogenblik zal er een beter zicht zijn op de wijziging van het uitvoeringsbesluit. Hieronder geven we per thema een indicatie van de ingeschatte administratieve last.

10.1. BEGRIPPEN

De verduidelijking van het begrip varend erfgoed heeft geen vermindering of vermeerdering van de administratieve lasten tot gevolg.

10.2. INVENTARIS

De vaststelling van de inventaris voor het varend erfgoed betekent een beperkte vermeerdering van de administratieve last, gezien ook de inventarissen voor het onroerend erfgoed kunnen worden vastgesteld. De procedure voor vaststelling is eenmalig een grote opdracht voor de administratie. Dit betekent dat de administratieve lasten voor de vaststelling hoofdzakelijk beheerskosten zijn. Zolang er geen rechtsgevolgen aan de vastgestelde inventaris verbonden zijn, zijn er ook geen administratieve lasten hieraan verbonden voor de verschillende doelgroepen. Naarmate de inventaris wordt aangevuld, is de opdracht tot vaststelling veel beperkter in omvang.

10.3. RECHTSGEVOLGEN BESCHERMING

Het koppelen van toelatings- en meldingsplichten aan beschermd varend erfgoed heeft een vermeerdering van de administratieve lasten tot gevolg, zowel voor de Vlaamse overheid als voor eigenaars van beschermd varend erfgoed. Deze lastenvermeerdering is te rechtvaardigen gezien het ontbreken van procedures voor het opvolgen van het beschermde varend erfgoed ervoor zorgt dat het decreet de vooropgestelde doelstellingen niet kan verwezenlijken. De vermeerdering van de administratieve last, zowel voor de eigenaars/beheerders als voor de Vlaamse overheid, is sterk afhankelijk van de bepalingen die worden opgenomen in het uitvoeringsbesluit. Naarmate de toelatingsplicht voor het buiten Vlaanderen brengen strikt wordt toegepast, zullen de administratieve last en beheerskost hoger zijn. Hetzelfde geldt voor de meldingsplichtige handelingen: indien er veel handelingen meldingsplichtig worden, zullen de administratieve last en beheerskost vermeerderen.

10.4. PREMIES

Het vereenvoudigen van de procedure voor het verkrijgen van een beheerspremie zullen een administratieve lasten- en beheerskostenvermindering tot gevolg hebben. De opmaak van een beheersovereenkomst is een overbodige stap en wordt geschrapt in het decreet. Het goedgekeurde beheersprogramma kan gelden als overeenkomst. Daarnaast wordt voor kleinere en recurrente onderhoudswerkzaamheden de mogelijkheid voorzien om op eenvoudige manier aanspraak te maken op een premie zonder dat de eigenaar/beheerder een beheersprogramma dient op te stellen. Deze maatregelen zullen zeker een lastenvermindering teweeg brengen, de grootte ervan kan op dit ogenblik nog niet precies ingeschat worden, omdat het merendeel van de maatregelen moet worden uitgewerkt in het te herziene uitvoeringsbesluit bij het decreet (m.n. het BVR van 4 juni 2004).

10.5. HANDHAVING

De bepalingen uit het handhavingsluit kunnen een hogere beheerskost teweeg brengen voor de overheid. Hier kan geen inschatting worden gemaakt gezien we geen zicht hebben op hoeveel maal de maatregelen uit het handhavingsluit zullen moeten worden toegepast. Deze lastenvermeerdering is te rechtvaardigen gezien het ontbreken van het handhavingsluit tot nu toe het onmogelijk maakte om de bepalingen uit het decreet te handhaven. Gezien de bepalingen uit het handhavingsluit zoveel mogelijk gelijkend zijn aan de instrumenten voorzien in het Onroerendergoeddecreet, blijft de administratieve last beperkt.

11 Handhaving

Zoals aangegeven doorheen deze RIA, zorgt de herziening van het Varendergoeddecreet ervoor dat het toezicht op de uitvoering van het decreet wordt vergemakkelijkt en verscherpt en dat het decreet kan worden gehandhaafd. Het ontbreken van een handhavingsluik bij het Varendergoeddecreet was één van de hoofdredenen om over te gaan tot deze herziening van het decreet.

Gezien er voor het nieuwe Onroerendergoeddecreet een goed uitgewerkt handhavingsluik is voorzien om deze decreet- en regelgeving te handhaven, kan het Onroerendergoeddecreet dienen als kaderdecreet op het vlak van handhaving voor het Varendergoeddecreet. Het werken met kaderdecreten is de nieuwe norm bij handhaving (cf. DABM). De burger heeft hierdoor meer rechtszekerheid dan in een constellatie waarin elk decreet zijn eigen afwijkende regeling heeft. Daarom wordt, op voorstel van het agentschap Inspectie RWO, er in het handhavingsluik van het Varendergoeddecreet verwezen naar het Onroerendergoeddecreet. Een inschatting van de impact op het personeelsbestand van Inspectie RWO door de toepassing van het handhavingsluik is moeilijk te maken. Gelet op het ontbreken van opvolgingsmogelijkheden in het huidige decreet zijn er ook geen gegevens over mogelijke toekomstige inbreuken en overtredingen bekend. Door de herziening van het Varendergoeddecreet zal er wel opgetreden en gesanctioneerd kunnen worden met de verschillende handhavingsmogelijkheden die van toepassing zullen zijn. Anderzijds zal de impact op het personeelsbestand van Inspectie RWO eerder beperkt zijn gelet op het geringe aantal beschermingen van varend erfgoed.

12 Evaluatie

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft als opdracht het Vlaamse varenderfgoedbeleid, net zoals het onroerenderfgoedbeleid, te monitoren. Hiertoe wordende implementatie van de wijzigingen aan het Varenderfgoeddecreet en bijhorend uitvoeringsbesluit opgevolgd via een globale indicatorenset, ontwikkeld in een project Beleidsmonitoring. Voorbeelden van indicatoren zijn het aantal objecten in de inventaris, het aantal beschermingen van varend erfgoed en het aantal ontvankelijk verklaarde premiaanvragen. De monitoring zal resulteren in een jaarlijks monitoringsrapport voor het volledige beleidsveld dat ruim ter beschikking wordt gesteld. Op basis van de monitoringsrapporten kunnen op middellange termijn (ca. 5 jaar) de resultaten van de herziene regelgeving geëvalueerd worden en, wanneer nodig, kunnen bijstellingen van de regelgeving aanbevolen worden aan de bevoegde minister.

13 Consultatie

Er werd voor de herziening van dit decreet gewerkt aan de hand van een discussienota. Deze nota werd opgesteld door het agentschap Onroerend Erfgoed op basis van de ervaringen van de erfgoedconsulent en erfgoedonderzoeker die specifiek met het varend erfgoed bezig zijn. Daarnaast werden ook de vierde afdeling van de KCML (afdeling Varend Erfgoed), het agentschap Kunsten en Erfgoed en het departement MOW geconsulteerd tijdens het opstellen van deze discussienota. O.b.v. deze consultaties werd besloten dat een herziening van de bestaande regelgeving voldoende was om tegemoet te komen aan de noden inzake de zorg voor het varend erfgoed. De bestaande regelgeving wordt door de geconsulteerden beschouwd als positief, maar bijstelling van de decretale bepalingen over de inventaris van het varend erfgoed, het verplicht zijn van het hebben van een goedgekeurd beheersprogramma voor het bekomen van een premie, de handhaving, werden algemeen aanbevolen.

Aan de hand van een discussienota, die ruim werd verspreid, werden verschillende adviezen ingewonnen voorafgaand aan het opstellen van dit wijzigingsdecreet. Er werden adviezen ingewonnen van de KCML Afdeling Varend (12 juni 2012 en 26 april 2013), van het departement Mobiliteit en Openbare Werken (5 november 2012), van het agentschap Kunsten en Erfgoed (7 november 2012 en 12 april 2013) en een gezamenlijk advies van de Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO) en de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) (24 april 2013). De discussienota werd ook tussen 14 maart 2013 en 15 april ter beschikking gesteld op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij werd gepeild naar reacties van alle geïnteresseerden. Alle suggesties en adviezen, zelfs deze die laattijdig werden ingediend, werden mee in overweging genomen bij het uitwerken van dit wijzigingsdecreet. De verschillende adviezen bevestigden de keuze voor een bijsturing van het Varend erfgoeddecreet en niet voor een fundamentele herziening ervan.

De verschillende voorstellen tot wijziging zijn samengevat in onderstaand schema:

HUIDIGE DECREET	VOORGESTELDE WIJZIGING
Begrippen/definities	
geen eenduidige omschrijving begrip "varend" (terwijl wel voorwaarde voor premie)	varend erfgoed duidelijk definiëren: varen/drijven of potentieel om varend/drijvend te worden gemaakt
historische, wetenschappelijke, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde	toevoegen esthetische en/of artistieke erfgoedwaarde
Inventaris	
er bestaat een wetenschappelijk inventaris, maar deze wordt niet vermeld in decreet	nieuw hoofdstuk invoegen: decretale verankering inventaris + mogelijkheid tot het juridisch vaststellen van de inventaris + verbinden rechtsgevolgen (meldingsplicht bij verschromten of definitief buiten Vlaanderen brengen)
er worden criteria gehanteerd, maar zij zijn niet in regelgeving opgenomen	verankeren van criteria voor opname inventaris in uitvoeringsbesluit
geen herkenningsteken voor geïnventariseerd varend erfgoed	wimpel als herkenningsteken voor vaartuigen op de inventaris
Bescherming	
voorwaarden en criteria voor bescherming niet opgenomen in regelgeving	verankeren van voorwaarden en criteria + duurzame geografische band met Vlaanderen aantonen (10 jaar)
beschermingsprocedure van max. 12 maand	beschermingsprocedure van max. 9 maand
aanplakking van voorlopige bescherming verplicht	aanplakking niet meer verplicht stellen
geen verplicht in te winnen advies KCML tijdens beschermingsprocedure	invoeren verplicht in te winnen advies KCML, IVde afdeling voor voorlopige bescherming

geen vat op het buiten Vlaanderen brengen van vaartuigen	invoeren van toelatingsprocedure voor het buiten Vlaanderen brengen van vaartuigen
geen melding van wijzigingen uitzicht, wijzigingen ligplaats of verkoop	invoeren van een meldingsplicht voor werken die het uitzicht van het vaartuig wijzigen, voor het wijzigen van de ligplaats en voor overdracht van zakelijk recht
Beheer	
zware en lange procedure voor opmaak beheersprogramma	bij uitwerken uitvoeringsbesluit wordt de procedure, de termijn en de draagwijdte van opmaak beheersprogramma vereenvoudigd en versoepeld
er is geen systeem van betoelaging voor kleine onderhoudswerken	er wordt gezocht naar een systeem voor de betoelaging van kleine onderhoudswerken, zodat hiervoor ook premie kan worden toegekend zonder opmaak beheersprogramma
Handhaving	
handhavingsluik aan decreet is beperkt tot: "art. 13. De daartoe door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren hebben toegang tot het definitief beschermde varend erfgoed om alle nodige vaststellingen te verrichten met betrekking tot de toepassing van het decreet" => m.a.w. er is geen handhaving mogelijk	behoud van stimulerend karakter van het decreet is essentieel, maar handhavingsbepalingen zijn nodig (m.b.t. behoudsplicht, naleven toelatings- en meldingsplicht, ...)

Bij het uitwerken van het wijzigingsdecreet werd ook rekening gehouden met de internationale context. Er werd nagegaan hoe deze thematiek behandeld wordt door internationale en Europese organisaties en vertaald wordt in verdragen (zie voor de detailbeschrijving in de memorie van toelichting). Tevens werd onderzocht hoe in een aantal buurlanden (Verenigd Koninkrijk, Nederland en Frankrijk) omgegaan wordt met het maritieme en fluviale erfgoed.

14 Contactinformatie

Bevoegde minister: Viceminister-president en minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme, Onroerend Erfgoed en Vlaamse Rand

Bevoegde entiteit: agentschap Onroerend Erfgoed

Contactpersonen:

Halewijn Missiaen, halewijn.missiaen@vlaanderen.be 02 522 69 40 (raadgever minister Bourgeois)

Lynn De Clercq, lynn.declercq@rwo.vlaanderen.be, 02 553 18 54 (beleidsmedewerker Onroerend Erfgoed)